

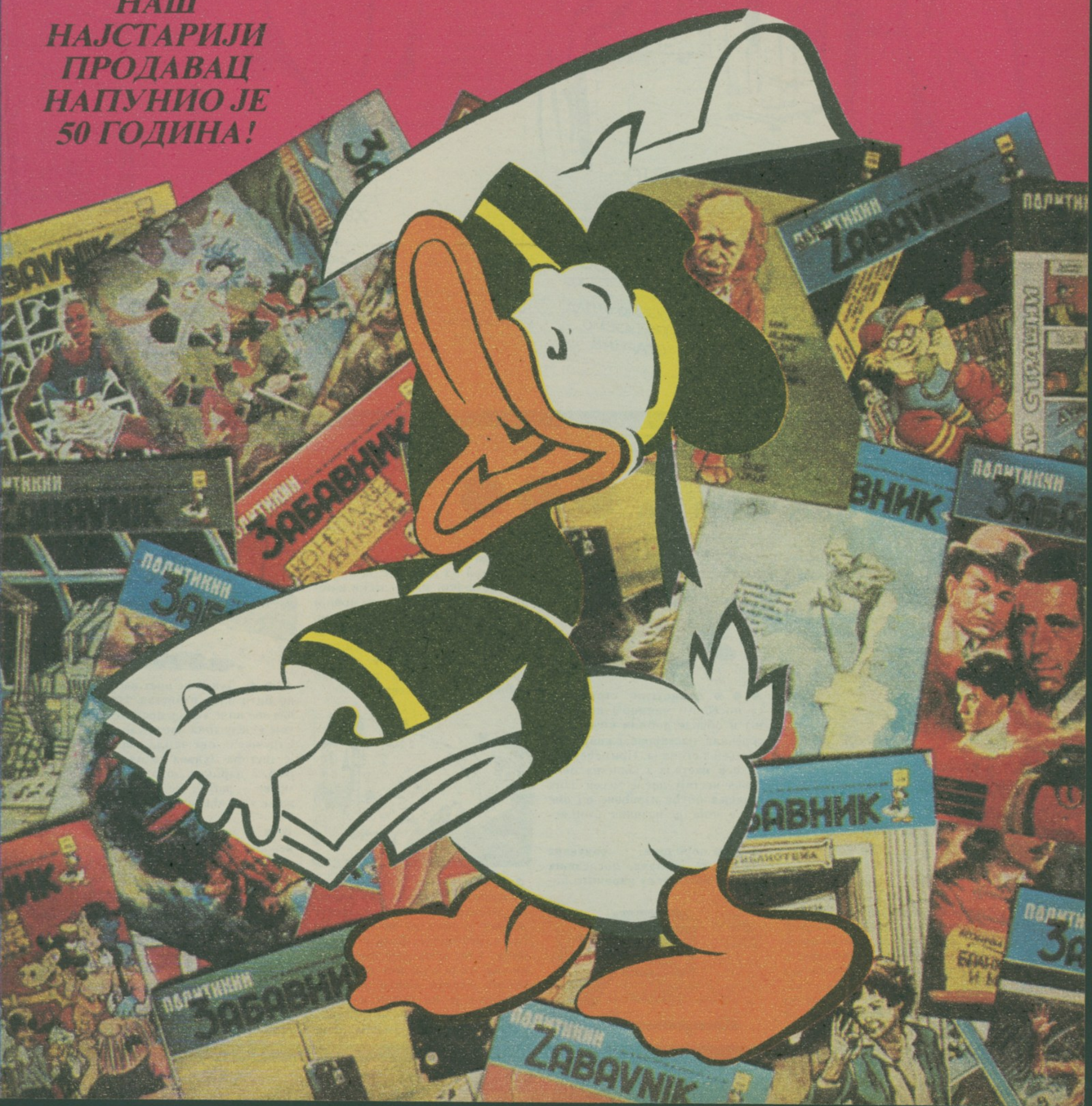
ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

7. 12. 1984. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLV • 40 ДИН. • БРОЈ 1719

**НАШ
НАЈСТАРИЈИ
ПРОДАВАЦ
НАПУНИО ЈЕ
50 ГОДИНА!**

Евробеј

Веровали или не!

ЦАР КОЈИ ЈЕ УВЕО СТАРОСНО ОСИГУРАЊЕ

У ХАМУРАВИЈЕВОМ ЗАКОНИКУ, ПРВОМ ЗБОРНИКУ ЗАКОНА У ЛУДСКОЈ ИСТОРИЈИ, ЗАБЕЛЕЖЕНО ЈЕ ДА ЈЕ СИН ДУЖАН ДА ВОДИ БРИГУ О СТАРОМ И ОНЕМОКАЛОМ ОЦУ, ЧАК ИАКО ЈЕ ЊЕГОВО УСВОЈЕНО ДЕТЕ.

ДОБЕРМАНУ РАСТИЈУ

ЊЕГОВ ВЛАСНИК ТОМ РОС ИЗ АДАМСА У МАСАЧУСЕТСУ (САД) СВАКОДНЕВНО ОБЛАЧИ ОДЕЛО СКРОЈЕНО ПО МЕРИ.

МОНОГРАМ

КОЈИ ПОДСЕКА НА ДОЛЛАРСКИ ЗНАК, МОЖЕ СЕ ВИДЕТИ НА ЗИДИНАМА ГРАДА ВОЈВОДЕ СИНЦИДИЈА У РИМИНИЈУ (ИТАЛИЈА) И ПРЕДСТАВЉА ИНИЦИЈАЛНЕ ИМЕНА И ИМЕНА ЊЕГОВЕ ВЕРЕНИЦЕ ИЗОЈЕ.

ОВАЈ НАТПИС

СТОЈИ ИЗНАД ЈЕДНЕ АНТИКВАРНИЦЕ У ЏЕЈМСТАУНУ У КАЛИФОРНИЈИ.

ХЕЛ И БАРБАРА РОЏЕРС

ИЗ СКОТСДЕЈЛА У АРИЗОНИ ЈОШ 1964. ПРЕД КУКОМ СУ ЗАСАДИЛИ КАКТУС. КАДА ЈЕ ИЗРАСТАО ДО КРОВА, НА ЊЕМУ СУ НАПРАВИЛИ ОТВОР ТАКО ДА БИЉКА И ДАЉЕ НЕОМЕТАНО РАСТЕ.

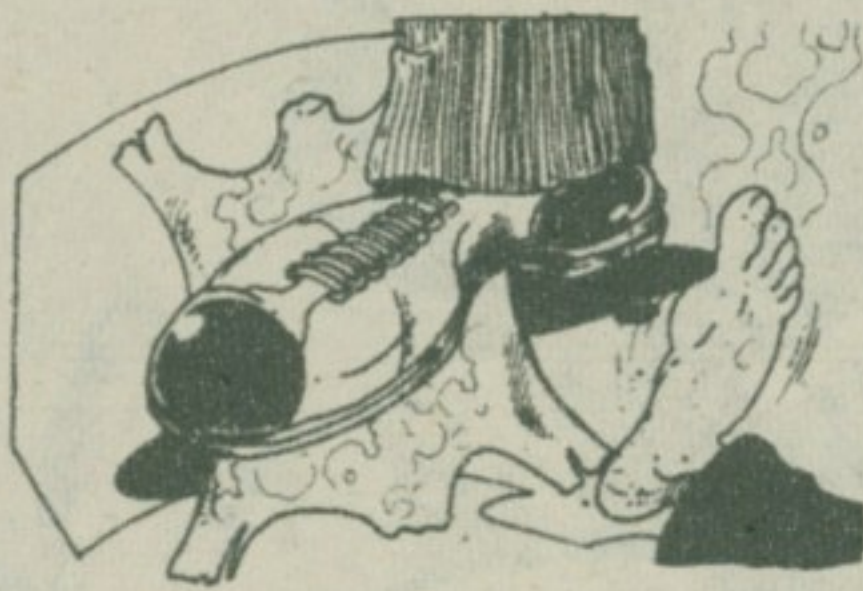

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

● ● ● године 1939. Ернест Рајт из Лос Анђелеса написао је роман који је садржао око 50 хиљада речи а да ни у једној од њих није било слова „е“ (осим у имену аутора). Тридесет година касније француски писац Жорж Перес издао је роман у коме такође није било ниједног „е“.

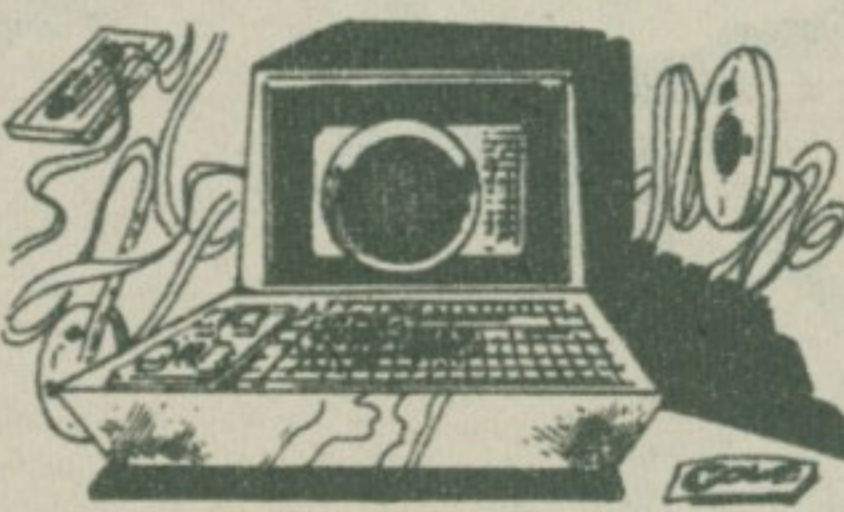

што није било нимало лако јер је поменути глас веома омиљен у француском, баш као и у енглеском језику. Ипак, обојицу их је већ одавно претекао древни грчки песник Трифиодорус – он је написао епску поему од двадесет и четири песме и у свакој од њих није било једног од слова грчке азбуке (од алфа до омега има 24 слова).

● ● ● француски стручњаци су посебним начином штављења и обраде добили кожу која спречава настајање гљивичних обољења стопала. Примећено је да већ настала гљивична обољења нестају после месец дана ношења обуће израђене од ове коже која је названа „микостоп“.

● ● ● породица рачунара стално се увећава, последњих година постали су нарочито по-

пуларни компјутери-преводници. Један од њих уме да преводи с немачког на енглески и обратно. У његовој меморији смештено је осам хиљада речи. Кад од рачунара затражите одређену реч, он испише њен превод на екрану. Иначе, кад не преводи, компјутер ради као „обичан“ калкулатор.

● ● ● страсни италијански колекционар Теорило ди Лоренцо направио је веома богату збирку марака из свих крајева света, необичних боја и налепница. Али, тиме није био задовољан, па је одлучио да од тих својих марака нешто направи. Прионуо је на посао и после шестомесечног стрпљивог рада изградио је верну макету једне

катедрале. За њу је употребно тачно 28.132 марке и повећу количину лепка. Теофило сада смишља шта да направи од боца и налепница.

● ● ● Дунав ће опет вероватно бити плав и бистар. Наиме, његове воде већ су постале чистије у делу тока кроз Мађарску. Стручњаци ове земље тврде да је чистоћа Дунава задовољавајућа, а најбољи доказ за то су мрене – рибе које не могу да живе у загађеним водама.

● ● ● на један франкфуртски небодер у коме је смештена градска банка постављен је ги-

гантски ручни часовник. Тежак је преко тринаест тона, бројчаник му је у облику квадрата чије су странице 16,30 метара, а наруквица је дугачка 142 метра.

Дуги редови на стовариштима угља. Градске хронике дневних листова обавештавају: Нема црног злата; испорука три месеца после уплате... То су већ уобичајена јесења обележја готово свих наших градова. Надајући се да, док читате ове редове, ипак, седите у соби крај топле пећи, пошли смо у Пљевља, рударски град на северу Црне Горе.

Путем Пријеполје – Пљевља, преко Јабуке миле десетине тешких камиона. У Пљевља стижу празни, а враћају се натоварени тонама угља.

Данашњи рудник угља Пљевља отворен је 1955. године на месту званом Потрлица. У почетку, годишње је ископавано око триста хиљада тона црног злата, а ове године ће пљеваљски рудари снабдети потрошаче с 1.200.000 тона угља. Пљеваљски угаљ спада у квалитетне мрке лигните калоричне вредности од 2.400 до 3.000 килокалорија по килограму.

Угљенокоп издалека личи на дубоки кратер. Када се приђе, на једном од обода кратера разазнају се три спрата као у неком циновском амфитеатру у којем стењу тешки багери, дамperi... У копу ради око пет стотина рудара, у четири смене. Угаљ се копа непрекидно. Ноћу, под светлошћу рефлектора.

Док стигну до наслага угља, рудари морају да скину два слоја тла. Површински слој или, рударским језиком речено, кровину чини обична земља и глина прошарана земљом и неупотребљивим стенама. Потом се наилази на висококвалитетни лапорац који се од 1975. кад је у Пљевљима изграђена цементара, користи као сировина за производњу значајног и веома траженог грађевинског материјала. На дубини од неколико десетина метара, од врха кратера, наилази се на угаљ. Насlage угља високе су 15 – 20 метара.

Откривено брдо угља се најпре буши да би се поставиле мине. Радојица Војиновић, педесет петогодишњак, ради у руднику од отварања као бушач.

– Тешко је, нарочито зими, кад у овој котлини стегне мраз; буде и минус тридесет. А као што видите, ради се на отвореном, нема где човек да се склони. Кад се само сетим да смо на почетку до угља долазили разгрћући јаловину ручним лопатама, бушећи, ручно, рупе за мине, сврдлима... Данас све раде машине. Кад су стигле прве машине за нас су биле као авиони. Пазили смо их и чували као најмилије – сећа се Радојица.

Данас се рудари хране у ресторану друштвене исхране, у једној од барака монтажног насеља. До мензе и натраг, у коп, превози их аутобус. Пре неколико деценија сваки је рудар од куће доносио завежљај са ужином.

– Једном, посадали ми да једемо, а Саватије се издвојио. Питам га што не једе? Не проговара. Да му није зло? Опет ћути. Најзад као да се нечега стиди, признаде да су му врране однеле мрс. Погледам на дно копа, читаво јато се части Саватијевог ужином. Узмем један штапин, запалим га и бацим. Ни перце не остаде. Глас о мојој освети вранама стиже до управника. Звао ме и питао, зар тако са скупим динамитом! Убедим га да

ПЉЕВЉА,
ГРАД
УГЉА

КАМЕН КОЈИ ГОРИ

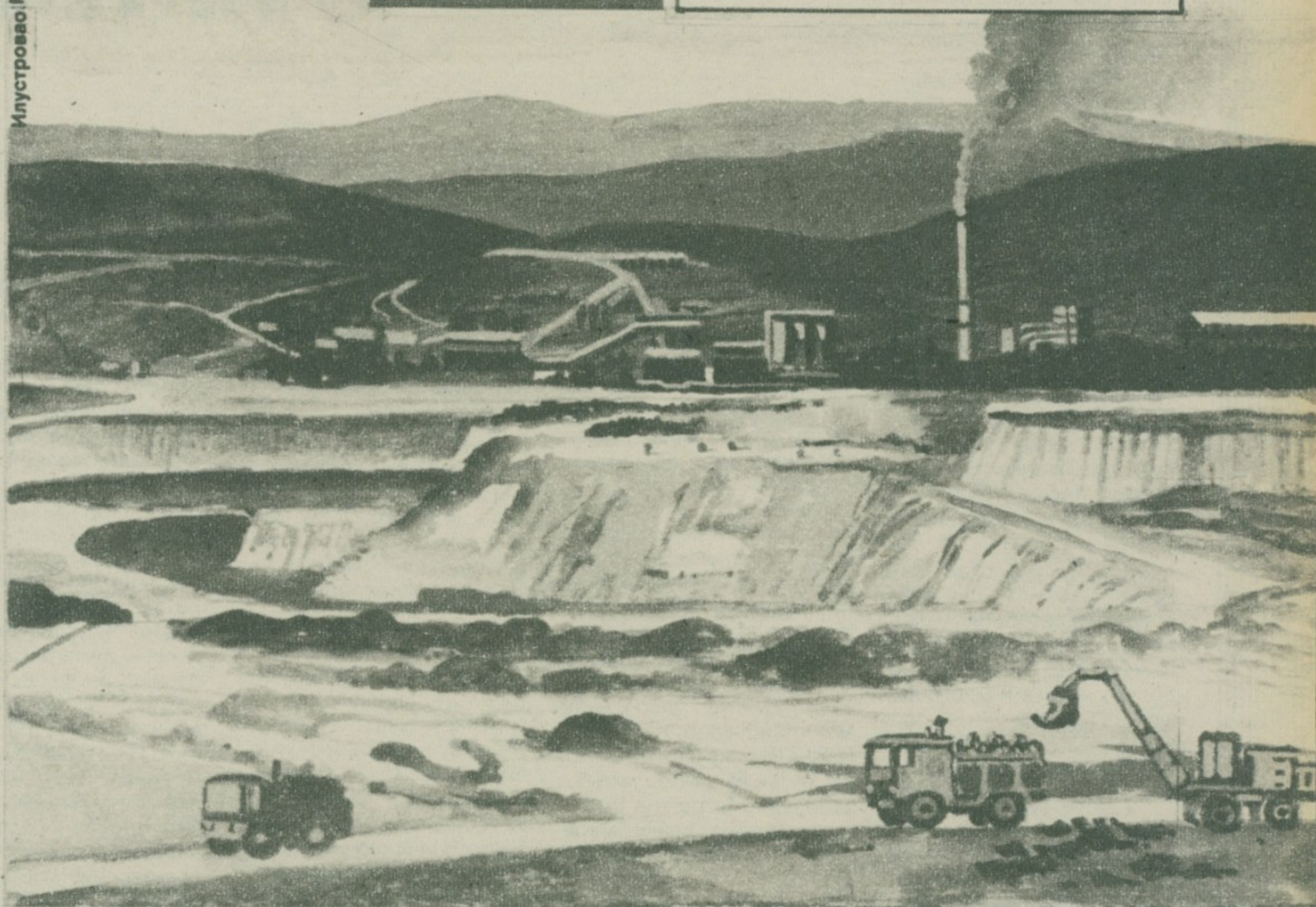
АКО
НИСТЕ
НАБАВИЛИ
УГАЉ,
МОЖДА
ЋЕ
ВАМ
БИТИ
ТОПЛИЈЕ
ОД
ОВЕ
ПРИЧЕ.

СТАРИ РУДНИК

Први рудник угља у Пљевљима отворили су браћа Селмановићи седамдесетих година прошлог века. И раније се знало да испод плодног земљишта пљеваљске котлине има камена који гори, како су мештани назвали угаљ.

Власници рудника су 1937. године подигли малу термоелектрану па су тако Пљевља први пут добила струју. Пљевљаци се сећају да је струја зевадила виђеније суграђане. Бајићи, стара трговачка породица, који су држали монопол гаса, дувана и соли, међу последњима су увели електрику у своју кућу...

Илустровао: Михаило Ђоковић Тинало

Изглед површинског копа рудника угља Пљевља

је наша ужина најпреча – прича Радојица.

Брдо угља разнето динамитом рије багер чија кашика захвата пет тона одједном и залагаје сипа на леђа великих дампера. Недавно су купљени италијански дамperi који могу да понесу педесет тона. Дамperi превозе угаљ до сепарације (фабрике за ситњење угља) из које излазе различите врсте угља: најкрупнији угаљ такозвани

комад, намењен за ложење у домаћинствима, коцка за велике потрошаче и најзад угљена прашина која се најчешће користи само у термоелектранама. У Пљевљима је пре неколико година подигнута нова термоелектрана која се храни угљем из новог копа Боровица.

Из сепарације, угаљ се камионима превози до складишта на теретној железничкој станици Пријеполје. Већ годинама се планира

изградња крака пруге до Пљевља, али још није обезбеђен новац за овај скупи посао.

Наставак пута угља је углавном познат. Пре него што заврши као pepeo и шљака у котларницама топлана и пећима, кратко се задржава на стовариштима трговаца угљем.

Зашто га нема довољно у продаји? О томе не одлучују рудари.

Д. Чварковић

**СЛАВНИ ПРОДАВАЦ „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА”,
ПАЈА ПАТАК,
ПРОСЛАВИО
50-ТИ РОЂЕНДАН**

Најпрговији патак на свету напунио је педесет година. Пошто он, случајно, спада и у ред највећих звезда које је Холивуд створио, то му је и прослава била одговарајућа. Дизнијева компанија утрошила је 250 хиљада долара за рекламну гозбу у коју је спадао и обилазак петнаест америчких градова од источне до западне обале и то приватним авионом зван „Паја један”. Централна прослава одржана је у Лос Анђелесу где је лично градоначелник председавао великом скупу сазваном у част славног педесетогодишњака, Паје.

Лутак слављеник у људској величини држао се сходно свом већ добро знамом карактеру: уображено, ђудљиво, раздражљиво, бучно-разметљиво, намћорасто и помало пакосно. Таква му је (не баш ретка) нарав.

За педесет година каријере разметљиви патак снимио је 128 филмова, девет пута био номиниран за Награду америчке филмске академије и освојио „Оскара”. Стрипови са његовим догдовштинама штампају се у стотинак дневних листова и часописа широм света, а књиге његових стрипова изашле су на 35 светских језика. Сићушна република Сан Марино издала је 1971. поштанску марку у његову част; ове године то су, између осталих, урадили и далеки Бутан и Малдивска острва.

Да је толико слављени патак којим случајем стварно живо биће, рекао би нешто као: „Све сам ја то заслужио”, и вероватно додао, „ако не и много више”.

Боли ме стомак!

На почетку, разуме се, ствари ни издалека нису биле тако бајне. Патак се појавио на платну први пут 9. јуна 1934. године у филму „Мала мудра кока”, прича о коки-удовици која тражи надничаре који би јој помогли да засеје кукуруз. Пају налази на чамцу како у морнаричком одећу, запуштеном преко сваке мере, беспомоћно дува у свиралу и занесено игра уз сопствено музицирање. Паја је савршено задовољно квакало све док га кока најлепше не замоли

да јој помогне. На то, лице музикалног патка изнебуха почиње да се изобличије у болне гримасе: „Не могу, боли ме стомак”. Биле су то прве речи које је Паја одквакао и уједно почетак педесетогодишње стомачне болке која га је од тада па надаље спопадала кад год је требало да уради нешто што га мрзи. Поред осталих мана, Паја је и непоправљива ленчуга.

Сваки почетак је тежак, па је и уображени Паја испрва морао да се задовољи улогом „другог квакала” четири године старијем и тада много познатијем Микију Маусу (цртаћ „Представа за сирочиће”, 1934). Док је суперзвезда Мики бриљирао, непознати Патак је покушао да отпева „Мери има мало јагње”, заборавио је речи и смешта се преко сваке мере разбеснео. Звезда је рођена.

Године 1937. Паја коначно има сопствени филм и сопствену главну улогу у „Дон Паји” у коме се као пунокрвни Мексиканац ватрено удвара бајној Дона Пати.

Године 1940. ствар је већ више него јасна: хистериични патак прима више писама од Микија Мауса, а романса између Паје и Пате у то доба има публику каквом ретко који цртани

јунак може да се похвали. Велики италијански диригент Артуро Тосканини га је обожавао. „Пробу оркестра” у којој патак свирајући пиколо излуђује Микија док овај покушава да диригује увертиру за „Виљема Тела” Тосканини је гледао шест пута.

Када су САД ушле у други светски рат, регрутован је и Паја који тада снима низ патриотских филмова. Један од њих ће му 1943. и донети „Оскара”: сатирични, антинационалистички филм „Фирерово лице”.

Слава има своју цену. На путу у друштво великана, напросити патак претрпео је неколико естетско-хируршких захвата: у пола су му скратили кљуун, видно „срезали” кржљави врат, крилца претворили у руке, за пар бројева увећали морнарску капу, малчице стесали задњи део. У том издању је и дочекао часни педесети рођендан.

Паја проговара

И неподношљиво уображене патке имају душу, а душа овога Паје је седамдесетдеветогодишњи Кларенс Неш, изумитељ и једини извођач паткоговора од давне 1934. године.

Кларенс је почео тако што је савршено имитирао

јарчеве и краве сањарећи да уз пратњу мандолине избори себи место у неком варијетеу. Испоставило се да публика варијетеа не лудије ни за меке-тањем ни за мукањем. Кларенс је онда увежбао завидно богат репертоар птичијег цвркутања, ђурликања, пијукања, квоцања и грактања и кренуо да осваја свет забаве под називом „Звиждећи човек-птица”. Радних места за звиждање било је и у то доба изузетно мало, па је Кларенс био принуђен да се задовољи местом техничара за одржавање опреме у телеграфској компанији Сан Франциска.

Дошла ја 1930. и велика економска криза и Кларенс Неш је изгубио посао. Преселио се у Лос Анђелес где је некоме коначно био потребан његов дар за цвркутање: компанији за производњу млека „Адор”. Тако је, све цвркућући, Кларенс-птица оби-лазио школе објашњавајући захвалној малолетној публици колико је млека значајно за здрав дух у здравом телу.

Враћајући се једног дана с посла кући, прошао је крај студија Волта Дизнија, застао, вратио се неколико корака уназад, прошао кроз капију и вратару уручио посетницу којом се ле-

гитимисао као стручњак за све врсте птичијег певања, а у славу хиљаду и једног хранљивог својства „Адор” млека.

Пошто је у паткотонивима једноме од директора отпевао „Мери има мало јагње”, овај му је рекао: „Хоћете ли то да поновите, молим вас? Прикључићу Волта на интерфон”.

Волт је пажљиво саслушао човека-птицу и рекао: „То је патак кога тражимо”.

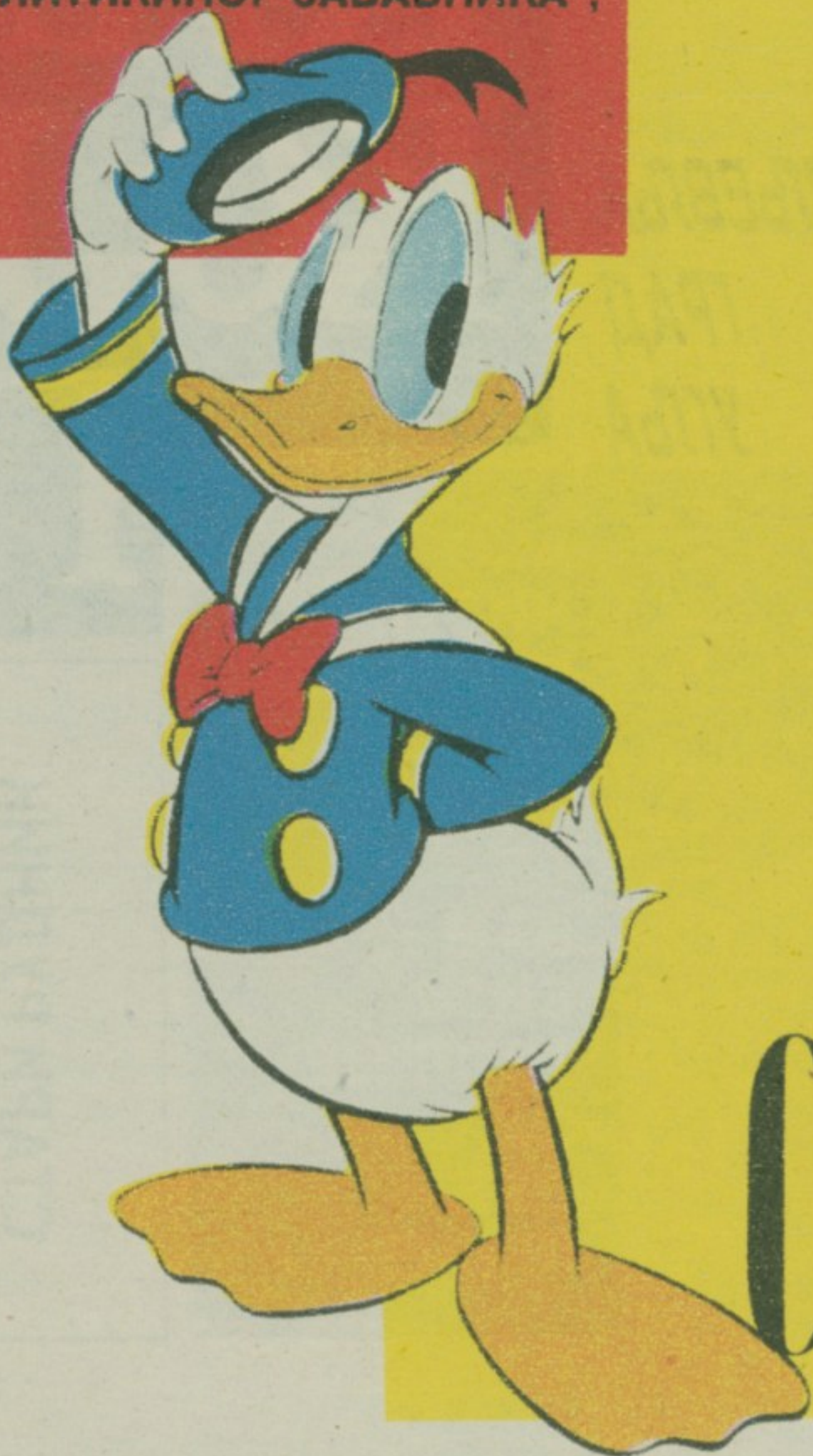
Тако је Паја проговорио.

Предаје неће бити. И готово.

За педесет година ствари су се помало и промениле. Иако се рачуна да је Паја Дизнију за то време донео приход од отприлике сто милиона фунти, последњи (128) цртаћ снимљен је још 1961. године. Као и многе звезде, и ова је постала прескупа за своје продуcente.

Истина, после 22 године паузе, прошле године Паја је поново заиграо у Дизнијевој верзији „Божичних песама”, али је питање како ће каријера пргавог патка даље тећи.

Јер, кажу многи, када би Дизнијева компанија била тако добра у стварању нових ликова, као што је вешта у бучном слављењу

УОБРАЖЕН, ПРТАВ, ЛЕНЋ, СВИМА ДРАГ

СПЕЦИЈАЛНО ЗА

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИКОД ДОПИСНИКА
„ПОЛИТИКЕ“
ИЗ ЊУЈОРКА

БУНА У КРАЉЕВСТВУ ЧАРОЛИЈА

**– КРИЗА ДИЗНИЈЕВЕ
КОМПАНИЈЕ – ДА ЛИ
ЋЕ БИТИ НАБЕНА
ЗАМЕНА ЗА ПАЈУ И
ОСТАЛЕ
НЕЗАМЕНЉИВЕ
ПЕДЕСЕТО-
ГОДИШЊАКЕ**

Велико америчко „краљевство чаролија“, док је ове године један од његових најпопуларнијих јунака славио свој златни јубилеј, пролазило је кроз најтеже дане од свог настанка.

Паја Патак је навршио педесет година. Толико је прошло откако се његов симпатични лик, који је одмах освојио Америку и свет, први пут појавио у стрипу „Паметно пиленце“, једном од наставака Дизнијеве „Сили симфоније“. Бучно најављиван, рођен дан савног Паје, није, међутим, прослављен нарочито весело. Људи који су бринули о наслеђу његовог „оца“ Волта Дизнија имали су преча посла и већих брига од рођенданског слава. Потребнији од ведрога сметањака Паје био им је неко као његов промућурни ујак, милионер и пословни махер Баја, Мекпатак, како се он овде, по шкотском узору, презива.

Осамнаест година после смрти свог генијалног творца, Дизнијево предузеће је у озбиљној кризи. Новине и телевизија доносе вести о недељама дугом штрајку 1800 чувара и водича у калифорнијском Дизниленду, о сменама у руководству компаније, о десетинама милиона долара губитака на неким филмским пројектима.

Као и у свакој монархији и у Дизнијевом „краљевству чаролија“ реч је, заправо, о кризи наслеђивања. „Дизни је био прави геније. Владао је предузећем и читавих петнаест година после своје смрти...“ – каже један од његових сарадника. Другим речима, док је трајало оно што је највећи забављач деце оставио, ствари су стајале добро. Али како је време одмицало, и када је требало пронаћи нешто ново и

свеже, међу наследницима је почео рат идеја.

Ниједна изгледа није била сасвим достојна великог зачетника Волта Дизнија. Али су неке, нарочито у одељењу за филм, биле просто погубне. Филм – некад златни рудник Дизнијевог краљевства, прошле године је забележио губитак већи од 33 милиона долара. А да није било пројеката попут филма „Сплеш“ који је млада гарда у компанији – због противљења „стarih дизнијеваца“ – једва прогурала и који је једини донео запаженији доходак, губитак би био још замашнији.

Истина, филмови данас чине тек 13 процената укупних прихода Дизнијевог компаније од милијарду и триста милиона долара. Знатна финансијска средства и даље стижу од права на истицање Дизнијевих симбола и ликова. Забавни паркови такође уносно послују, иако им се посета смањује, па с њом падају и приходи и зараде запослених. Службеници калифорнијског Дизниленда су и ступили у штрајк после одлуке управе да им до даљњег замрзне плате.

На њујоршкој берзи, акције Дизнијевог предузећа су пале па су акционари зазвонили на узбуну. Прва последица је била општа смена у руководству компаније. Нови људи су нађени у Холивуду – на место председника компаније постављен је Френк Велс из „Варнер Броса“, а за директора филмских и телевизијских пројеката изабран је Мајкл Ејзнер из „Парамунта“.

Пошто је филмско одељење слаба тачка читавог предузећа, амбициозни Ејзнер најављује да ће завести потпуно нови ред у древном краљевству чаролија.

– Велс и ја учинићемо да „Дизни“ поново проради као швајцарски сат – обећава он.

Ејзнер, који је учествовао у многим успешним холивудским подухватима, између осталог и на филму „Приближавање“ који је добио осам овогодишњих „оскара“ најављује промене углавном пословне и организационе природе. Пре свега, намерава, да

се живље укључи у све веће тржиште видео касета, да већу пажњу посвети програмима за „Дизнијево“ кабловску телевизију, а најавио је да на филмском пољу намерава да се такмичи с најјачим холивудским фирмама. Верује да треба подржати млађу гарду у предузећу која сматра да „Дизни“ мора да се ослободи старе репутације забављача деце и да производи филмове који ће привлачити и одрасле – попут „Сплеша“ или тек завршене „Земље“. Тај филм, са популарним глумцима Семом Шепердом и Џесиком Ланг – говори о изузетно озбиљној и актуелној социјалној теми и већ је међу најгледанијим ових дана у њујоршким бископима – добио је изванредне критике и један је од главних кандидата за следећу доделу „Оскара“.

– Мало компанија у тој мери заслужује да буде сачувано као Дизнијева – каже Ејзнер.

Неке његове идеје, међутим, плаше оне који би да заштите не само предузеће него и наслеђе Волта Дизнија. Компанија ће се одржати, али шта ће у њој остати од заоставштине великог зачетника, „Краљевства чаролија“, питају се они. Нарочито их брине што Ејзнер гласно размишља – није ли публика већ помало засићена „педесетогодишњаком“ Пајом Патком и његовим две године старијим другом Микијем Маусом. И не би ли их требало одменити новим, „млађим“ ликовима. Ништа још није решено.

Овадашњи Пајини обожаваоци у то једноставно не верују. Убеђени су да нема лика који би успео да у сећањима толиких генерација замени тог непоновљивог, бесмртног сметањака и веселака. Тог чувеног Патка који је пола века људе широм света забављао простодушним домишљатостима, засмејавао симпатичним неспретностима, охрабривао непоколебљивим оптимизмом, тешио безбројне – да на Земљи постоји још неко коме се дешавају исте свакодневне животне невоље као и њима самима.

Душан Симић

ПАТКОГОВОР дуг пола века: Кларенс Неш је Пајин глас.

јубилеја старих, можда се не би налазила у тешкоћама у којима се последњих година налази. Док мапети и ружно-симпатични Е.Т. (Ванземаљац) обрћу милионе за друге, последњи Дизнијев лик који је постигао нешто значајнији успех

је меца по имену Вини Пу, а чак и он је позајмљен из литературе за децу. Дизнијева компанија ипак има много разлога да буде захвална намћорастом патку. Он се бар не да ево већ педесет година.

Мина Илић

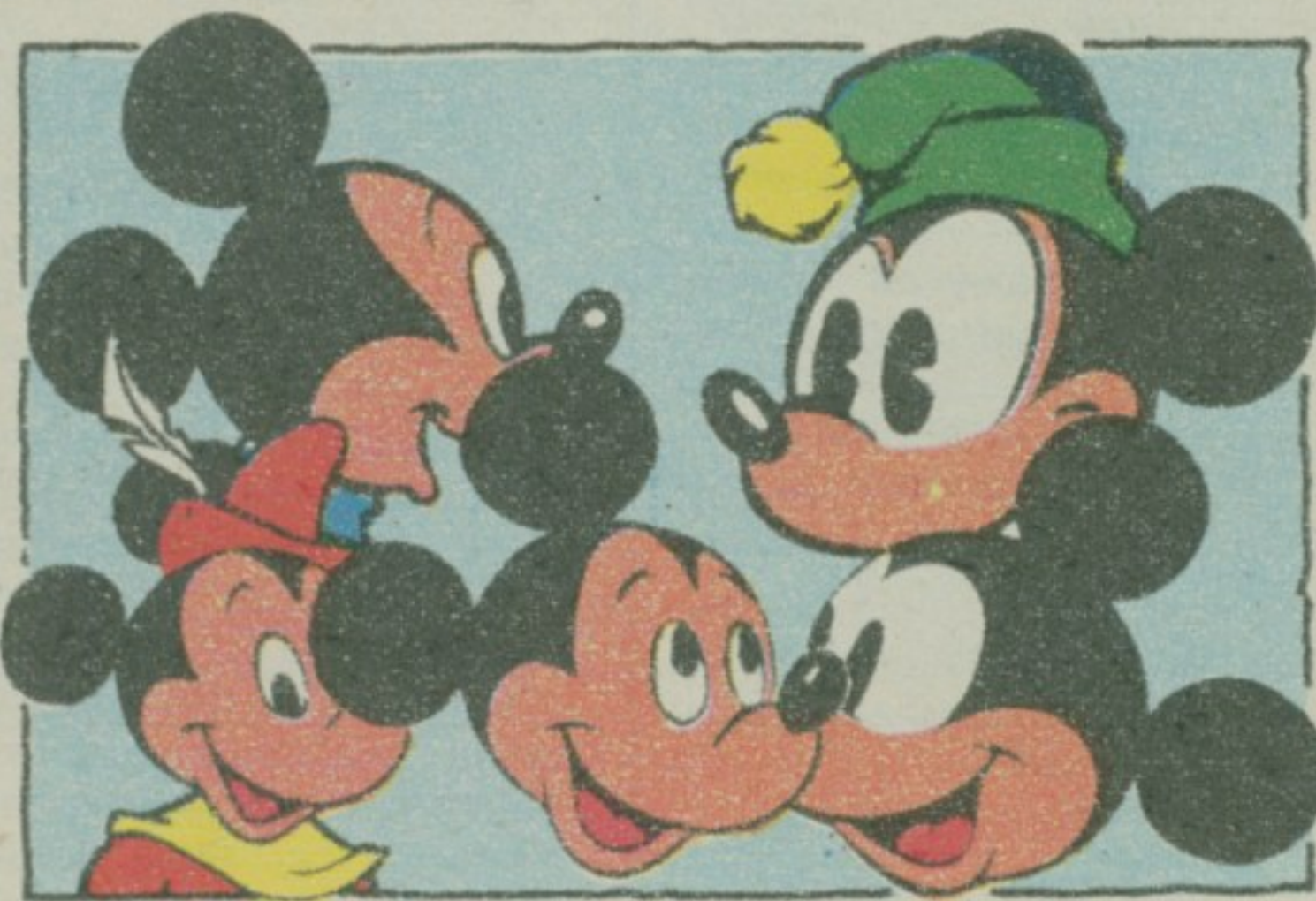
НАЈЧУВЕНИЈИ МИШ

Кад год је требало да говори о себи, Дизни није пропуштао да каже како је све почело с једним мишем, мислећи на Микија.

Док је у ујаковој гаражи у Канзас Ситију ноћу радио, цртајући кратке рекламне филмове, на сто му је дошетао миш... Родило се пријатељство и миш је, готово добровољно, пристао да га Дизни држи у кавезу...

Касније, кад је Дизни основао своју компанију и кад је из његових студија сваке две недеље излазило више од 200 метара филмске траке, требало је пронаћи лик који ће аниматори брзо и без много труда да нацртају. Волт се сетио свог малог пријатеља. Било је то 1928. године.

Мики је одмах постао миљеник публике. Допао јој се јер је карактером био слика и прилика обичног човека који у опас-

ном и немирном свету уме да се снађе. Храбар, доброћудан и весело, постао је идол милиона. Свакодневно је за њега, на Дизнијеву адресу, стизало безброј писама. Писали су му чак и најпознатији глумци тога времена. А Дизни је говорио: „Популаран је зато што је добар, што нема предрасуда и зато што је увек спреман да помогне другима“.

Један од најпознатијих цртаних јунака свих времена играо је у више од 120 филмова – као каубој, истраживач, таксиста, риболовац, боксер, морепловац, циркуски акробата, детектив, часовничар, новинар, мађионичар, диригент, ватрогасица... Његова популарност ни данас није мања него што је била 1932. кад је он, односно његов „отац“ Дизни, добио „Оскара“.

Д. В.

Бијела Рудина је засе-
лак у херцеговачком
кршу, на подручју Ћурјан –
тако названом, кажу, што
је птица Ћук овде најчеш-
ћа. Могла би ова камена
пустиња да се зове Ћурјан
и због ћурана, али ме моји
водици Слободан Вујовић,
Лука Папић и Ђорђе Бош-
њак уверавају да је машта
Херцеговаца бескрајна и
да логика овде понекад не
важи.

Идемо код Велимира
СТИЈАЧИЋА, видара и трав-
ра, чувеног по вештини да
намешта сломљене кости,
али и по моћи да помогне
људима кад им нису сло-
мљени ни рука, ни нога, ни...

Живи са супругом Анђе-
лином у приземној, једно-
собној кућици од које је
најближа удаљена толико
да се и не види. На улазу у
двориште, везан несигур-
ним ланцем, пас медвеђе-
г крзна и вучјег лика.

Лука виче „Велимире-
ее“!

У књизи Колина Вилсона
„Мистерије“ овакви пси су
чувари чаробњака! Није ли
то и Велимир Стијачић?
Чаробњак!

Појављује се из полу-
тмине свог трема. Тројица
Херцеговаца прилазе му
редом, представљају се и
објашњавају своје родбин-
ско порекло. И за дедове
им је чуо седамдесетчет-
ворогодишњи „народни
лекар“, а онда ће изнена-
да: „А ко је четврти“? За-
гледасмо се зачуђено. Ве-
лимир Стијачић је потпуно
слеп, већ десет година, а
моје присуство није ни на-
говештено; ни гласом, ни
сувишном кретњом. Ка-
ко је знао за четвртог?

Паре нису захвалност

Велимир о свему говори
али неће о томе да ли и ка-
ко лечи неке друге болес-
ти, оне које нису преломи.
Каже да није стручан. Би-
лећани за његов највећи
медицински домет сматра-
ју лечење неких психијат-
ријских обољења. Он то не
пориче, нити признаје:

– Ако неко болан већ
дође, људски је да му по-
могнеш. Кад не би, то би
било као да ти немаш ци-
гар духана да завијеш, а ја
имам, па ти не дам.

Себе зове „кострушким
љекаром“, или „лекаром
за кости“. То је учио и на-
учио још као војник, у Боки,
негде тридесете године.
Тада га командир Преле-
вић обучи за санитетски
позив. У војној болници је
упознао „костур од чоје-
ка“, то јест људске кости,
што се медицинским реч-
ником зове скелет.

Од рођења у Горњим
Давидовићима, код Инђи-
је (1910) до повратка у

ЧОВЕК

ПАС МЕДВЕЂЕГ КРЗНА
И ВУЧЈЕГ ЛИКА

МИРНО ЈЕ ЛЕЖАО НА СУНЦУ

КОЈИ

ЗРАЧИ

Херцеговину био је зем-
љорадник и војник, и као
много Херцеговац – чест
путник скривеним „духан-
ским путевима“, никад до-
вољно богат да би делио
другима, и никад толико
сиромашан да не би могао
да преживи.

Док није ослепео – „од
потраге за планинским тра-
вама која тражи изузетан
напор вида“, радо је читао
и отписивао писма. Слепо-
ћа му не смета да намеш-
та кости. То ради рукама,
мастима и „талентом“ – ка-
ко назива своје умеће. Ра-
није, док је видео, много
су му помагали рендген-
ски снимци из болница. Ти
рендгенски снимци били
су једина његова додирна
тачка с медицином.

– Важно је какав си с
људима. Био сам ономад у

чаник и каже: „узми“! Так-
вог отпремим, нек дође
други пут, кад размисли.
Више волим кад ми неко
напише писмо, карту. А пи-
шу ми. Питају како сам. Та-
ко разговарам с људима
које сам излечио. Паре ни-
су захвалност. Паре су сад
код мене, сад код тебе,
сад код Луке, сад код Ђо-
ка. Захвалност остаје. Па-
рама се захвалност не
може купит. Ћеса духана
може.

Сусрет два „чаробњака“

Недавно је преминуо у
родном Љубињу други је-
дан народни лекар, Ахмет
Карајица. Као и Велимир, и
он је био надалеко познат
по својим исцелитељским
подвизима. Између њих
двојице увек је владало

ње. Пуна авлија народа.
Нећу да чекам, него право
код Ахмета. Ено га ће сје-
ди, удебљао се. Познао ме
одмах. Рече: „Доктор Сти-
јачић“! Понуди ме кавом.
Ја га малко држ'о за луда,
али видим да није луд. Об-
јасним му разлог свог до-
ласка. Он рече ожалосте-
ној жени: „Ослободи очи и
гледај у моје очи“! Још јој
каже: „Не би требала
жалит“. Ко тебе жали? Иди
међу људе“. Није ни читао,
ни писао, а знао је ш људи-
ма. Рашчили се после та
жена и удаде се за који
мјесец. Тада сам и ја Ах-
мету помогао. Његовом
рођаку Хаси, нога опасно
отекла. Питам га зашто де-
сет година чува озледу и
не иде код љекара. Призна
Хасо грешку и наредим ка-
ко да га лече. Захвалим ја
Ахмету и Ахмет мени. Рази-
ђосмо се у миру и пошто-
вању. Вредан чо'јек бјеше.

Велимир Стијачић радо
приповеда о себи и други-
ма. О другима нарочито
ако добро заслужују. Као
да у животу никад није
упознао неког лошег. Ако
за њега и кажу да „зрачи
неком чудном снагом“, ти
зраци долазе од његове
доброте. Саговорник не-
миновно мора бити озра-
чен.

На растанку нас прати
до аутомобила, паркира-
ног на џомбавом, каменом
друму, у брдима, двадесет
километара од Билеће.

Пас медвеђе-г крзна и
вучјег лика је био одвезан
и мирно је лежао, као да
га занима само то херце-
говачко сунце које га гре-
је. Једино чаробњаштво
Велимирово је опхођење
с људима.

Пре поздрава, Велимир
СТИЈАЧИЋ нам шапатом ре-
че чега, због чега и како
да се чувамо. Откуд му
тачне појединости на осно-
ву којих је то рекао?

Милорад Ђириловић

Илустровао МИХАИЛО БОКОВИЋ ТИКАЛО

сарајевској болници, због
операције очију. Мјесец
дана тамо избивао. Они, те
– помажи, те – одмажи.
Видим, добри људи, али
љека нема. Само кад чу-
јем како лијепа сестра
умилни глас баци, дође ми
све лакше. Од тог гласа
бих и прогледао.

Питамо чика Вељу како
то да живи необично
скромно, зар није бољу ку-
ћу могао да сагради?

– Било је некад да рука
није имала ни духана да
завије. Сада имам духана.
Чо'јек дође, раствори нов-

прећутно и пуно поштова-
ња ривалство. Шта о Ах-
мету данас мисли Вели-
мир:

– Покојни, Алах рахмет-
ли Ахмет Карајица, умро
је, а није. Толико се још
прича о његовим дјелима.
Први пут смо се срели у
Стоцу. Он мене гледао, ја
њeга нисам. Проговорили
смо касније, у Љубињу.
Дође ми жена увела од
жалости. Изгубила два
брата и туга јој удара на
живот. Жалост је тежа од
болести. Нађем чо'ека с
колима и одемо у Љуби-

НИСТЕ СКАКАЛИ
ПАДОБРАНОМ? НЕ
МАРИ: ТО ВАМ ЈЕ
ИСТО КАО КАД БИСТЕ
СЕ ЗАЉУБИЛИ
ИЗНЕНАДА, СТРАШНО
И СТАСНО

За почетак, завирили смо
у један лични дневник
из ђачког доба – најлеп-
шег доба:

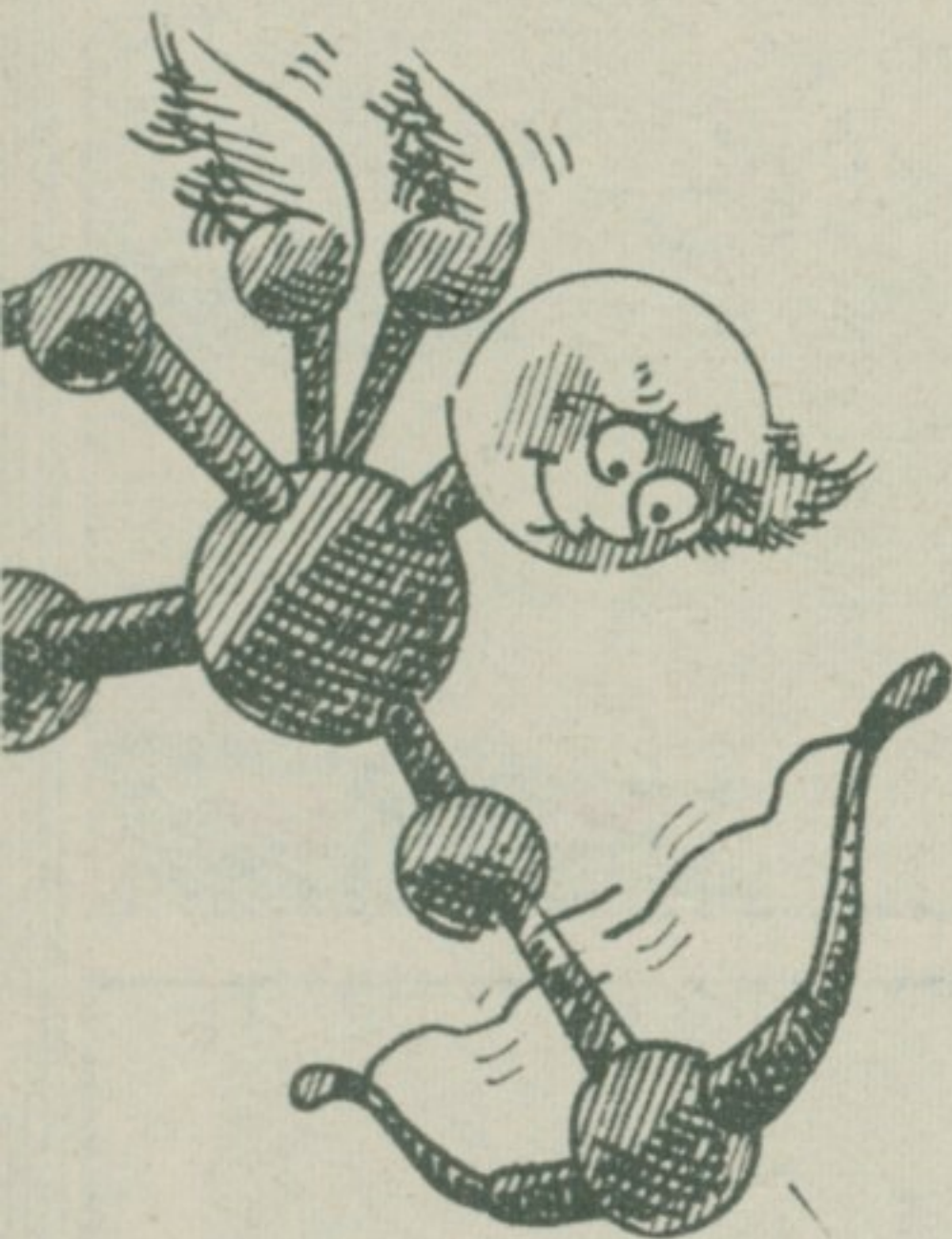
„Имала сам седамнаест
лета. Први дан школске го-
дине. Стојим с друговима
и другарицама у дворишту
14. београдске гимназије.
Причамо, чекамо да зво-
ни. Изненада, поглед ми се
заушавља на једном
црнпурастом лицу и нешто
ме из чиста мира пресеца
у коленима а срце „пре-
скаче“.

Он је висок као бор, има
тамну коврџаву косу, очи
боје меда какве никада у
животу нисам видела. Гле-
дам га као опчињена. Он
гледа мене. А срце лупа,
лупа...

Данима и недељама ни
на трен ми не излази из
главе. И при сваком сусре-
ту клечање колена, ватра у
образима. Љубав на први
поглед, узајамна. Имена су
нам почињала истим сло-
вима: Б...

Љубав? Како се узме.
Младић и девојка Б – Б,
које је тако прецизно по-

ХЕМИЈА ЉУБАВИ НА ПРВИ ПОГЛЕД

ризгали фенилетиламин постали жртве нечега што су они назвали „синдром кокица”: почињали би да поскакују и цијучу као кукуруз кокавац на врелом уљу.

Ово их је подсетило на понашање људи при испољавању изненадне велике радости, али се нису одмах усудили да упореде мишеве и људе и испитивања су наставили на мајмунима. И мајмуни су вриштали од задовољства чим би примили дозу фенилетиламина, али само у присуству другог мајмуна исте врсте, а супротног пола.

За експеримент је чуо доктор Либовиц и одлучио да га испроба и на људима. Анализе мождане течности добијене лумбалним пунктирањем (узимањем течности између 6. и 7. карличног пршљена) за-

и још нешто. Др Либовиц је утврдио да његови заљубљени људски „узорци” показују исте симптоме као и редовни уживаоци дроге амфетамин (фенилетиламин, доиста, има веома сличан хемијски састав као амфетамини): неуморну активност, губитак апетита, мање сна — без трунције замора.

Та озбиљна — неозбиљна ствар

Многи научници, нарочито у Сједињеним Америчким Државама и Француској где се хемија љубави највише и испитује, слажу се да фенилетиламин има важну улогу у заљубљивању, али неки, за разлику од др Либовица, тврде да мозак ствара ову аминокиселину и у другим бурним ситуацијама.

Др Хектор Сабели, истраживач из Чикага, уста-

ка Швоба до ових разлика у налазима дошло је зато што су научници примењивали различите врсте лабораторијских анализа — једни су узимали мождану течност, други мокраћу и крв. Поређења, према томе, немају велику вредност. Једно је, ипак, неоспорно: највиши ниво фенилетиламина увек је — у „љубавним случајевима”.

Да би се дошло до праве научне истине, каже др Швоб, неопходна су даља истраживања, али ни у једној земљи још нико није успео да убеди надлежне (који дају новац) да је љубав озбиљна појава.

Ниједан од истраживача, осим др Либовица, не тврди да се љубав може објаснити искључиво количином фенилетиламина у организму. Поред разних хемијских процеса који утичу на мождану актив-

ЈЕДИНИ ФЕНИЛЕТЛАМИНУ

годила Купидонова стрела, дуго би остали убеђени да су били лудо заљубљени једно у друго и вероватно би и будућим унуцима причали о пламену својих млађаних срдаца, да се није појавио доктор Мајкл Либовиц и објаснио свету како срце и душа са свим тим немају баш никакве везе.

Сигнал који обара с ногу

А шта има везе? — Обичан молекул по имену фенилетиламин који се у „таквим приликама” грозничаво производи у нашем мозгу — објашњава др Либовиц са Њујоршког института за психијатрију.

Велика авантура почиње када мозак прими „сигнал” (поглед, грациозан покрет, осмех...) који одмах ставља у погон његов електрохемијски систем. У пределу септума, кључног места „центра за нежна осећања” у мозгу стварају се велике количине фенилетиламина и жестоко надражују мождане ћелије и влакна, а „примаоца сигнала” — „обарају с ногу”.

Особа коју дрмне љубав на први поглед сместа испада из колосека: понаша се као у трансу, губи тло под ногама, блуди по небесима и не може више да замисли живот без предмета своје опчињености. Велика је срећа ако и мо-

зак „предајника сигнала” одмах произведе фенилетиламин, што често није случај.

Али, ни од мозга се не може очекивати да непрекидно ствара љубавну аминокиселину и, раније или касније, грозничаву хемијску реакција достиже врхунац после којег следи низбрдица. Љубав даље иде својим током, срећно или не, тек, симптоми „првог погледа” заувек ишчезавају.

Симптом: поскакивање, цијукање

Да фенилетиламин изазива нешто необично први су још 1963. године посумњали биолози Мантегаца и Рива са америчког медицинског факултета „Џон Хопкинс” док су изводили лабораторијске опите на мишевима. У то време није се тачно знало каква је улога ове аминокиселине чије је присуство у човечијем мозгу већ било утврђено.

Мантегаца и Рива су са изненађењем приметили да су мишеви којима су уб-

љубљених показале су да се у њиховом мозгу налазе високе количине фенилетиламина.

новио је знатне количине фенилетиламина код падобранаца непосредно после скока.

Готово да љубав на први поглед личи на скок падобраном! Повишен ниво фенилетиламина пронађен је, међутим, и код неких особа које се разводе и које су, уопште, у стању шока.

Према мишљењу француског психијатра др Мар-

ност, код заљубљивања играју улогу особине сваког појединца — навике, свесна и несвесна сећања, сукоби и ко зна шта још.

Често срећемо лепа лица и дражесне осмехе, па ипак се у њих не заљубљујемо. Љубав на први поглед не догађа се, сваког дана.

Другим речима, мали молекул фенилетиламин је неопходан, али није и довољан за слатке љубавне јаде. Та озбиљна — неозбиљна ствар, љубав — ипак није чиста хемија.

Бојана Дожић

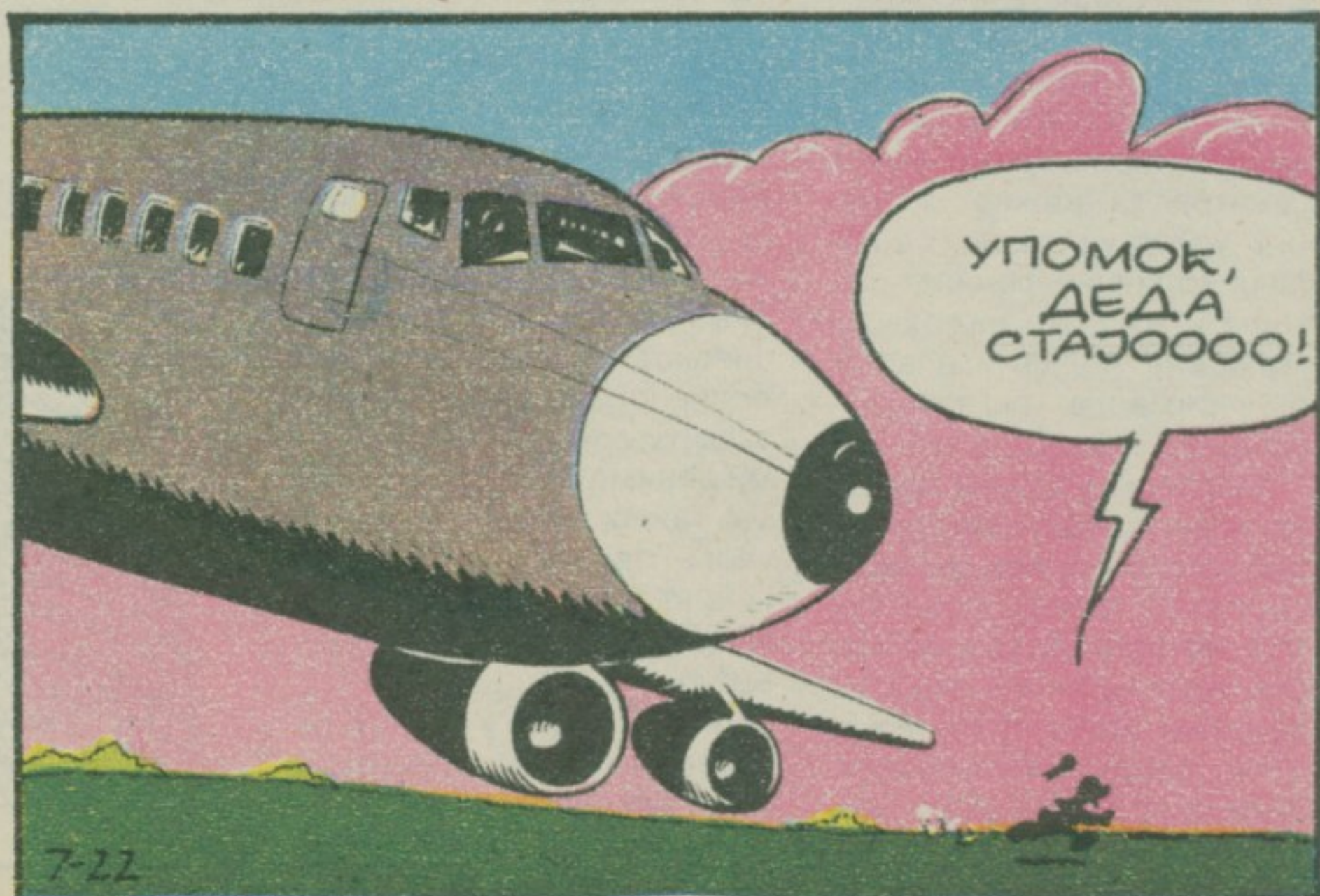
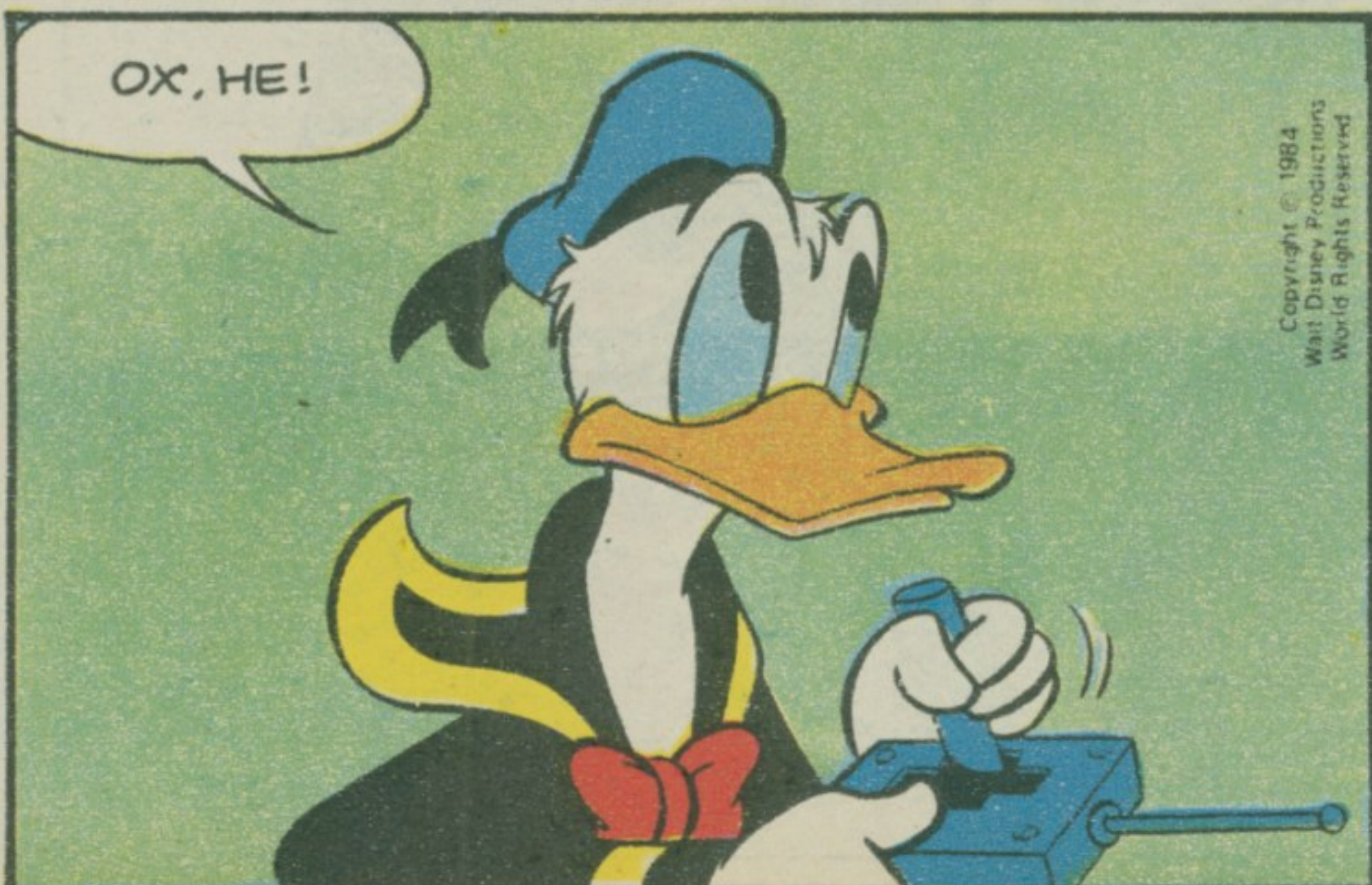
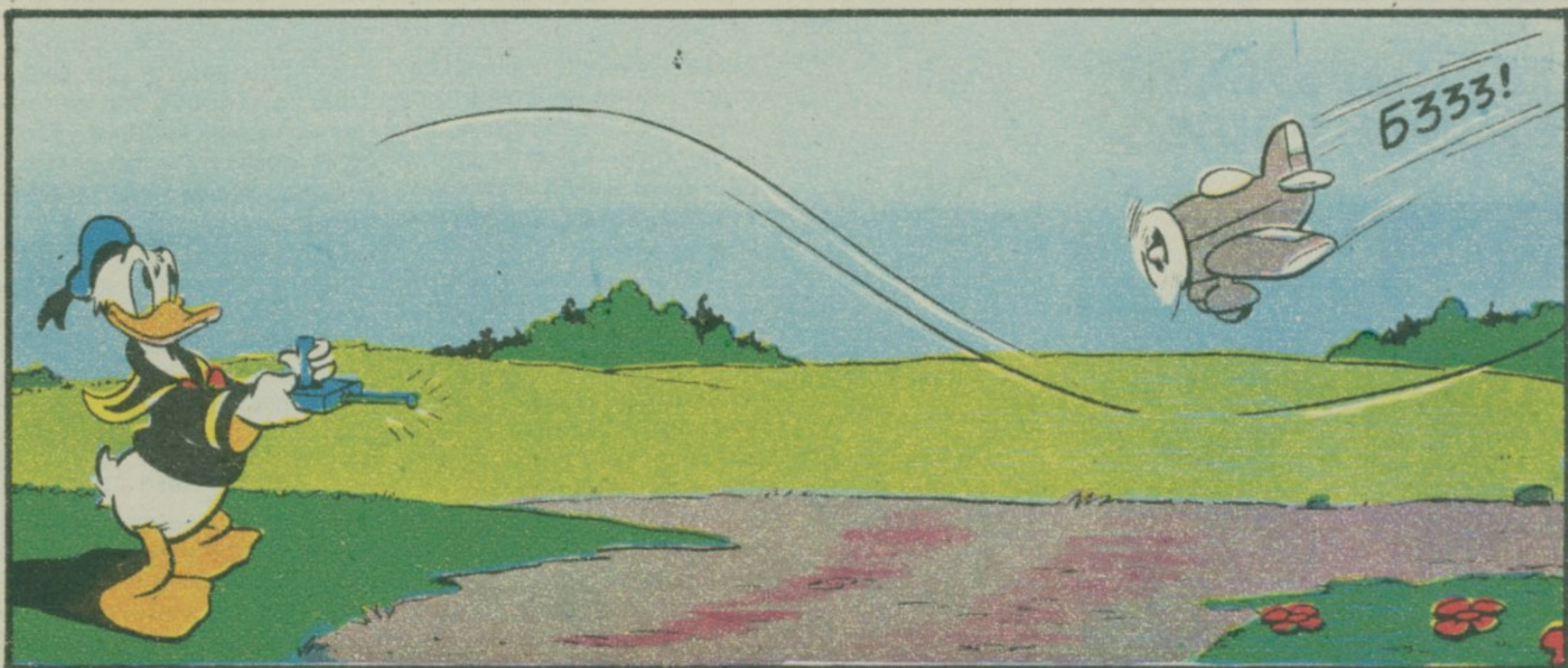

Илустровао: Зоран Јовановић

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Већина туриста има углавном погрешну представу о блештавој метрополи на Сени. Они поистовећују „Париз“ с љубављу и пороком, са уским споредним улицама разгранатим попут паукове мреже, где у загушљивим полумрачним ноћним локалима шампањац тече потоцима и где уз музику разголићене играчице целу ноћ нуде еротику.

Али, постоји и други Париз!

Тај други Париз није можда толико загушљив и толико скучен, али онај ко се потруди да га открије, биће богато награђен. У том другом Паризу – оном правом, вечном – улични продавци не продају шапућући „уметничке актове“, нема ту оних који маме наивног странца у полумрачне ноћне клубове, нема облака дима и шампањаца, па ни јефтиног стриптиза. Не. Ни говора! Ту, у том другом Паризу, величанствени су храмови уметности с отмено уређеним дворанама, у којима туриста седи у удобним фотељама, где разголићене играчице уз пратњу луде цез музике по целу ноћ изводе еротске игре.

То је онај други Париз о ком желим да вам причам.

Догодило се чудо: добили смо две карте за већ годинама унапред распродату мамутску музичку ревију о којој се у целом свету навелико прича. Неки туриста из Латинске Америке морао је у последњем тренутку да врати карту коју је купио још крајем прошле године и отпутује кући јер је превидео да датум представе пада баш у време месечних штрајкова у његовој земљи. Тако се догодило да смо моја жена и ја седели у првом реду, баш пред ногама одабраних лепотица с најбољим могућим погледом на сваки детаљ кореографије и богату декорацију (костима није било). Девојке су представљале живе слике историјских личности из опште историје човечанства, па тако и историје нашег народа, на пример Јудиту и Холоферну, Јосифа и његову браћу, Путифарку и Саломину игру с веловима. То нам је ласкало и испуњавало нас самопоуздањем. Нисмо ни слутили да је историја Израела тако блистава.

Тада се спустила бака...

Долебдела је с плафона славног мјузик хола у златном кавезу, посебно саграђеном за ту прилику, а цео ансамбл – живописно окупљен, неки на коленима, неки на врховима прстију – пружао према њој руке

реагујем кад наједном на позорницу долебди бака па се пред блештавим светлима рефлектора покаже забленутој гомили. Сем тога, ова изузетна бака није била тамо нека тачка у програму, него звезда ревије, божанствена примадона, неупоредиво свестрана уметница, национална светиња. И заиста, с гласом је још прилично ишло, али је бакица пошто-пото хтела да се покаже и као ненадмашна играчица. Више никог није пуштала пред себе, дивље је скакутала наоколо,

седи љуби у чело...све је то било изузетно.

Те кобне вечери покупила је тројицу мушкараца који ће јој послужити на сцени, и то дугајлију Американца, ониског Шпанца и подебелог Италијана. Кад је савладала њихов отпор и доукла их на позорницу, где су их девојке дочекале смејуљећи се, подбочила се ставивши руке на крзно од пантера, прешла погледом по сали и објавила:

– Потребан ми је још један!

Не да се хвалим, али могу да кажем да сам се више пута нашао у животной опасности. Побегло сам из неколико логора, борио су у рату и једном чак суделовао на мировном конгресу Лиге за разумевање међу народима. Али још ме никада није обузела таква паника као у тренутку кад се бака упутила према мом седишту у првом реду. Било је страшно. Црвенео сам и блео. Згрчио сам се и очајнички тражио заклон. Пред очима ми севнуше најбољнија сећања из мог тужног детињства.

– Дивно! – просикта поред мене змија којом сам се оженио.

– Долази по тебе!

Следећег тренутка бакица је већ стајала преда мном. Завапио сам према небу, али она се већ надвила изнад мене и из црвеног процепа на њеној грозној маски допре питање:

– Одакле си, мали мој?

Завукао сам се под седиште и занемео. На крају крајева, где пише да ја морам разумети питање на француском.

– Он је из Израела – одговори уместо мене гласно и јасно змија поред мене, док су погледи хиљадуоке немани од публике са свих страна били упрти у мене.

Бакица зањиха боковима.

– Израел – понови с уживањем. – О–ла–ла! Шалом! (Здраво! Наздравље!).

Обухватила ме својим крацима.

У том тренутку схватио сам зашто ми данас доживљавамо верски препород. Човек је усамљен. Усамљен је и окружен непријатељима, препуштен самом себи. Потребно му је неко више биће у које може да верује, у ком ће наћи заштиту пред недаћама судбине. Али, ја сам им сад био препуштен на милост и немилост.

Бакица пружи своју старачку руку ишарану плавим жилама према змији и запита:

– То је госпођа?

Ја сам упорно ћутао, али змија љубазно потврди главом. Затим је бакица хтела да зна да ли је госпођа љубоморна.

– Окани се глупости и поћи кући – шапнуо сам на хебрејском бакици у уво. – Чекају те напуштена унучад. Гладни су хлеба. Остави ме на миру и иди...

Грчевито сам покушавао да избегнем њена клешта. Тако сам једино долио воду на њен клоковати млин. Уз громогласни плесак целе сале притисла ме у седиште и сручила ми се с непатворним француским

Ефраим Кишон

Илустровао Љубомир Милојевић ЉУБАЦ

и уз свечани крешчендо понављао рефрен: „Ево је, стиже, најлепша на свету!“ На себи је имала црне мрежасте чарапе, крзно пантера тесно припијено уз тело, на глави круну плаве косе, дуге вештачке трепавице, блештаве зубе. Изрез на њеним грудима одавао је све чари њених 70 година. (Најбоља супруга на свету класична се, додуше шапућући, да јој је чак 71).

Да се разумемо: појам „бака“ за мене је светиња. По мом мишљењу бака има невероватно велику улогу у крилу породице, или као бака–сервис за децу, или по томе што памти старе вредне кулинарске рецепте који би без ње нестали. Укратко, баке могу да рачунају на моју љубав и поштовање. Можда је то и разлог што тако осетљиво

дубила на глави, пребацивала се преко главе, причала двосмислене шале и, уопште, понашала се онако како то баке не би смеле. Вероватно је, помишљао сам, директорова супруга или има јаке везе у удружењу забављача.

Убрзо сам схватио да она тај свој повлашћени положај захваљује нечем сасвим другом: наиме, својој вештини у „контакту с публиком“. У томе јој нико није био раван. То је био њен терен: начин на који узима микрофон у руку...како силази међу гледаоце...промиче између редова...заузима се поред неког страног туристе и размењује с њим неколико речи на његовом матерњем језику...како се у пролазу с неким нашали или нешто летимице понуди...како човека који мирно

шиком у крило. Не бих желео да потанко описујем тај догађај. Довољно је да кажем да ми је бака, упркос мом снажном отпору, притисла главу на свој деколте и запитала храпавим гласом:

– Видиш ли добро, мали мој?
– Видим грозоту! – процедих с муком борећи се против напада кашља који су изазвали облаци њеног пудера.

– Скините ми се с колена или ћу звати у помоћ...

– Ах, драги! – устаде бака док су јој пуцкетале кости, пољуби ме у нос гледајући да ме одвуче на позорницу, показујући при том сву снагу својих мишића. Видео сам по томе што ми је стисак којим сам се чврсто држао фотеље све више попуштао.

– Мило моје – церкала се а оркестар је на њен знак завршио живахни кан-кан, после чега ми најбоља супруга на свету за леђима лицемерно дошапну:

– Све ћеш покварити! Не мисли она ништа лоше! Сви учествују у игри. Само ти нећеш!

Бакица је у међувремену вештим покретима ослободила моје прсте од фотеље, један по један. Гледаоци су клицали. Али, ја се још нисам предавао.

Открио сам под седиштем гвоздену пречку и чврсто се ухватио ногама за њу.

– Нестани, стара вештице – дахтао сам. – Мрзим те!

– Љубави моја! – жуборила је бакица, дигла ме брзим вештим покретом и отеглила на позорницу. Даље се присећам као кроз маглу. По причању моје супруге стајао сам поред осталих бакиних жртава, сав ошамућен, разјапљених уста и клатећи рукама дозволио сам да ми једна од девојака стави на главу капу од папира на којој се њихало црвено перје, па, док је бакица пљескала у ритму, играо ча-ча-ча.

Кад сам се вратио на своје место, најбоља супруга на свету дочекала ме врло непријатељски:

– Стидим те се – рече. – Како можеш од себе да направиш такву будалу?

После неколико дана већ сам полако устајао из кревета и помало шетао. Случајно сам срео познаника из Израела, стручњака за народне игре. У разговору сам му споменуо и бакицу.

– Ха, познајем ја њу – смејући се. – Већ деценијама изводи увек исти трик. Из публике извуче на позорницу неколико „туриста“ и пусти их да играју. Публика, наравно, нема појма да су то њени плаћени сарадници.

– Ко? – запитам сам. – Ко је плаћен?

– Ти наводни туристи. Они су за то посебно ангажовани. Ретко се догађа да право посетиоца науче на такву будалаштину. Зашто питаш? Немој само да ми кажеш да је тебе обрлатила.

– Мене? – насмејам се самоуверено и глатко одбих такву претпоставку. – Јеси ли полудео?

БРЕЈКДЕНС ЗА ПОЧЕТНИКЕ

Ако већ нисте ушли у тајне брејкинга открићемо вам неке од покрета преузет из књиге „Брејкденс“ Куртиса Марлоуа коју је код нас пренео и издао Бранко Гаврић.

На почетку прво да рашчистимо једну ствар. Ако и у школи имаш потешкоћа са пењањем на конопца, трчањем и другим вежбама не упуштај се у ову игру која захтева велику окретност и напорна је. Немој по цену здравља да брејкујеш!

Друго, за ову игру потребан ти је празан простор и то очишћен од свих предмета који би могли

део тела припремаш вежбама истезања у струку (на леву и десну страну, напред и назад). Склекове треба радити (највише пет) за загревање руку, а за ноге уради неколико дубоких чучњева.

Следећа вежба ради се на поду. Рашириш ноге колико можеш и руке спушташ низ њих колико год можеш да се истегнеш. Затим прелазимо на опуштање. Нађи неко место где те нико неће узнемиравати. Лези на леђа, изуј ципеле (боље не наспред улице). Слушај неку лагану музику. Покушај да се опустиш. Померај се док не нађеш најбољи положај.

НА МУЦИ СЕ

БРЕЈКУЈЕТЕ? ВРЕМЕ ЈЕ
ДА ПОЧНЕТЕ!
СВИ БРЕЈКУЈУ

1) **Топ-рокинг** је нешто као ритуални увод у игру. Покрећеш ноге у ритму (музике за плес) напред-назад, гегајући се. Рукама прави покрете као у карате покретима, затим кружне покрете око главе. Укрсти руке испред себе, витлај рукама иза себе, млати њима уокло као да боксујеш (пази, немој неког по носу). Све време не прекидај покрете ногу с једне на другу страну, или напред-назад. Препуштај се музици и све покрете подређуј њој! Све било је музика.

„Млинови за кафу у људском облику“, или, како их још називају „комади топлог сира, израсли из њујоршке четврти Бронкс, освојили су и нашу земљу. После филма „Брејкденс“ играчко лудило је захватило школе, улице. Свако би да игра као чигра.

А знате ли како је настала та реч коју сада тако често користите? Седамдесетих година у САД реч „брејк“ (break) – сломити добија ново значење. Отприлике, као у нашем жаргону „пући“ – пукао ми филм; данас су толико питали у школи да сам пукао; хоћу да пукнем...

У време кад се појавила песма Џемса Брауна „На добрим ногама (On the Good Feet)“ дечаки почињу уз ту музику да праве најневероватније покрете ногама. Игра која је већ постојала и коју нико није волео почиње да скреће пажњу. Људи се окупљају на улици да виде играче брејкденса. А клинци (а и одраслији) баш су „откидали“. Дечаке који изводе овај плес називају би-дечаки.

Данас се реч брејкинг увелико погрешно користи. Људи су склони да све врсте игре би-дечака називају брејкингом. Плес који се најчешће меша са брејкденсом је електрични буги-л

да те озледе. Пази да ти не стане неки орман на пут!

Још нешто је важно: Опрема! На почетку, најважнија ти је заштита. Као брејкеру, већи део тела треба да ти буде покривен. Рамена, леђа и глава најбоље су заштићени тренерком са капуљачом. Широке фармерке најбоље ће ти заштитити тело испод струка. Платнене патике једина су безбедна обућа за брејкере. Оне те чине стабилним, а меки материјал штити стопала. Патике треба да буду припијене али не смеју да те стежу.

Ако си све ово примио к знању долазимо до **загревања**. Горњи

Полако удиши и издиши (алпски или морски ваздух, макар из конзерве).

Сада прелазимо на компликованију вежбу. Усправи се и савијај уназад колико год можеш. То се ради полако, сваки следећи пут вероватно ћеш успети да се савијаш све више. На крају би требало да додирнеш под рукама.

2) **Апрокинг** или **борба са сенком** сличан је топ-рокингу само што се овде мало више обраћа пажња на покрете ногу. Овај покрет ће те спустити на под. Укрсти ноге. Савиј колена и спуштај се док не додирнеш под па се брзим покретом врати опет горе. Упамти, битна је музика. Врло је важно да се све време држиш ритма. Ногама прати фанки ритам што верније можеш, ово ти је предигра за...

4) **Свајпс** (замаси) најбоље се изводе из положаја за фут-ворк. Треба да створиш убрзање које ће ти дати замах да ослоњен спреда на обе руке одбациш ноге у ваздух и њима у слободном простору правиш покрете у ритму музике. Вежбом, одбациваћеш се све више. Из овог положаја најлакше ти је да се вратиш у фут-ворк.

5) **Ни-спинс** (обрти на колелу) такође почињу из фут-ворка. Тежина читавог тела пребацује се на једно колелу, друга нога испружи се уназад. Труп нагни напред. Паралелно са подом. Рукама дајеш замах телу за обртање на колелу. Ако ти је у почетку тешко да држиш равнотежу, не устручавај се да употребиш обе руке док се не ослободиш.

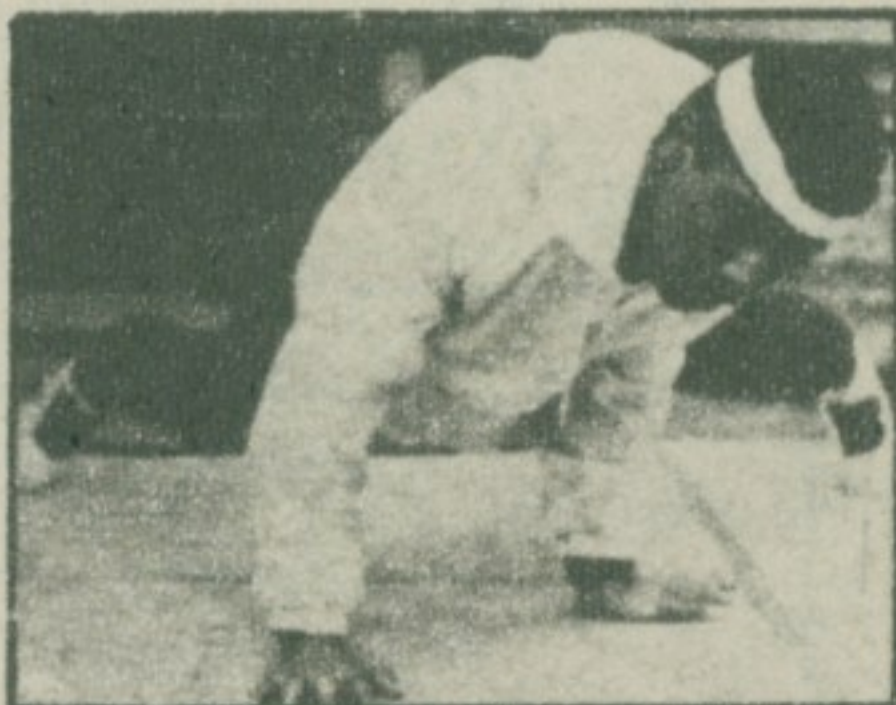

3) **...Фут-ворк**: спушташ се на под, савијајући се уназад ка поду. Ослони се на дланове. Користећи бар једну руку као ослонац обрти се укруг по поду. Савијених колелу прави кратке одскочне кораке који ће те и обртати укруг по поду. Наравно да ће то на почетку бити незграпни покрети, тек после мало вежбе твој фут-ворк ће се побољшати. Циљ ти је да по такту обрћеш ноге испод себе.

ПОЗНАЈУ

БИ-ДЕЧАЦИ

6) **Хенд глaјд** (клизање на рукама) – обртање тела на једној руци. За почетак треба да научиш да одржаваш тежину тела на једној руци. После, претпостављамо, мукотрпног савлађивања овог покрета, на руци (испод које ставиш неку тканину) обрћаш се као пропелер. Знамо да је тешко, вреди покушати да би задивио своје другаре.

прстију, полегни једном руком на под. Заврти се на рамену те руке док се истовремено другом руком одгурујеш. У исто време заковитлај ноге у ваздух задржавајући их под углом од 45 степени. Овим покретом ћеш се пребацити у обртање на раменима, леђима, глави. (Пази, реч је о твојој глави!) То ће те вратити у готово исти положај. Понављај цео покрет догод не добијеш довољан замах који ће моћи да ти одржи обртање ногу у ваздуху. Овим „захватом“ вероватно ћеш зарадити чворуге и модрице али већина брејкера верује да је добра изведба виндмила вредна муке. На муци се познају јунаци.

7) **Виндмил** (ветрењача) полази увек из позе која се користи за стој на раукама. Само, ноге треба да ти буду раздвојене под углом од 45 степени. Балансирајући тежину између руку и ножних

БРЕЈКДЕНС на нашим улицама (Београд, испред Филозофског факултета).

(Снимио: М. Рашић)

8) **Бекспин** (обрт на леђима) може да се изведе на више начина. Најбољи начин уједно је и најтежи. Требало би почети из истог положаја као и виндмил. Кад заковитлаш ноге у ваздух учини то кружним покретом. Пошто су ти ноге „синуле“ право у ваздух тај покрет ће те пренети до обртања на леђима. У почетку ћеш се обрнути можда само пола окрета, али то је једини начин да научиш. Циљ је да се окрћеш као чигра.

9) **Брејкденс** обично завршава смрзавањем (**Friz**). Штос је у томе да све покрете зауставиш у једној пози неколико секунди, као да чекаш фотографа да те „услика“. Овде већ имаш пуну слободу, можеш да измислиш сопствени фриз.

Ако овде ниси нашао све покрете које си очекивао значи да они други припадају електричном бугију. О томе – другом приликом.

ВЕС

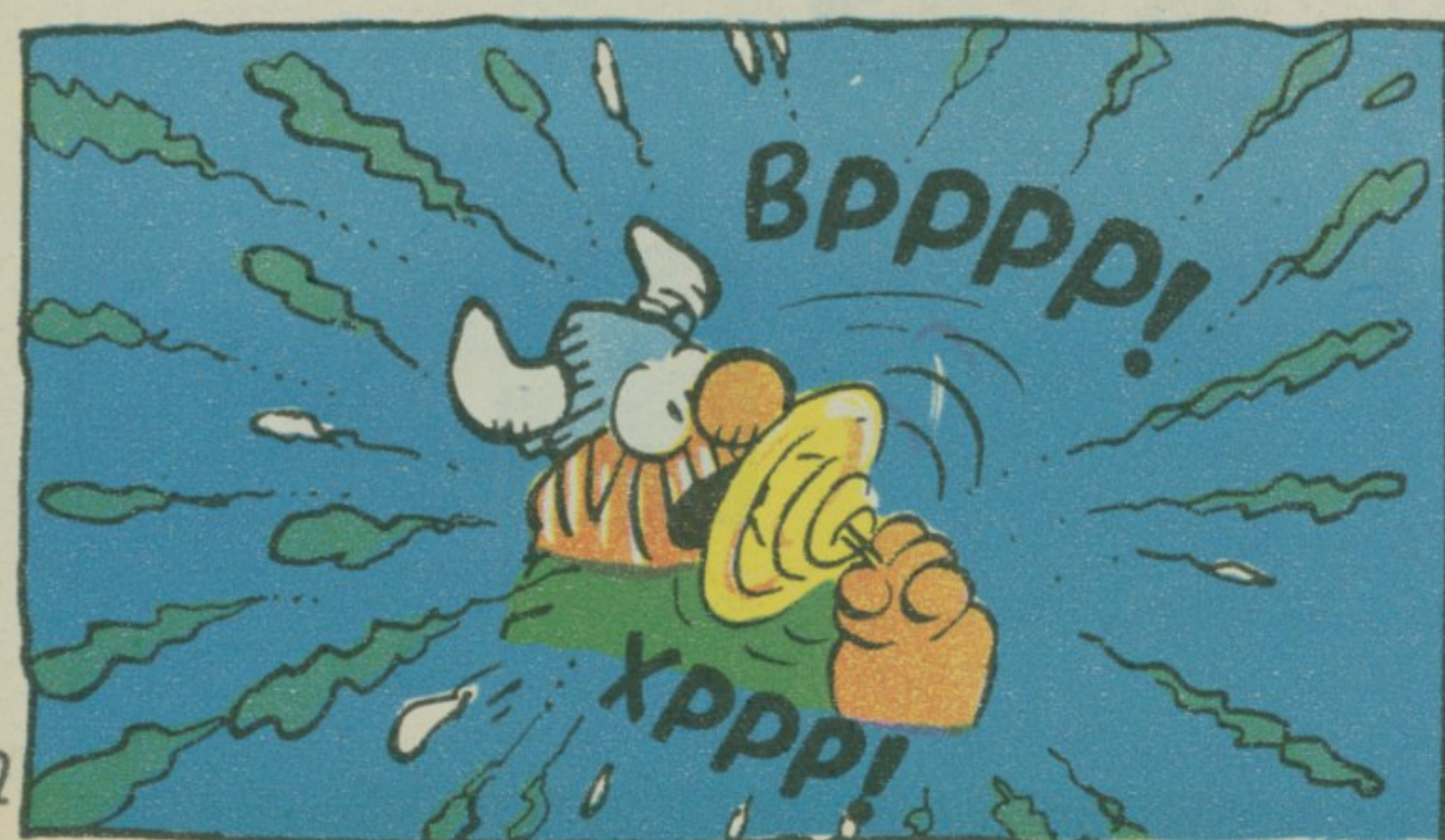
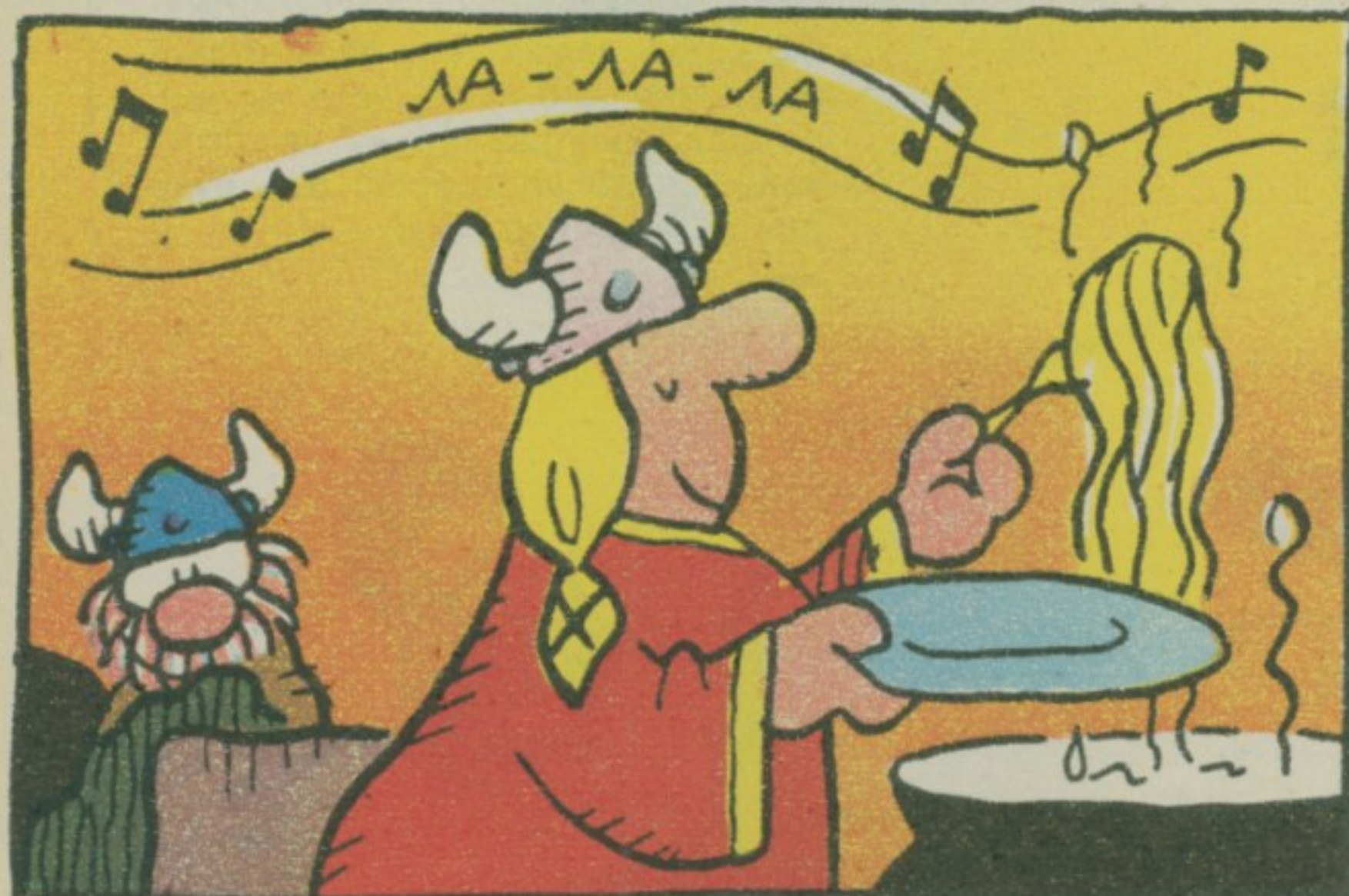
ЗВЕЗДЕ

А ко су звезде брејкденса? Има их доста, можда су ипак највеће из групе „Њујорк Сити Брејкери“. Ових седам момака допринели су да улични брејкинг стекне професионални статус. Пет година играли су неопавезно у Бронксу, а 1983. прелазе у професионалце. Наступају широм САД, гостују у Европи, често су на телевизији у разним емисијама.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

„НЕ МОЖЕ БИТИ ГОРЕ...”

КОЦКАСТЕ НОТЕ: ПОП И РОК ПРОШЛИХ ВЕКОВА

Поштар се заинтересовао да види те инструменте за које само царина треба да се плати два (стара) милиона. Љуба Димитријевић, члан ансамбла „Музика антика” на чију адресу су инструменти стигли, радо му је показао копије старих дувачких инструмената.

— Зар толике паре дајеш за те фруле? — изненадио се поштар. — Па код Крагујевца има један човек који би ти их направио за много мање паре.

Љуба је само одмахнуо руком. Где сад да објашњава шта за њега и читав ансамбл значе те „фруле”. Без копија инструмената какви су се правили и користили у средњем веку и ренесанси не би било ни музике коју изводе. Сами плаћају набавку крумхорна, флаута, корхолта, лаута, виела, ребека... Све су то инструменти који су давно нестали. О њима само постоје записи, цртежи, понеки се сачувао у неком од музеја. „Музика антика” користи инструменте — копије које израђују вешти мајстори.

У Југославији се ти древни инструменти не израђују. Зато их Љуба Димитријевић набавља по свету. Највише сарађује са Гинтером Кербером мајстором који ради у малом месту крај Бона. Никад га није лично упознао, али га Гинтер већ добро зна преко писама и наруџби. Чим Љуба нешто пожели и о томе обавести Гинтера, овај му инструмент одмах шаље. Преко реда. Иначе, од Американаца који купују и по триста дувачких инструмената одједном, никада се не би стигло на ред. Свака флаута израђује се по неколико месеци. Док се одабере посебно дрво, док се обради, изрежу отвори на правом месту...

Код Љубе Димитријевића видимо старинску витрину са више од четрдесет различитих дувачких инструмената. Љуба, који је и композитор и аранжер у ансамблу, каже нам да су такве витрине биле сасвим обична ствар посебно

у Енглеској елизабетанског доба (крај 16. и почетак 17. века). Тада се сматрало да особа која не зна да умиљно пева или свира није пожељна ни у једном друштву.

Песма је вест

А свирало се и певало навелико. Веселио се народ, играло се на двору, у цркви су мушкарци у вишегласју правили узвишену атмосферу.

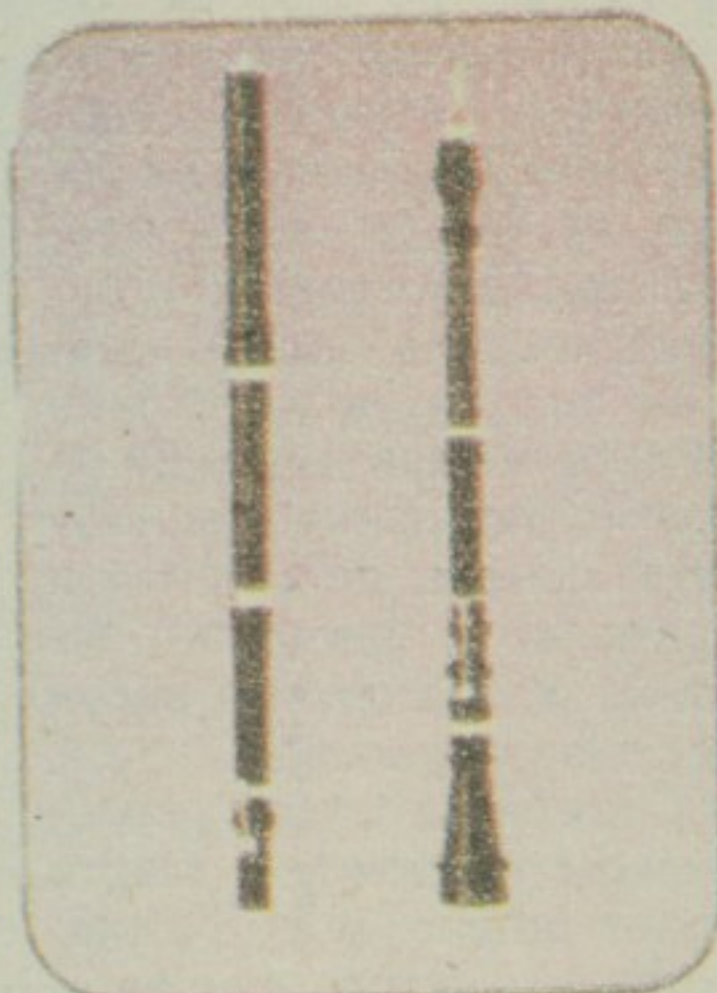
Музичари су заједно с мађионичарима, глумцима, жонглерима путовали од града до града и увеселјавали свет. Знано се да ће они донети неке нове песме али истовремено и

„... АЛ' НЕМОЈТЕ
НИКОМЕ РЕЋИ ДА
СМО ВАМ МИ ТО
РЕКЛИ”. — АНСАМБЛ
„МУЗИКА АНТИКА”
СВИРА ЗАБАВНЕ
МЕЛОДИЈЕ. ЈЕДИНА
РАЗЛИКА У ОДНОСУ
НА ДАНАШЊЕ ЈЕ ШТО
СУ ТО ПЕСМЕ СТАРЕ И
ПО ШЕСТО И ВИШЕ
ГОДИНА

осећањима. Баш лепа песмица за наш вокално-инструментални састав „Забрањено пушење”.

„Музика антика” препознаје се и по провансалској песми (и њу, као и све остале, певају на језику на ком је сачувана) „Не може бити горе”. Њу су некада изводили студенти. Ишли би у колима која су вукли магарци и певали о томе како је све лоше: Црква вара, племићи нису добри, тешко се живи, ал' немојте никоме рећи да смо вам ми то рекли.

Ова песма, као и већина других из репертоара „Музике антике” привлачи пажњу публике. Ако гостују на неком концерту, или у фабричкој хали, школи или сеоској забави, слушаоци не остају равнодушни. Певуше уз ансамбл те кратке мелодије баш као што би певушили данашње забавне мелодије.

Између данашње поп и рок музике, забавне и новокомпоноване и оне коју свира ансамбл „Музика антика” нема у суштини никакве разлике. У средњем веку, ренесанси или раном бароку и није било друге музике; те сеоске бранле

(врста игре), мадригали, канцонете биле су — „Бијело дугме” или Мајкл Џексон прохујалих векова.

Свирај мало ово!

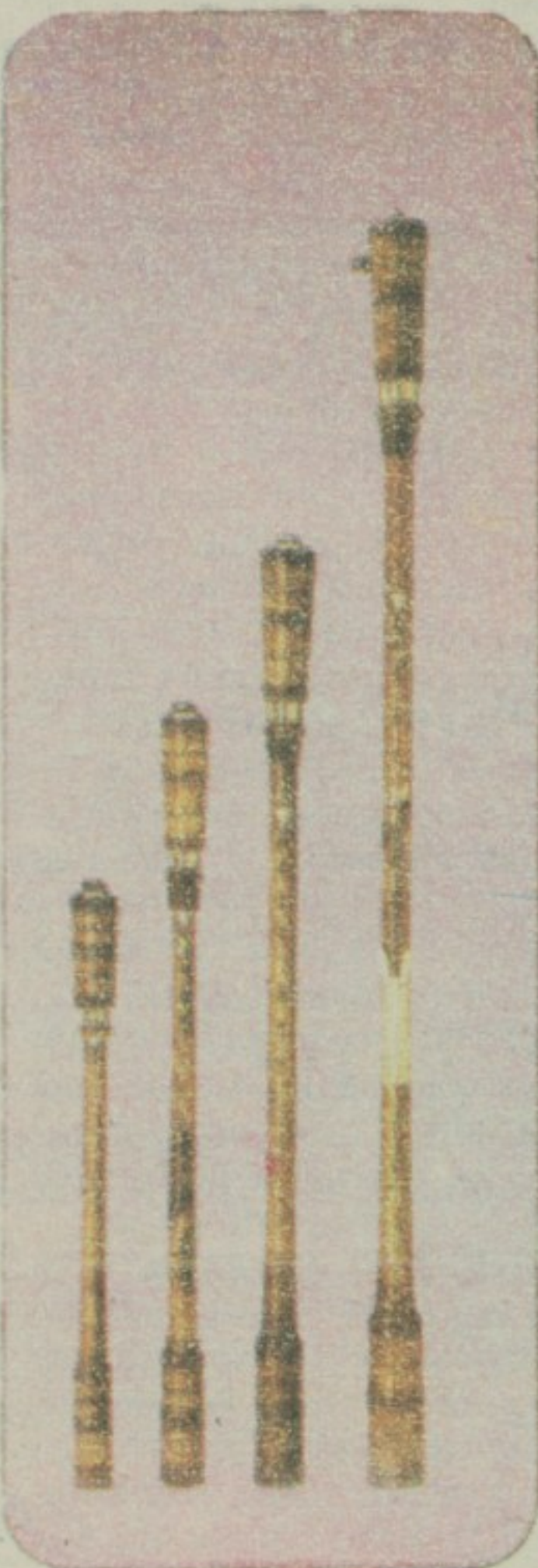
Када Љуба Димитријевић или члан ансамбла и композитор Вера Злоковић дођу до нота неке древне мелодије — то је тек почетак музике која ће сићи с њихових инструмената и гласова. Некада су ноте биле квадратне, нотни систем био је не са пет већ са једном, две линије. Данашњи извођачи морају да аранжирају музику за неколико инструмената, да компонују у ствари све из почетка. Како ни у тој раној музици није било стриктних правила па се она, практично, приликом сваког извођења мењала. „Музика антика” труди се да не заостане у импровизацији.

Волели би да могу да се појављују чешће на улицама. Ту их публика врло радо слуша. Окупи се свет, баш као пре неколико месеци кад су наступили на платоу испред Филозофског факултета. Нађе се и понека плесачица која, ван одређеног програма, игра уз њихове мелодије. Деца им прилазе, додирују костиме, запиткују „Ајде сад мало свирај ово!”.

Кад већ немају мечку која игра (београдски ансамбл „Ренесанс” имао је на свом концерту и то), или гутача ватре, човека који хода по конопцу, чланови ансамбла на сцени причају публици анегдоте. Направе скеч о сукобу славног Леонарда да Винчија и његовог савременика Микеланђела.

Мало приче, изглед (увек наступају у костимима израђеним по оригина-

лима са слика те епохе), пријемчива музика — чине своје. Није важно што се данас слуша нека друга музика, што инструмената с којима наступају више нема. Уши су остале исте — близак нам је поп и рок

давних времена. Плоча „Музика антика” продата је за само два месеца.

Вера Злоковић, Мирјана Вукићевић-Карановић, Жарко Стојиљковић, Грујица Пауновић, Бранимир Митровић, Соња Вукашиновић, Милан Јованић, Викторија Поп-Јорданов, Ненад Јећић и Љуба Димитријевић — то су млади људи за стару музику, из ансамбла „Музика антика”.

Весна Софреновић 13

ЛЕТИТЕ

НАШИМ ВОЗОВИМА

Млазни путнички авиони већ лете брже од звука и у поређењу с њима експресни возови су праве корњаче. Али, откако је свет захватила енергетска криза, железнички саобраћај – углавном електрифициран – постао је далеко најјевтинији. Само кад би возови били бржи! Зар нема мотора који би могли да их покрећу „авионском брзином“.

Мајстори: Јапанци у свету, Французи за Европу

Највише сметају – точкови. Што је брзина већа, они се јаче тару о бочне стране шина. Троши се силна енергија на трењу и мора стално да се усавршава конструкција локомотива, вагона, пруга... и све то много кошта. Чим брзина пређе 300 километара на час, појављује се 1001 препрека. Пре три године у Француској, водећој европској „железничкој“ сили, на линији Париз – Лион пуштен је у рад најбржи на свету „класичан“ воз, постиже брзину од 260 до 300 километара. Али, само да би се припремила траса уклоњено је 40 милиона кубних метара растреситог тла и вегетације. Да и не помињемо шине које су ширег пресека, проблем отпора ваздуха, стабилности и слично.

Да би се убудуће брже путовало железницом – слажу се стручњаци – прво се треба одрећи точкова. Недавно је у Јапану, који је „првак света“ кад је реч о возовима, на линији Токио – Осака пуштен у саобраћај експериментални воз који ради на принципу магнетног јастука. Постигао је фантастичну брзину – 517 километара на сат.

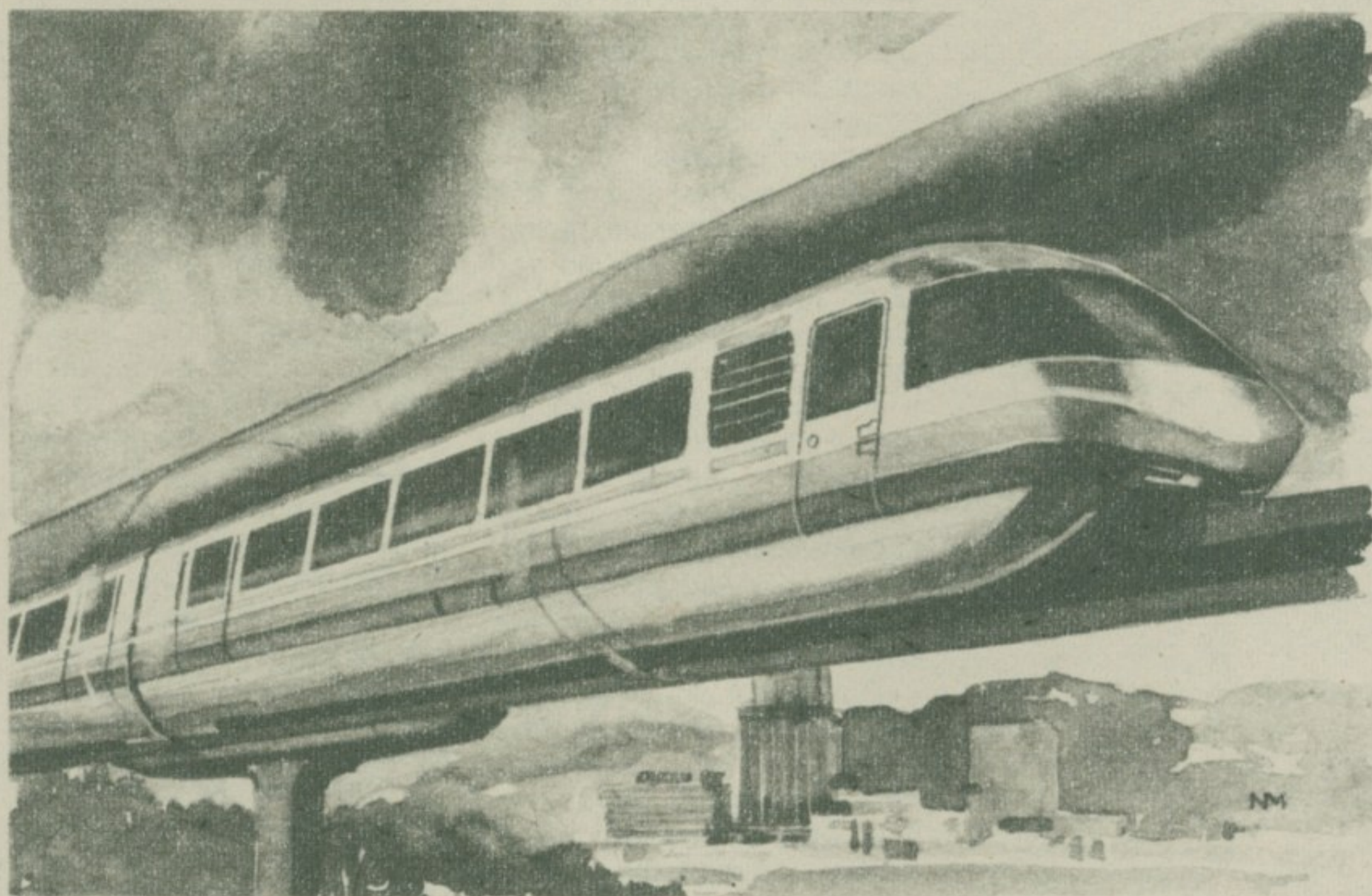
Оваквим возовима, који су названи магнетоплани, стручњаци предвиђају главно место у железничком саобраћају будућности. Магнетоплан уопште нема точкове па су самим тим избегнуте и све оне силне муке – трење, заносење у кривинама... Истина, све ове особине има и већ постојећи „летећи воз“ на ваздушни јастук који покрећу турбомлазни мотори, а саобраћа најчешће на краћим линијама, у градском саобраћају. (Први је изграђен такође у Јапану, између два рата, и води од хотела „Империјал“ у Токију до аеродрома Ханеда, педесетак километара од гра-

да.) Међутим, између ова два воза постоји битна разлика – супербрзи ваздушни авио-воз нема будућност, поготову не у великим градовима јер диже грдну буку, док је магнетоплан потпуно нечујан.

А онда је из Сједињених Америчких Држава стигла сензационална вест.

Амерички часопис „Популарна механика“ објавио

**КАКО ЋЕ ПУТОВАТИ
УНУЦИ ВАШИХ
ПРАУНУКА? У
ВАГОНИМА БЕЗ
ТОЧКОВА, СИГУРНО!**

Илустровао Ненад Мирковић

је недавно вест: Инжењер Марти Трент дошао је до сасвим новог решења конструкције једношинског воза. Код Тентовог магнетоплана највише задивљује невероватна стабилност на кривинама, што је посебно важно код ових супербрзих возова...

Заборањени Валднер

У совјетској штампи вест је изазвала праву поплаву чланака о извесном инжењеру Валднеру (чак му се ни име не зна) који је умро савршено анониман, а на оригиналну идеју о стабилности магнетоплана дошао је још пре целих педесет година! Наиме, 1933. стручњак за моторе Валднер пријавио је Заводу за патенте у Москви свој изум – једношински воз. У детаљном опису воза најинтересантнији део био је оригиналан систем стабилности који је аутор назвао „троуглом сигурности“ – њиме се изванредно ефи-

касно решавао проблем равнотеже воза у великим брзинама. Осим главне, водеће шине, Валднер је предлагао још две бочне „водиље“ по којима би клизили вагони са специјалним жљебовима снабђеним хидрауличним опругама. Кад би се у кривини, под дејством центрифугалне силе, вагон нагињао, опруга на тој страни се скраћивала, а чим би се вратио на равну деоницу пута, поново се ширила и враћала у првобитан положај. У оба случаја вагон је стајао равно...

Судећи по опису у америчком часопису и Марти Трент дошао је до готово потпуно истог решења! Најсложенији део система магнетних возова лежао је у нечијој фиоци скоро пола века што је развој будућности успорило за више десетина година.

Новинар који се заинтересовао за судбину Валднеровог проналаaska открио је да је генијал-

ни конструктор, као и многе његове колеге, дуго чекао да неко у администрацији схвати све предности које је нудио својим системом. Најзад, негде пред други светски рат, изграђена је мала експериментална једношинска железница у размерама 1:10. Валднеров воз који су покретала два електромотора с ваздушним пропеле-

ром развио је, на шини кроз коју је текла трофазна струја, за оно време фантастичну брзину од 120 километара на сат. Зелено светло за изградњу магнетоплана као да је дато. Чак се причало да ће прва таква пруга бити изграђена у Туркменији, у Средњој Азији. Али, почео је светски рат, Валднер је заборављен а његов изум покрила је прашина.

До Јадрана – један сат

Возови који „лете“ по једној шини брзином већом од стотину километара већ се користе као градска железница широм света (САД, СССР, Јапан...), али не и на већим раздаљинама на којима би, тврде стручњаци, врло брзо могли да потисну скуп и бучан авионски саобраћај. Ништа чудно, на мањим релацијама и класична железница данас већ конкурише авио-саобраћају. Док од ЈАТ-овог

терминала у Београду стигнете на аеродром удаљен двадесетак километара, затим предате карту, пртљаг, па чекате да се укрцате, изгубили сте најмање сат и по времена. Исто толико и при слетању, тако да на крају – иако сам лет не траје дуже од сата – испада да у Загреб баш и нисте стигли много пре него да сте кренули пословним возом „Сава експрес“. А да је то магнетоплан! До мора бисмо стизали за само сат времена, краће него што чекамо на аеродрому.

Али да би то постало стварност, треба савладати неке техничке потешкоће. Магнетни јастук најједноставније се добија системом трајних магнета (они који су сами по себи, и „заувек“, магнет). Ако се њима обложи и шина и дно вагона, између се ствара сила одбијања довољно јака да магнетоплан држи изнад шине на 10–15 милиметара. То је могуће на градским линијама, али ко да овим скупим материјалом обложи километре и километре пута?

Проблем се може решити помоћу вештачког електромагнета. Он се монтира на систем вешања вагона док шина остаје „пасивна“, то јест она је од обичног челика који се у току вожње намагнетише електричном струјом. Тако се ствара поље супротног магнетног пола и воз почиње да лебди. Само, грађа вешања се овим доста компликује и то није једина тешкоћа: да се вагон не би „прилепио“ за шину, треба непрекидно управљати магнетним пољем што захтева специјалан електронски систем, компликован и скуп.

Због свега тога све веће изгледе добија једна друга варијанта, такозвано електродинамичко вешање. Јак електромагнет на постољу вагона изазива (индукује) струју у самом железничком насипу и он постаје „активан“. Последница: „висина“ летења (магнетног јастука) расте чак до 30 центиметара и магнетоплан се и буквално претвара у летећи воз.

Може ли воз и брже од 500 км/сат?

Већ сада инжењери раде на фантастичним пројектима возова који ће развијати брзину и до 800–900 километара на час. Возови будућности „летеће“ у подземним или надземним „цевима“, аеродинамичним тунелима из којих ће претходно бити извучен ваздух.

Није искључено да се већ крајем овог века појави реклама: „Летите нашим возовима“.

В. Смиљанић

ТА СПРАВА НЕЋЕ УЋИ У МОЈУ КУЋУ

Пошто је пронашао телефон и тако осталом свету омогућио да надугачко и нашироко разговара на даљину, Александер Грејам Бел (1847-1922) одлучно је одбио да се рече-

на справа инсталира и у његовој кући. (Можда ствар и није тако нелогична као што изгледа: човек који се обогатио захваљујући телефону и човек који је измислио рачун за телефон иста сличност.) ■

МОДЕРНИ ГЛАДИЈАТОРИ

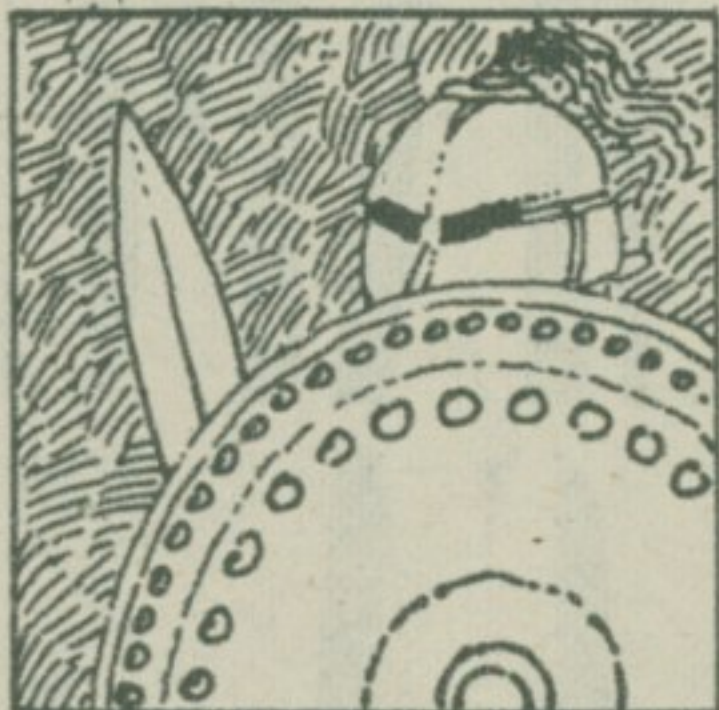
У једној мадридској арени пре неколико месеци појавили су се прави правцати гладијатори, као некад у старом Риму.

На идеју да се обнови ова сурова римска забава дошао је извесни педесетогодишњи Андалужанин Виктор Мендес. Он је још пре неколико година основао школу за гладијаторе, а ученици су примани преко огласа у дневној штампи. Јавило их се више од хиљаду, а на крају је примљено само петнаест најбољих.

После завршеног школовања ови модерни гладијатори боре се мачевима, трозупцима, а имају мреже и штитове, баш као и њихови „преци“ у старом веку. Једина разлика је у томе што су данас забрањени ударци у осетљиве делове тела. „Моја жеља била је да обновим лепоту овог античког надметања, а не његову грубост“, каже Мендес.

У модерној арени, додуше, досад нико није изгубио живот, али зато рањавања има навелико. У паузама избоденим и изгребаним „јунацима“ превијају ране.

Трибине арене су готово увек празне. Мадрићани нису баш одушевљени играма старих Римљана. Напротив, кивни су на Мендеса и оног ко му је омогућио да своје луцкасте идеје спроведе у стварност. Мендеса то не обесхрабрује. Одлучио је да са својим гладијаторима окуша срећу у Сједињеним Државама. Шпанци више воле крваве игре с биковима (кориде) него с људима. ■

НАВАЛИ НАРОДЕ, ЛЕПИ ЈЕВТИНИ САТЕЛИТИ!...

У Лондону се припрема прва распродаја половних свемирских сателита. У штампи су се већ појавили огласи:

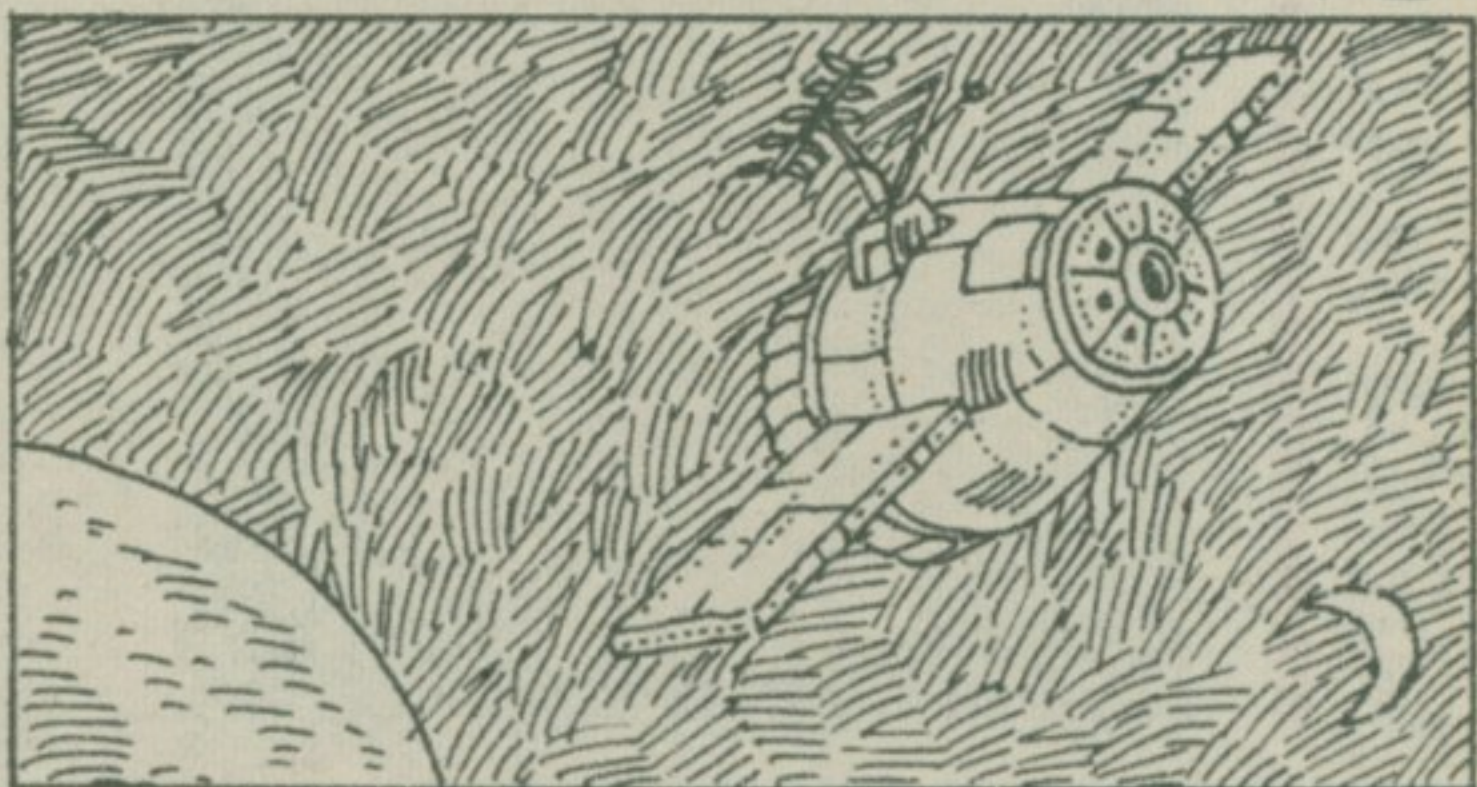
„Мало прешли, само један власник, као нови после ревизије соларних плоча и електричних уређаја“.

Реч је о аукцији на којој ће телекомуникационе сателите PALAPA B и WESTER 6 добити ко највише плати. Продаје их аме-

ричка НАСА и то по ниској почетној цени од четрдесет милиона долара по комаду.

Када ће се одржати ова аукција? То се не зна тачно јер сателите прво треба пренети на Земљу. ■

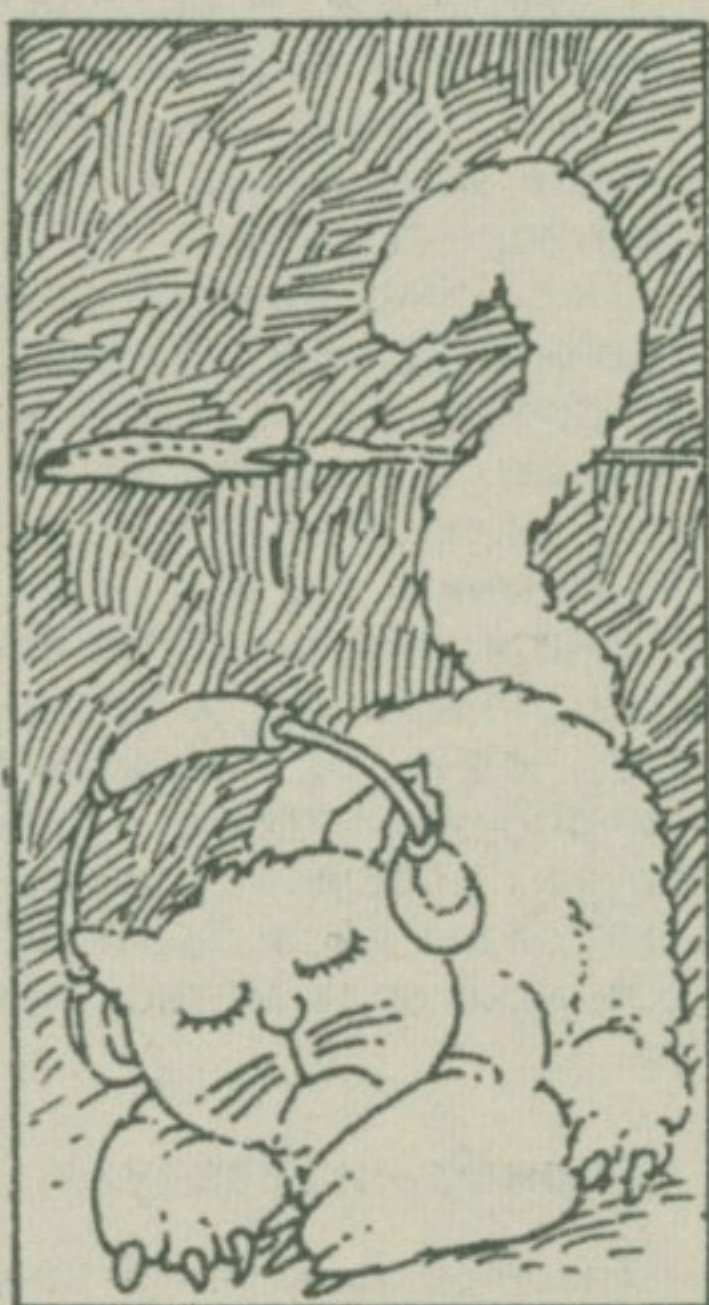

ПАЗИ, ГЛУВ МАЧАК У БЛИЗИНИ!

На међународном аеродрому „Хенкок“ у Сиракусу у америчкој држави Њујорк возаче на видним местима на паркиралишту опомињу две табле с упозорењем: „Глув мачак у близини!“.

Особље аеродрома и редовни путници знају о чему се ради и будно мотре да колима случајно не налете на Срцуленце, белу, дугодлаку и глуву маскоту „Хенкока“.

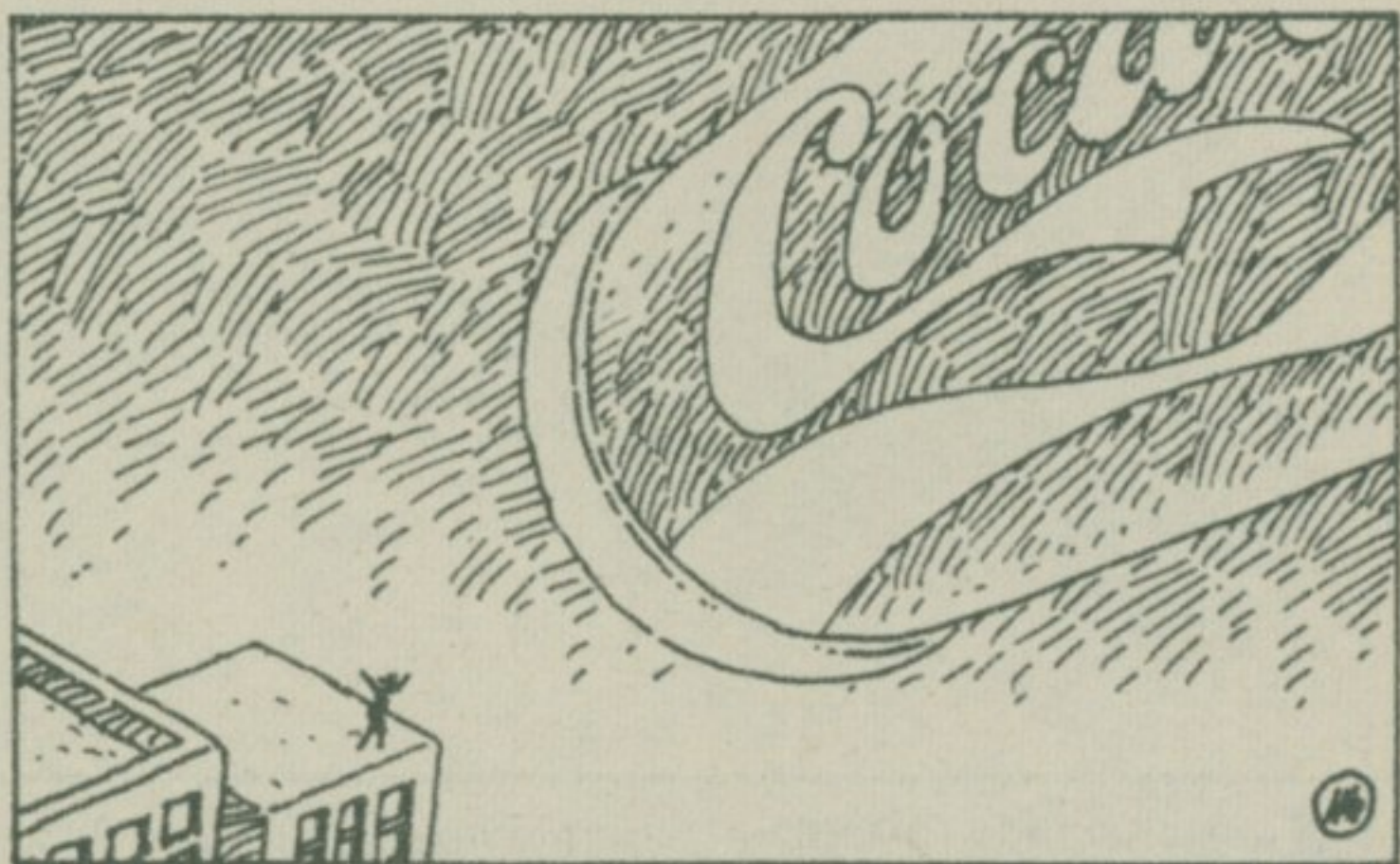
Да ли због упозорења, тек мачору Срцуленцету не фали длака с главе или

репа. Авиони слећу и полећу, аутомобили се паркирају а он преде ли преде... ■

ТРАЖИ СЕ КОНЗЕРВА КОКА-КОЛЕ, ОДЛЕТЕЛА У НЕЗНАНОМ ПРАВЦУ

Једна циновска конзерва кока-коле последњи пут је виђена како на висини од шест стотина метара надлеће Њу Хејвен у Конектикату и губи се у правцу севера.

Дотична пластична конзерва направљена је у рекламне сврхе, с тим што није било предвиђено да се икада вине у висине, а још мање да одлети у непознатом правцу. Вероватно и не би, да је непознате шаљивције, дан пошто је постављена на кров једне самопослуге, нису украли, напунили хелијумом и „лансирали“.

Полиција сада трага за шест метара високом пластичном конзервом, крадљивцима и местом на коме су набавили толики хелијум. Нуди се и награда: сто долара ономе ко несталу конзерву пронађе и врати. ■

1:1

У малим огласима „Лас Вегас сана“ недавно је објавио саопштење: „Не одговарам ни за какве дугове које је направила моја жена“. Потпис: ХСБ.

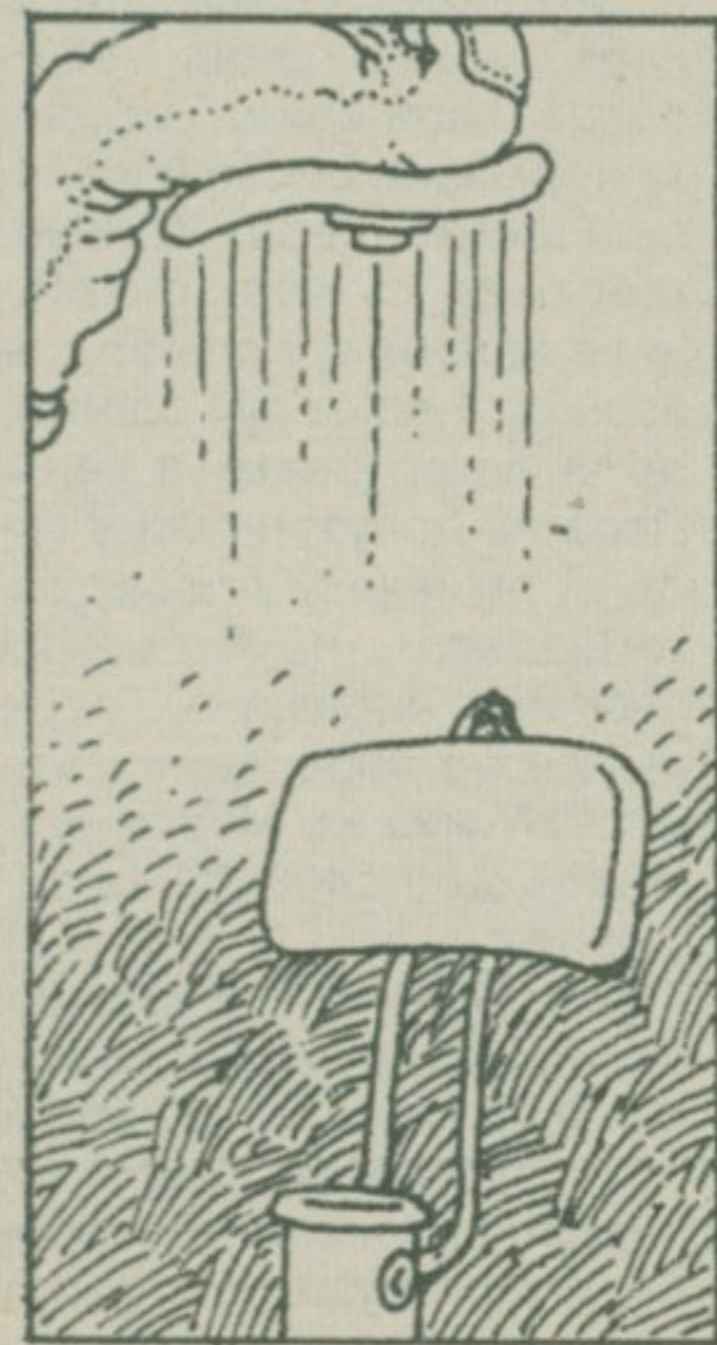
У реду, али, истог дана, у истим новинама, тачно испод овог огласа, појавио се и овај: „Господин ХСБ не мора да одговара за дугове које ја направим. Он ни сопствене не враћа“.

Један један, што би се рекло. ■

ПОЛА МИЛИОНА ГУЖВАЊА

Да се похабане новчанице не би стално мењале администрација енглеског острва Мен пустила је у општај нову фунту – од пластике. Она је нешто тежа и дебља од папирне, али је вечита. У експерименталној фази, док је још испитивана њена издржљивост, пластичне новчанице нису се поцепале ни пошто су их згужвали и згњечили равно 500.000 пута!

Нова фунта ипак има једну ману: на пластичну масу не може се утиснути водени жиг тако да није заштићена од фалсификатора. Зато се од пластичне масе не израђују новчанице веће од једне фунте. ■

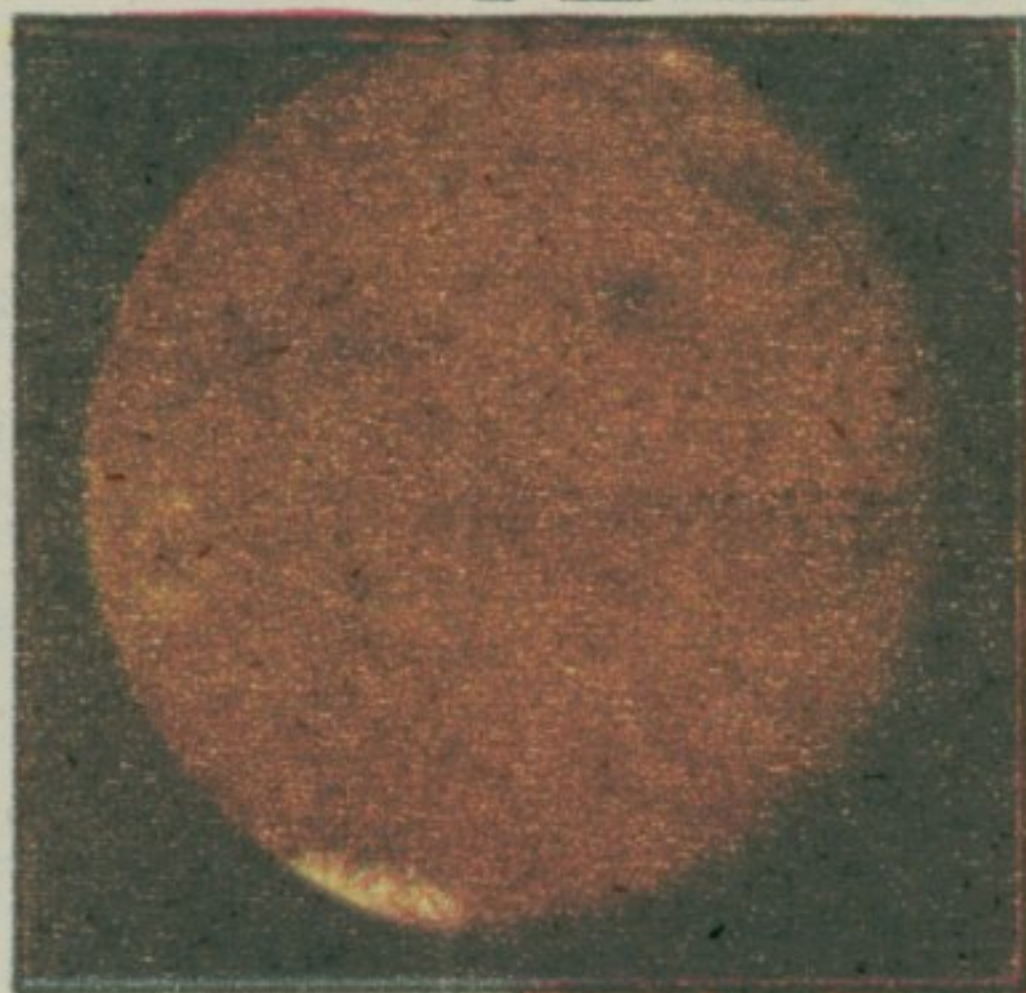

СЕДНИ И УМРИ

Веома распрострањене „обртне“ столице које мењају и висину помоћу пнеуматског амортизера, показале су се опасне: амортизер у коме је гас под притиском од око 40 атмосфера, хоће и да експлодира. У Савезној Републици Немачкој већ се догодило петнаестак таквих случајева, а у Аустрији два а при том су неки од оних који су седели чак – изгубили живот. Фирма која у СР Немачкој производи овакве фотеле званично се извинила купцима и позвала их да столице слободно врате док се механизам не усаврши. ■

ЗЕМЉА – МАРС:
ПУТОВАЊЕ ДУГО
ШЕСТ МЕСЕЦИ И 300
МИЛИОНА
КИЛОМЕТАРА. ПА,
КАДА ПОЛАЗИМО?

МАРСОВЦИ ПОЛЕТУ СА ЗЕМЉЕ

Слике које је на Земљу пренела сонда „Маринер“. Види се вулкан „Олимпус“ и планета у целини.

Овако човек замишља искрцавање на Марс.

бити потребно да прође 16 месеци пре него што се поново нађу у повољном положају „за саобраћај“.

Док ће будући досељеници на Месец добијати све са Земље, истраживачи Марса мораће да се сналазе с оним што буду нашли на лицу места. Али, биће у предности у односу на „Месечаре“ – на Марсу има воде. Утврђено је да су тамо некада текле реке богате водом која је сада претворена у лед.

Леда има много на поларним „капама“ Марса, а претпоставља се и да је један део воде завршио испод површине тла, као подземни ледени слој. Њено издвајање биће веома отежано јер је вечити лед једна од најтврђих природних материја. У оба случаја добијала би се веома слана вода, zasiћена сољу као вода Мртвог мора.

Гориво – из ваздуха

Решење је и за то већ пронађено: у Марсовој атмосфери, чији је главни састојак угљендиоксид, налазе се, у виду паре, милијарде литара воде које ће се издвајати под при-

тиском. Из воде би астронаути добијали кисеоник за дисање и водоник за такзвану индустријску употребу.

Истраживачи ће са собом свакако понети и резерве хране, али би могли да покушају са гајењем јестивог биља. У стакленицима би захваљујући јаким ултравиолетним зрацима и богатству угљендиоксида, бујао живот. У сваком случају, први „баштовани“ на Марсу јавиће нам како им иде посао.

Самоћа

У кањонима, долинама и кратерима вулкана на Марсу крију се кључеви тајне не само те планете, већ и читавог Сунчевог система. Мерењем дебљине слојева прашине и леда на половима моћи ће да се начини дијаграм климатских промена на Марсу где је сада веома хладно. А то би нам послужило да боље схватимо како су се смењивала ледена доба на Земљи и колико на то утичу промене у орбитама планета.

Израчунавањем старости вулканских кратера на Марсу могла би да се про-

вери и претпоставка да сваких 26 милиона година Сунчев систем бомбардује маса комета због чега се подижу огромни облаци прашине који заклањају Сунце, па се Земља хлади и на њој затире живот.

Истраживачи. Марса могли би да помогну и у откривању других тајни. На пример: зашто су диносауруси изненада нестали са лица земље?

Ако и не пронађу одговор на питање да ли на Марсу постоји микроскопски живот, једно је готово сигурно – бактеријама које ће донети са Земље астронаути ће „горе“ уништити сваки могући облик живота уколико га има.

И самоћа у васиони је проблем који стручњаци још нису успели да реше. Чује се да су астронаути редовно жртве депресије. Осим тога, засићују се дружења са колегама па им проблеми одржања у неподесним условима постају још тежи. Често спавају и 12 сати дневно, не знајући да тиме, у ствари, беже од ситуације у којој се налазе.

Брод се окреће

Тешки али ипак решиви биће и проблеми физичког прилагођавања с којима ће се суочити астронаути. То су атрофија мишића, крварење из носа и губитак калцијума до чега долази при дужем боравку у свемирском броду и безваздушном простору. Совјетски стручњаци су доказали да неке од ових сметњи нестају одмах по повратку у земаљске услове гравитације, као и да се губљење калцијума смањује после одређеног периода provedеног у безваздушном простору. Предложено је да се брод у току летења стално окреће око своје осе, како би постигао гравитациону силу приближну бар оној на Месецу.

Стотинак година после прве мисије „нови Марсовци“ оствариће услове за нормално дисање и скинути скафандере. Концентрацијом сунчеве енергије на половине (уз помоћ соларних ћелија у орбити) доћи ће до отапања леда. Пара ће преузети улогу зида у стакленику и повећати температуру на површини планете. Молекули паре заједно с пероксидом којег већ има на Марсу, доведиће до ослобађања кисеоника...

Ако кисеоника буде довољно, људи ће, у нормалним условима за живот и без проблема населити „Црвену планету“. До тада ће, ипак, морати да прође бар још 400 година!

Д. В.

Инжењери у америчким лабораторијама за свемирска истраживања, технолози, астронаути, помоћно особље – сви су у стању приправности; овог пута није реч о провери неке научнофантастичне хипотезе, већ о сасвим одређеном пројекту истраживања и, касније, насељавања „Црвене планете“.

Конгрес Сједињених Држава управо је одобрио пројекат овог истраживања. Још 1981, у Колораду се разговарало о Марсу. Посебно је наглашено да за остварење овог плана није потребна никаква нова технологија!

Кад ће, заправо, човек полетети према Марсу? Претпоставља се да ће то

бити у првој деценији 2000. Прва фаза пројекта предвиђа изградњу летелице која ће напустити орбиту Земље, кренути на путовање дуго шест месеци и превалити око три стотине милиона километара.

Три дана пре доласка на циљ, астронаути ће напустити брод и прећи у специјални авион за спуштање на Марс – упола мањи од данашњег „Шатла“. Овај ће најпре кочити падобранима – на Марсу има атмосфере – а онда ће укључити механизам за меко спуштање...

Астронаути ће бити приморани да се на Марсу задрже бар годину и по дана. У тренутку кад они тамо стигну, Земља и Марс ће се толико удаљити да ће

Чит Кирби: ЦРТА И ПИШЕ: АЛЕКС РЕЈМОНД (ALEX REYMOND)

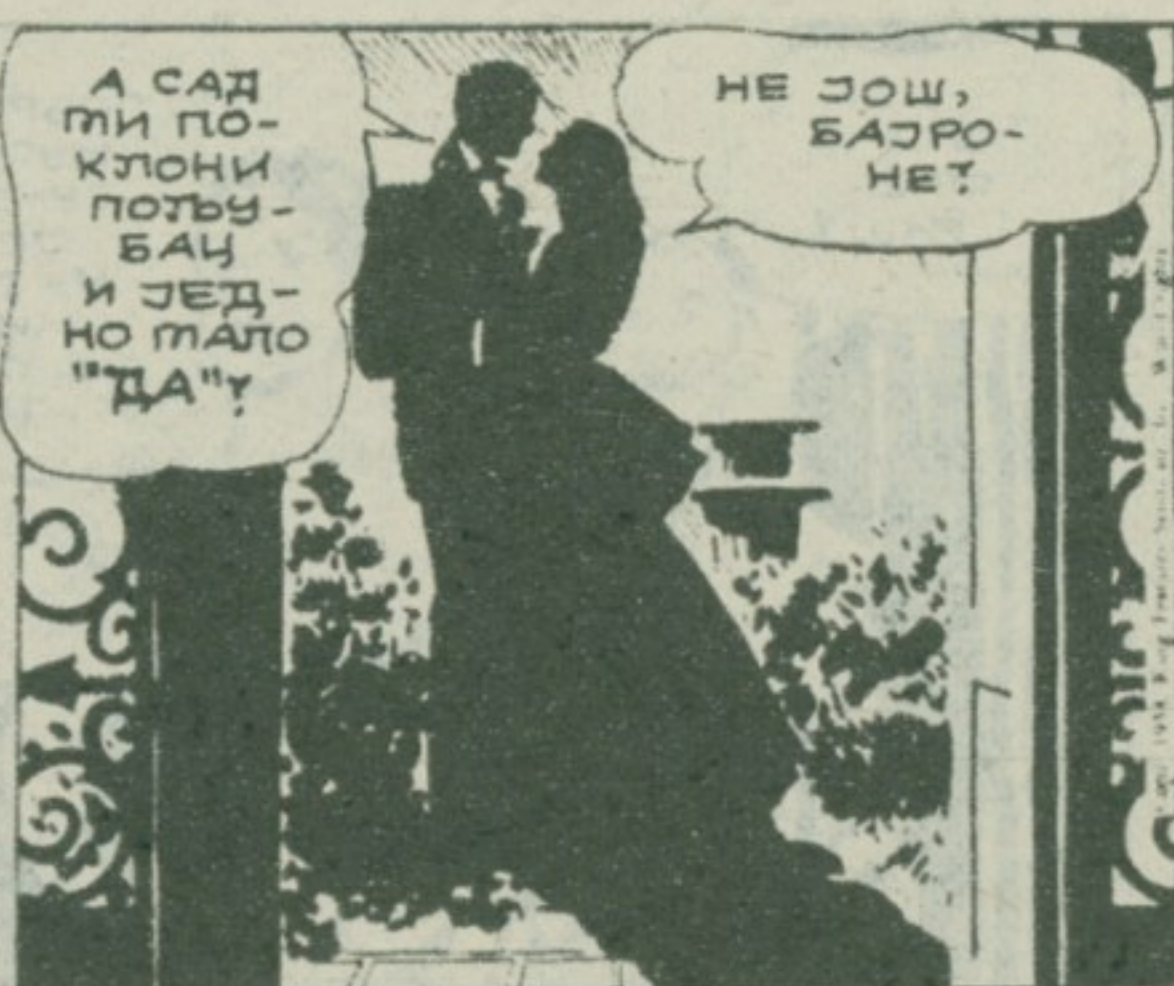
ЗВЕЗДА СЕ ПОНОВО РАБА

ЗАШТО
МИСЛИШ
ДА СА-
ЊАШ?

ПЕРИ... НИСАМ
МОГАО ДА СЕ ПОТИ-
РИМ С ТИМ ДА ТЕ
ВИШЕ НЕМА?

А ШТА
САД
МИС-
ЛИШ
?

ДА СИ ДИВ-
НАТ

ТИ ИЗГЛЕ-
ДА ЗНАШ
О ОВОМЕ
ВИШЕ
ОД МЕ-
НЕ? ШТА
СЕ ДОГО-
ДИЛО?

ГДЕ СИ БИЛА
ОВА ДВА ДАНА?
ЗАР НИСИ ЧИ-
ТАЛА НОВИ-
НЕ?

НЕ... БИЛА САМ
У МОЈОЈ КУЊИ-
ЦИ У БРДИМА...
ХТЕЛА САМ
ДА РАЗМИС-
ЛИМ О БАЈ-
РОНОВОЈ ПО-
НУДИ?

И ЈЕСИ
ЛИ ОД-
ЛУЧИ-
ЛА?

ДАТ
НЕ-
ЈУ
СЕ
УДА-
ТИ ЗА
БАЈРО-
НАТ.

ТО МЕ РАДУЈЕ? ЗА НЕ-
КОВРЕМЕ МОРАДЕШ ДА
ОСТАНЕШ МРТВА? У
ОПАСНОСТИ
СИ?

ЗАШТО?

КУБА ЈЕ ЗАПАЉЕНА
ДА БИ СЕ ПРИКРИ-
ЛО УБИСТВО?

А СВИ СУ МИС-
ЛИЛИ ДА САМ
ЈА УБИЈЕ-
НАТ?

ЈОШ МИСЛЕ?
А УТО МОРА
ДА ВЕРУЈЕ И
УБИЦАТ

МИСЛИШ ЛИ
ДА БИ У ПРО-
ТИВНОМ ПО-
КУШАО ПОНО-
ВО ДА МЕ
УБИ-
ЈЕ?

МОГУБЕ? АЛИ
САД ЈЕ НАЈВАЖНИ-
ЈЕ КО ЈЕ УБИЈЕН
И КО ЈЕ УБИ-
НА?

ОВДЕ САМ ОТ-
КРИО ТРАГОВЕ
ПУТА ТВОЈИХ
КОПА?

АЛИ ЈА
ОВДЕ НИ-
САМ ВИЛА
НЕКОЛИ-
КО НЕДЕ-
ЉАТ.

ШТА
РЕШ
САД?

ЈАВИЋУ КАПЕТАНУ
ФЕРИСУ ДА СИ ЖИ-
ВА... ПОТРАЖИЋУ ГА
КОД КУБЕ?

КИРВИТ
ОТКУД
БИ?

ИМАМ ИЗНЕНА-
БЕЊЕ ЗА ВАС?
ДОВЕО САМ ВАМ
НЕКОГА КОГА ТРЕ-
БА ДА УПОЗНА-
ТЕ?

ХОБЕ ЛИ НАМ
ТА ОСОБА ПОМО-
ГИ У РАСВЕТЉА-
ВАЊУ УБИС-
ТВА?

ДАТ
И
ТО
МНО-
ГО?

КАПЕТАН
ФЕРИС...
ПЕРИ ЛИН?

ДРАГО МИ ЈЕ,
ГОСПОДИЦЕ П...

П... ПЕРИ ЛИН?

ЈОШ САМ ЗБИЊЕН?
ЈА ЈУРИМ ВАШЕГ УБИ-
ЧУ, А ВИ СЕ ЗДРАВИ И
ЧИТАВИ ОДМАРАТЕ У ВИ-
КЕНДИЦИ?

НИСАМ ЈА КРИ-
ВА ЗА СЌУ ТУ
ЗБРКУ?

МОРАТ ДА ОБА-
ВЕСТИМ ПОЛИ-
ЦИЈСКИ
СТАНИ-
ЧУ?

ЧЕКАЈТЕ...

ЗА-
ШТО?

АКО СЕ САЗНА ДА ЈЕ
ПЕРИ ЖИВА, МОЖЕМО
ЈЕ ИЗЛОЖИТИ ВЕЛИ-
КОЈ ОПАСНОСТИ? ПРВО
МОРАМО ОТКРИТИ КО ЈЕ
УБИЈЕН?

НАДАМ
СЕ ДА ЈЕ
ЕМИ ОТИШ-
ЛА? ЈЕР
АКО МЕ
УГЛЕДА,
ДОЖИВЕ-
ЋЕ ШОК?

ШТА СЕ ТУ МОЖЕ?
И НЕ ИЗЛАЗИ НИ-
КУД ИЗ КУБЕ?

ЗА СВАКИ СЛУ-
ЧАЈ, ЕВО ТИ РЕ-
ВОЛВЕР? КО
ЗНА ШТА МО-
ЖЕ ДА СЕ
ДЕСИ...

ЗАР СТВАРИ
ТАКО ЛОШЕ
СТОЈЕ?

ХВАЛА ВАМ
ШТО СТЕ ПРИХВА-
ТИЛИ МОЈ ПРЕД-
ЛОГ? НЕКА СЕ
МИСЛИ ДА ЈЕ ПЕ-
РИ МРТВА?

ДА... АЛИ ЗНАЈ-
ТЕ ДА ЈЕ ПЕРИ
МОГЛА ДА БУ-
ДЕ У СВОЈОЈ
КУКИНИ НА ОБА-
ЛИ И ТАКО НИ-
ЈЕ ЖРТВА?

АКО ПЕРИ ИМА
НЕКЕ ВЕЗЕ
СА УБИСТВОМ,
ЗАШТО БИ СЕ
ОНДА ВРАТИ-
ЛА У ТУ КУ-
ЛУ?

НЕ ЗНАМ... НИ-
КОГ УНАПРЕД НЕ
ОСЛОБАЂАМ
СУЊБЕ?

ЧУВАЊУ ВАШУ
ТАЈНУ, АЛИ НЕ ЗА-
ДУГО? ОДАКУ ЈЕ
САМО МОЈ ПРЕТ-
ПОСТАВЉЕНОМ?

ВАЖИ?
А С ВАШИМ
ДОПУШТЕ-
ЊЕМ, ПОГЛЕ-
ДАО БИХ ДО-
КАЗЕ ОТКРИВЕ-
НЕ НА ЗАР-
РИШ-
ТУ?

НЕКОЛИКО КИЛОМЕТАРА ДА-
ЉЕ...

МОЛИМ ВАС, ЧИЈА СУ
ОВО КОЛА? СТОЈЕ
ПРЕД МОЈОМ КУБОМ
ВЕК НЕКОЛИ-
КО ДАНА?

ПРОВЕРИ-
ЋУ?

ЕВО
РЕГИСТАР-
СКОГ БРО-
ЈА НА-
ПУШТЕ-
НИХ КО-
ЛА?

САД БЕМО
ДА ВИДИ-
МО...

ПОГЛЕДАЈТЕ ОВО? НАШ-
ЛИ СМО НАПУШТВЕНА КО-
ЛА КОЈА ПРИПА-
ДАЈУ НОРИН
СТАРКУ?

ХМ? ИМЕ МИ
ЈЕ НЕШТО ПОЗ-
НАТО...

ОНА ЈЕ БИВША
ЖЕНА БАЗРОНА ДИ-
ТАЈСТА? ПРОВЕРИО
САМ, НЕМА ЈЕ
ИОД КУБЕ ВЕК
ДАНИМА?

У ПОЛИЦИЈСКОЈ ЛАБО-
РАТОРИЈИ...

НИСАМ
НИЧЕГ
ОТКРИО...

ДОБРО ЈЕ ШТО
СИ ЈОШ ТУ? ДОБИ
И ДОНЕСИ ОТИСАК
ТЕ РУКЕ?

ИЗГЛЕДА ДА
СТЕ НЕШТО
ОТКРИЛИ...

НОРИН
СТАРКУ?

СЛАЖЕ СЕ? ТА КОЛА СУ
БИЛА ОНЕ НОРИ ПРЕД ПЕ-
РИНОМ КУКИНОМ? ЧИЈА
СУ?

СТИРИ СЕ, ЧОТ
ЈЕСИ ЛИ ВОЗИО
НЕКОР ДО ПЕГИ-
НЕ КУЉЕ ОНЕ
НОКИ?

НЕ... АЛИ ЧЕ-
КАЈТЕ ДА ПРО-
ВЕРИМ У КЊИ-
ЗИ ВОЖ-
ЊИ?

НЕ, НЕ, У
ТАЈ КРАЈ ЧОП-
ШТЕ НИСАМ
ИШАО?

ХВАЛА! ТРАЖИ-
ЉЕМО ДАЈБЕ?

КАСНИЈЕ...

ДА... ЧЕКАЈТЕ ДА
СЕ СЕТИМ... БИЛА ЈЕ ТО
НЕКА ДЕВОЈКА...

ЈЕСИ ЛИ СИ-
ГУРАН?

ПРОВЕРИДУ?

ДА... ЕВОТ ОКО
ДЕСЕТ ЧАСОВА...
ОД АУТОБУС-
НЕ СТАНИЦЕ
ДО ОБАЛЕ...

ЈЕ ЛИ ТИ
ПОМЕНУЛА
ВАШ КУЉУ
ПЕРИ ЛИН?

НЕ, АЛИ САМ ЈЕ
ОДВЕЗАО ГОТОВО
ДО САМЕ КУЉЕ?

А КАКО ЈЕ
ТА ДАМА
ИЗГЛЕДА-
ЛА?

ПРЕД ВРАТИМА ПЕ-
ГИНОГ СТАНА...

КАДАМ СЕ
ДА ЈЕ ПЕГИ-
НА СЕКРЕ-
ТАРИЦА ТУ,
И ДА РЕ-
ТИ ВРА-
ТИТИ НЕ-
КЕ БАЈ-
РОНОВЕ
ПОКЛО-
НЕ...

НЕКО ЗВОНИ?
МОРА ДА ЈЕ
СЕ РИП
ВРА-
ТИО...

НЕ Т ОХ,
НЕ?

ЖАО МИ ЈЕ ШТО
САМ ВАС ПРЕПЛА-
ШИЛА...

МИСЛИЛА САМ
ДА СТЕ ПРТИВИ?
ПОЛИЦИЈА
КА-
ЖЕ...

ПРИБЕРИТЕ
СЕ МАЛО...

ЈА ОВО НЕ МО-
ГУ ДА ИЗДР-
ЖИМ...

А ШТА? ТО САМ
ЈА? НИСАМ ДУХ?

ЗНАЧИ ДА
ЈЕ НЕКО
ДРУГИ УБИ-
ЈЕН У ВА-
ШОЈ КУЉИ
НА ОБА-
ЛИ?

СТИРИ-
ТЕ
СЕ...
БИРЕ ВАМ
БОЉЕ...

ОВО ЈЕ ОДИСТА ШОК
ЗА МЕНЕ?

ИМАЛА
САМ ПРАВО
СРЕАЧУ
КИРВИ
МИСЛИ
ДА ЈЕ
УБИЦА
МЕНЕ
ТРА-
ЖИО?

ОХ? ЗАР СЕ
НЕ БОЈИТЕ
ДА БУДЕТЕ
САМИ?

НЕ... РИП МИ
ЈЕ ОСТАВИО РЕ-
ВОЛВЕР... АЛИ,
НЕ ЗНАМ ДА ЛИ
БИХ ИКАД МОГ-
ЛА ДА ПА УПО-
ТРЕБИМ?

ФЛОРА? УБИ-
ЛА СИ ГА?

БАДРОНЕ? БАДРОНЕ?

ОХ? ШТА САМ ТО УРАДИ-
ЛА?

НЕ ПЛАЧИ, ДРА-
ГА? МОЖДА ЈЕ И
ДОБРО ДА СЛАВНИ
БАДРОН ДИПЛОМ
ОВАКО ЗАВР-
ШИ...

СПУСТИ ЗА-
ВЕСУ? УГАСИ
СВЕТЛА? ДИ-
ПЛОМ ЈЕ ОДИ-
ГРАО СВОЈУ
ПОСЛЕДЊУ
УЛОГУ?

БАДРО-
НЕ, БАДРО-
НЕ...

БОЉЕ ДА
СКЛОНИМ
РЕВОЛВЕР
ДОК СЕ
ОПЕТ
НЕШТО
НЕ ДО-
ГОДИ...

ПЕРИН СТАН ЈЕ НА
ДРУГОМ СПРА-
ТУ? ПО-
ЖУРИ-
ТЕ!

ПОМЦИ СУ ОДВЕ-
ЛИ ФЛОРУ У СТА-
НИЦУ?

ОДЛИЧНО,
КАПЕ-
ТАНЕ?

РЕЦИТЕ
МОЗИТ ОБО-
ЖАВАТЕЉ-
КАМА
ДА...

ШТА? ОХ?

МЕНИ СЕ
ЧИНИ ДА
ВАМ ЈЕ
ДОБРО И
ДА МОЖЕ-
ТЕ ДА УСТА-
НЕТЕ?

МЕТАК СЕ ОДВИО О МЕТАЛИЧУ
КОПЧУ НА ВАШИМ ТРЕПЕРИМА?

СТВАРИ СЕ ОДВИ-
ЈАЈУ НИМАЛО ПО-
ЕТИЧНО?

ИМАШ СРЕБЕ?
ФЛОРА ЈЕ ПРИ-
ЗНАЛА ДА ЈЕ
ПРОВАЛИЛА
У ТВОЈУ КУКУ
И ЧЕКАЛА
ТЕ...

А СИРОТА
НОРИН ЈЕ
ДОШЛА ДА
МИ ОТКРИ-
ЈЕ ИС-
ТИ-
НУ...

... О БАДРОНУ ЗА КОГА
ИОНАКО НИСАМ
НАМЕРАВАЛА
ДА СЕ УДАМ?

ТЕ НОГИ...

ЖАО МИ ЈЕ ШТО
ПОРАМ ДА ИДЕМ?
ЧУВАЈ СЕ?

ЧУДНО
ЛИ ЧО-
ВЕКА?
ДОПЕТИ
КАД ЧУЈЕ
ДА САМ
МРТВА,
А БЕЖИ
КАД ОТКРИ-
ЈЕ ДА
САМ
ЖИВА?

ДРАГО МИ
ЈЕ ДА ЈЕ ПЕ-
РИ ЖИВА? АЛИ,
ОВЕ ЖЕНЕ И
РИПОВЕ ФОТО-
ГРАФИЈЕ МИ
КАЗУЈУ ДА
ГА ВИШЕ
НЕКУ
ВИДЕ-
ТИ...

ХАНИ? ЈА САМ?
ОДМАХ САМ
ДОПЕТЕО?

ОХ, РИПЕ ДРАГИ?
ОДМАХ ПОЧНИ С ПРИ-
ЧОМ И ДОБРО ПАЗИ
ШТА ГОВОРИШ?

ОТИШАО ЈЕ
ИЗ МОГ ЖИВО-
ТА ЗАВЕК... ЗВО-
НО? МОЖДА МЕ
ТЕЛЕГРАМОМ
ОБАВЕШТА-
ВАЈУ О ЊИХО-
ВОМ ВЕНЧАЊУ?

КРАЈ

ЗА МЕГДАН

ЗБОР ГЛАВАРА ОДЛУЧИО ЈЕ ДА СЕ ОСИОНИ БЕГ ЗОТОВИЋ ИЗАЗОВЕ НА ДВОБОЈ.
ЈАВИЛА СУ СЕ ТРОЈИЦА ЦРНОГОРАЦА, КОЈИ ОД ЊИХ, ПИТАЊЕ ЈЕ САД?!

Бег Зотовић, млад и прек, често је с големом пратњом излазио из свог Спужа, утврђења надомак Подгорице (данас Титоград), и чинио зулум по Бјелопавловићима и околини. Плашили су га се и сами Турци. Пљачкао је шта му се свидело, тукао, бацао у тамницу. Свашта му је падало на ум само да покаже силу свог оружја и, још више, положаја.

Једном, изненада смисли да се ожени, али не Туркињом, као што су то његови чинили, него „кауркињом“. И то не било којом. По гласнику упуту поруку војводи Радоњи Поповићу, гласовитом главе-шини племена Куча, да му кћи Анђелију да за жену. У противном, зна се – попалиће Куче и Анђелију узети на силу, али и срамоту читавог племена. Да би потврдио да се не шали, одмах је прикупио око 15 хиљада војника и са њима се упутује према Кучима. С војском се утаборио на Златици, северно од Подгорице, да ту сачека одговор.

Обећање војводе
Радоње

У кући војводе Радоње Поповића после одласка гласника бега Зотовића за-владео је мук. Млађана Анђелија је као скамење-на седела у углу велике собе, док је војвода нервозним корацима премеравао кућу. Шта да ради? Ако своју кћи даде Турцину, брука и на њега и на братство. Ако одбије, ето невоље читавом племену јер се тај Зотовић не шали.

Своју недоумицу војвода је изнео пред збор Куча. Већање главара није дуго трајало, одговор је могао бити само један: нека Турчин само дође по кћерку њиховог војводе. А ако је бег Зотовић такав јунак какав се хвали, нека изиђе на мегдан једном Црногорцу, па нек' се витешки одлучи ко је бољи. И као, у красноречивим бајкама, војвода Радоња је ту, на збору, обећао да ће своју кћи Анђелију дати јунаку који на мегдану посече бега.

Први се јавио Батрић Перовић из села Беззова, за њим одмах и Ђуро Јововић из Братоножића. Није хтео да изостане ни Брацан Петровић из Пипера који се ту нашао случајно (дошао је у госте пријатељима). Три кандидата за једно место! Ако се да

предност једном, наљутиће се друга двојица, али и њихова братства ће то примити као тешку увреду, а увреда се, тада, у Црној Гори, само крвљу могла опрати.

Поново су главари већали на збору и извећали да тројица мегданџија између себе поделе мегдан, па онај ко буде победник тај ће бегу стати на белегу.

Одређено је да први пар мегданџија буду Батрић Перовић и Ђуро Јововић. Око бораца је одмах направљен повећи круг уз громогласне узвике бодрења. Укрстила су се злокобно оштра сечива сабљи и два момка су насрнула један на другог. Прштале су варнице, али ниједан од

Илустровао Брана Јовановић

њих није посустајао. И ко зна докле би се двојица Црногораца борила за право да изиђу на мегдан Турчину, да Батрић Перовић једним вештим покретом није нанео тешку рану Ђуру Јововићу.

Повређеног су брзо превили, а Батрић Перовић је, још задихан од претходне борбе, сад морао на белег Брацану Петровићу. Поново се направио круг око бораца, поново одјекнули гласови окупљених, поново зазвечао челик. И поново је Батрић Перовић изишао као победник.

Неки нови мегданџија

Љути што је њихов Ђуро Јововић тешко рањен, а и повређена поноса због пораза, Братоножићи су напали Куче. Борба је била жестока, седморица Црногораца остала су на по-

пришту, и ко зна кад би се и како завршила битка, да неко није викнуо:

– Зла ви срећа, Кучи и Братоножићи! Ви се кољете и бијете, а Турци пале кучка села! Мир, браћо...

Као по некој команди, пушке су заћутале, сабље се вратиле у корице. Кучи и Братоножићи су се у тишини згледали, крвава свађа је намах заборављена. Ваљало је мислити на заједничког непријатеља, на Турке бега Зотовића који су, док су се Црногорци гледали преко нишана и сабљи, почели да пале село Купусце.

Примакнувши се на пушкету војницима бега Зотовића, Кучи и Братоножићи су застали. Сле-

бегу ипак супротстави Ново Поповић, Анђелији најближи родственик.

Уз громогласну вику Црногораца и заглушујуће халакање Турака започео је мегдан између Нова Поповића и бега Зотовића. Намерио се јунак на јунака, рекла би народна песма и, додала да су се тукли цео дан до подне. Мегданџије су се заиста дуго, жестоко и равноправно бориле. Међутим, изгледа да је Ново Поповић више желео ту победу – имајући уз то, наравно, и више снаге. Једним вештим ударцем тешко је ранио бега Зотовића.

Девојка другоме

Вероватно би га одмах и посекао, такав је био обичај, да овај није почео да кука и запознаје, молећи Поповића да му поштеди живот, јединцу у мајке. То га је и спасло, јер је у Црногораца, макар он био и непријатељ, син јединац светиња. Истог тренутка Кучи и Братоножићи су навалили на Турке и, каже прича, приметно се жесток бој у коме су Црногорци били у предности, јер су Турци били обезглављени, али и зато што су бранили своје.

Кучи и Братоножићи овог пута су однели сјајну победу над спушким Турцима и „дотјерали их до воде Смоковца и ријеке Мораче“. После тога је, како и приличи, сазван збор да се победа прослави али и да војвода Радоња заједно са Новом Поповићем одржи обећање и Батрићу Перовићу дају Анђелију за жену.

Уследило је тад још једно изненађење: Батрић Перовић је стао поред војводе Радоње и обратио се окупљенима:

– Браћо Кучи и Братоножићи, међу нама је пала братска крв и да се не би чинила освета и браћа гинула, ја молим војводу Радоњу и цијели збор да пристаје на оно што ћу ја рећи а то је: да Анђелија узме Ђура Јововића, ја да будем кум, а Брацан Петровић беве, а ви да сте сватови и да се ипак прилагодите умире и братска љубав понови!

На крају баладе огласила се и сама Анђелија: „Због ваше среће и мира нећу ни ја правити питање него, ето, пристајем на вашу одлуку“.

Анђелија Поповић, удата Јововић, касније је, због овог чина, ушла у познату антологију „Знамените Црногорке“. Мегданџија и осталих нема у збирци „Знаменити црногорски јунаци“.

Поново на светлост

изнео:

П. Милатовић

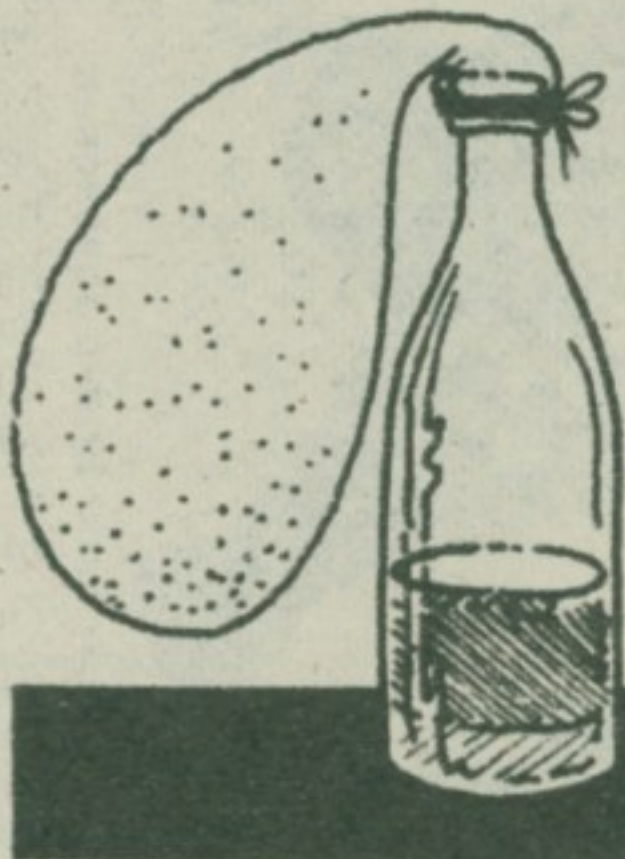
NEDELJNI ZABAVNIK

ПОЛИТИКИНОМ
ЗАБАВНИКУ

МИ ПИТАМО – ВИ ОДГОВАРАТЕ

Наше питање за вас, за ову недељу у ствари је, један згодан експеримент који можете да изведете једног од следећих дана, кад после напорног бубања желите да се одморите од књиге. За ово вам је потребан балон, флашица од витасока, или нека слична, и кашичица квасца.

Прво ћете у шољицу усути 1 dcl топле воде и у њој, мешајући, растопити 5 кашичица шећера.

У другој шољи помешаћете две кашичице воде и једну кашичицу квасца. Прво, у флашицу помоћу левка сипајте растворени шећер, а онда додајте растворени квасац. Коначно, отвор балона вучите на грлић флашице и добро га вежите концем. Сада ставите флашицу на топло место, рецимо на радијатор, или на ивицу шпорета и чекајте да видите шта ће се догодити. Родитељима можете одмах обећати да сигурно нећете дићи кућу у ваздух! Све остало одиграће се пред вашим очима!

ПАС КОЈИ ЈЕ ПРИМАО ПИСМА ИЗ ЦЕЛОГ СВЕТА

Шкотски овчар Пал, познатији под уметничким именом Леси, а којег сте видели у прошлој емисији „Недељног забавника“ није био и први пас – филмска звезда. Та слава припада вучјаку Рин-Тин-Тину.

Крајем првог светског рата, амерички пилот Ли Данкан, нашао је штене вучјака у једној напуштеној немачкој ваздухопловној бази. Дао му је име Рин-Тин-Тин и понео га својој кући, на један калифорнијски

ранч. Рин-Тин-Тин се показао као изванредно паметан и послушан пас. Ли га је научио многим триковима. Видевши ово чудо од пса, холивудска филмска компанија Варнер Bros је пристала да направи филм „Тамо где почиње север“ с овим новопеченим глумцем. Успех је био огроман, публика је обожавала Рин-Тин-Тина, који је, од прве појаве на филму, постао звезда! После овога, направљено је још туце филмова са истим псом. Не зна се у коме је био бољи. Примао је пошту из свих крајева света. Кад је угинуо 1932. био је искрено ожаљен. Ако хоћете још нешто да сазнате о овом фантастичном псу, питајте ваше баке и деке. Сигурно га се сећају!

ШТА СВЕ МОЖЕ СТАТИ У КУТИЈУ ОД ШИБИЦА

Како је број предмета који је водитељ „Недељног забавника“ на ТВ успео да скуп и стави у кутију од шибица, био толико велик, нисмо могли све да вам набројимо, а камоли да их покажемо. На то би нам отишло пола емисије. Зато користимо ову прилику да вам дамо цео списак

пиринач, 11. зрно шибице, 12. мрва хлеба, 13. конач, 14. игла, 15. семе сунцокрета, 16. земља, 17. песак, 18. латица цвета, 19. шећер, 20. лимунова коштица, 21. брашно, 22. 50 пара, 23. каранфилић, 24. со, 25. риблиа кост, 26. риблие око, 27. коштица од грожда, 28. дугме од кошуље, 29. чиода, 30. суво грожде, 31. кики-рики, 32. лист ловора, 33. трн, 34. мина од оловке, 35. фотографија за личну карту, 36. зрно пшенице, 37. трепавица, 38. пужић, 39. перо, 40. прстен, 41. перла, 42. зуб, 43. ексерчић, 44. влат траве, 45. шраф, 46. зрно мака, 47. пасуљ, 48. каменчић, 49. гумица, 50. петељка од вишње, 51. жилет.

од 51 ствари, које могу да стану у кутију шибица:

1. длака, 2. поштанска марка, 3. спајалица, 4. зрно кафе, 5. зрно кукуруза, 6. коштица од јабуке, 7. зрно бибера, 8. нокат, 9. трун чаја, 10.

ПРВИ ВАЗДУШНИ ПУТНИЦИ

У Европи су прве јавне експерименте са пуштањем балона пуњених топлим ваздухом извршила браћа Монголф. Било је то 1783. у Версају. Балон је прелетео две миље за осам минута. Том приликом у кошари су се нашла три занимљива путника: патка, петао и овца. Зашто је избор пао баш на њих не знамо. Али, ушли су у историју!

КУПАЊЕ У МЕКИЊАМА, СЕНФУ, БОРОВИМ ИГЛИЦАМА... И ВОДИ

Балнеолози су људи који се баве терапеутским дејством најразличитијих начина купања – и то на научној основи. Да ли сте већ чули да се за своје добро можете купати не само у води различитог састава и температуре, него и у тресету, блату, боровим иглицама, у соли, мекињама, песку, млеку, лепку и сенфу?

Једна од најстаријих терапија је купање у млеку. Иако врло практична, и она има својих мана. Рецимо, у филму Сесила Б. де Мила, „Знак крста“ глумица Клодет Колбер се у једној сцени купала у магарећем млеку. Млеко нису мењали иако се ова сцена снимала неколико дана. Сирота Клодет се на крају купала у сиру! Ко зна, можда је и то лековито!

ПРАКТИЧАН САВЕТ

Ако хоћете да за кратко време имате лепу уштеђевину почните да штедите већ од следећег првог у месецу. Првог дана ставите у касицу 25 пара. Сваког следећег дана удвостру-

чите износ од претходног дана. На крају месеца имаћете 268.435.456 н.д.! Узмите папир и оловку и проверите да ли је наш рачун тачан, уколико вам нешто није јасно!

Сценарио:
Мила Станојевић-Бајфорд,
Ц. Т. Бајфорд
и
Д. Трифунковић

ШТО НЕ МОЖЕТЕ ДА ВИДИТЕ У „НЕДЕЉНОМ ЗАБАВНИКУ“ МОЖЕТЕ ДА ПРОЧИТАТЕ У „ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ“ И ОБРНУТО.

ВИШЕ СВЕТЛОСТИ

ИСТОРИЈА ОСВЕТЉЕЊА II

ЉУДИ СУ ВЕКОВИМА РАНО ОДЛАЗИЛИ НА СПАВАЊЕ, АЛИ СА РАЗВОЈЕМ ПРОИЗВОДЊЕ ЗАВИЛА СЕ И ПОТРЕБА ЗА ДУЖИМ РАДНИМ ДАНОМ И КВАЛИТЕТНИЈИМ ОСВЕТЉЕЊЕМ ПРОСТОРИЈА.

ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ УЧИНIO JE ДА, АКО СЕ ИЗНАД ПЛАМЕНА СВЕКЕ СТАВИ ЦИЛИНДАР, ТО ПЛО ВАЗДУХ

ПРОЛАЗИ КРОЗ ЊЕГА Д УЗ СВЕКУ ДОЛАЗИ НОВИ, ХЛАДАН. ТАКО СЕ ВЕШТАЧКИ ПРАВИ ПРОМЈА...

... ТЈ. ОБЕЗБЕЂУЈЕ ВИШЕ КИСЕОНИКА КОЈИ ПОБОЉШАВА САГОРЕВАЊЕ. ТО ЈЕ ИСКОРИСТИО ФРАНЦУЗ КЕНКЕ И ИЗНАД ЛАМПЕ СТАВИО ЦИЛИНДАР, ПА ЈЕ ГОРЕЛА БОЉЕ. ТАКО СУ НАСТАЛЕ ЛАМПЕ "КЕНКЕРИЦЕ". ЛАМПЕ СУ МНОГИ УСАВРШАВАЛИ...

... А НАЈСАВРШЕНИЈИ МОДЕЛ НАПРАВИО ЈЕ ШВАЈЦАРАЦ АРГАНД. СТАВИО ЈЕ У ЛАМПУ ШИРОК ФИТИЉ КОЈИ ЈЕ ЛАКШЕ УПИЈАО УЉЕ.

МОЈ ЗЕМЉАК КОНСТРУИСАО ЈЕ НАЈБОЉУ ЛАМПУ!

РЕВОЛУЦИЈА У ОСВЕТЉЕЊУ ДЕСИЛА СЕ КАДА ЈЕ ПРОНАЂЕНА НАФТА И ИЗ ЊЕ ИЗДВОЈЕН ПЕТРОЛЕЈ. АРГАНДОВА ЛАМПА РАДИЛА ЈЕ И НА ПЕТРОЛЕЈ, И ТО МНОГО БОЉЕ, ЈЕР СЕ ЛАКШЕ ПЕЊАО УЗ ФИТИЉ И БОЉЕ ГОРЕО.

ОСВЕТЉЕЊЕ ГРАДОВА БИЛО ЈЕ НЕШТО НОВО. ЛУЈ XIV НАРЕДИО ЈЕ ДА СЕ ОСВЕТЉЕ УЛИЦЕ ПАРИЗА.

АЛИ, ЛАМПЕ СУ ИМАЛЕ И ПРОТИВНИКА. ГРОФИЦА ДЕ ЖАНЛИС ПИСАЛА ЈЕ ДА ОНЕ КВАРЕ ОЧИ И ДА САМО ЧИТАЊЕ УЗ СВЕКУ ЧУВА ВИД.

ВЛАСНИЦИ КУКА МОРАЛИ СУ НОКУ ДА ДРЖЕ У ПРОЗОРУ УПАЉЕНУ СВЕКУ ИЛИ ЛАМПУ. ОСНОВАНА СУ И УДРУЖЕЊА ФЕЊЕРЦИЈА И БАКЉОНОША КОЈИ СУ, ЗА НАГРАДУ, ИШЛИ И ОСВЕТЉАВАЛИ ПУТ. УЛИЧНЕ СВЕТИЉКЕ ГОРЕЛЕ СУ ДО СВИТАЊА.

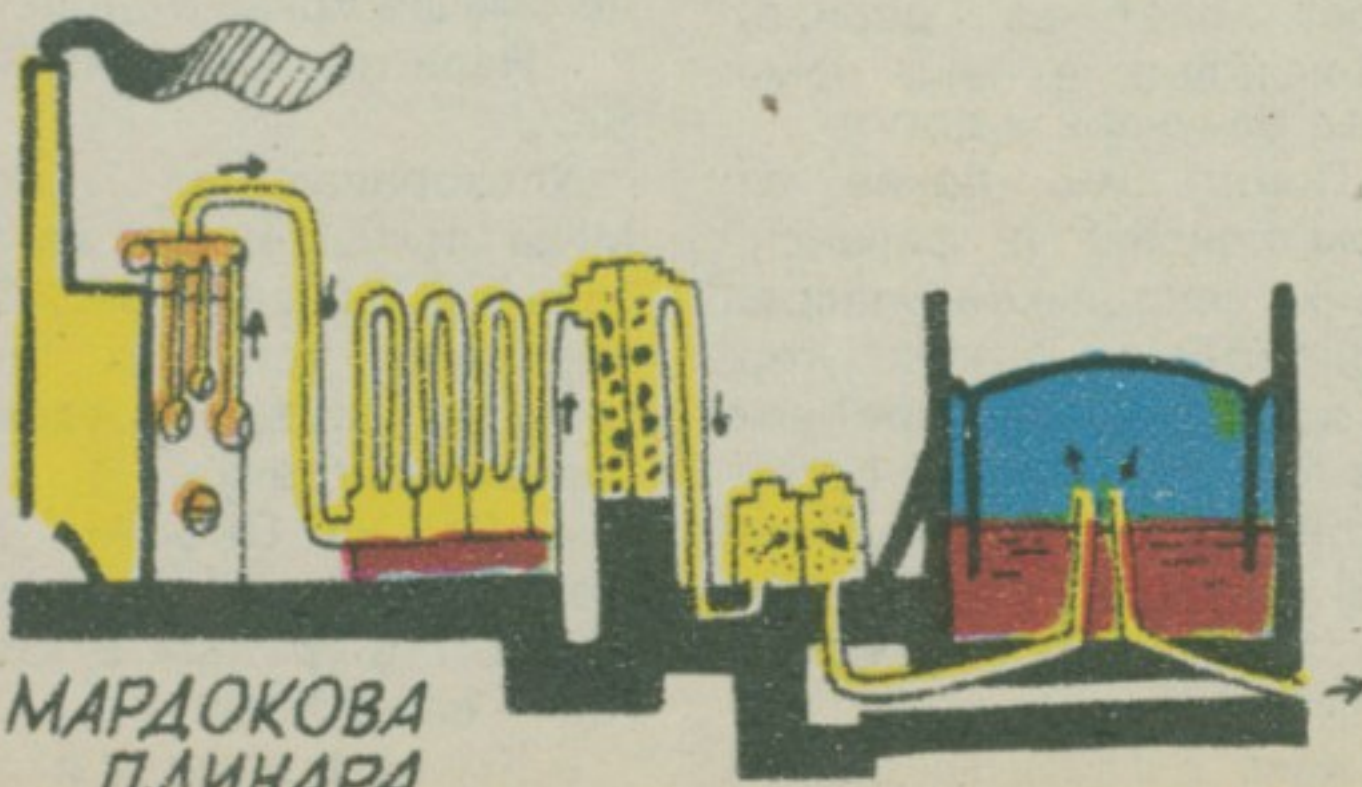
АЛИ, ЗА ВРЕМЕ ФРАНЦУСКЕ РЕВОЛУЦИЈЕ, КАНДЕЛАБРИ СУ ИМАЛИ СВОЈЕ МРАЧНО ДОБА - СЛУЖИЛИ СУ КАО СТУБОВИ ЗА ВЕШАЊЕ...

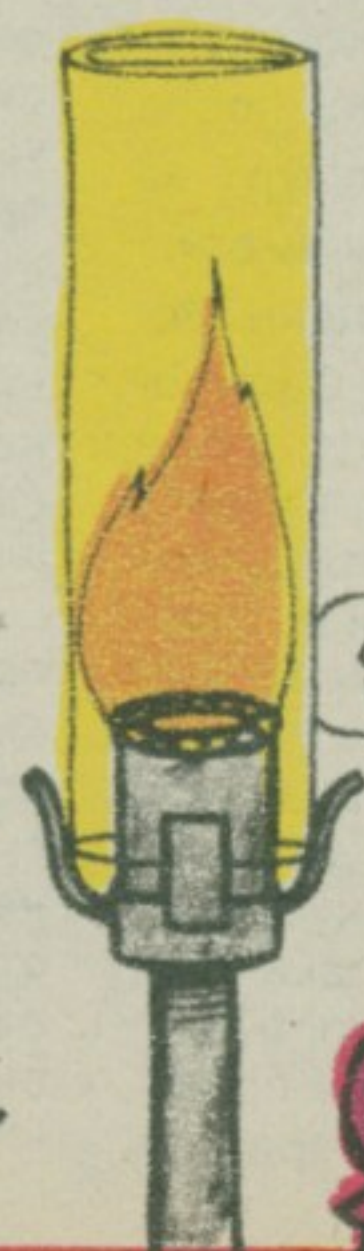
ПА ДОБРО, ОБЕШКЕТЕ МЕ! А ХОКЕ ЛИ ВАМ ОД ТОГА БИТИ СВЕТИЉКЕ?

ОНДА ЈЕ ДОШАО ГАС. ПРВУ ПЛИНАРУ КОНСТРУИСАО ЈЕ ВИЉЕМ МАРДОК У ЕНГLESКОЈ (ПОЗНАТ И КАО ТВОРАЦ ПРВЕ ЛОКОМОТИВЕ). КАО СИРОВИНА ЗА ДОБИЈАЊЕ ГАСА КОРИШЋЕН ЈЕ УГАЉ.

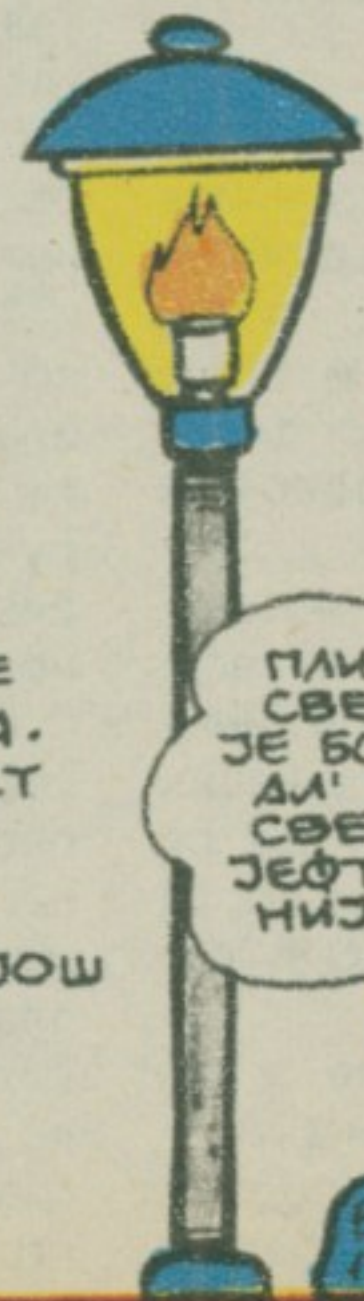
МАРДОКОВА ПЛИНАРА

ОХ, ДОКЛЕ ЊЕ НАУКА ДОГУРАТИ!

ГАС ЈЕ КРОЗ ЧЕВИ ИШАО ДО УЛИЧНИХ СВЕТИЉКИ. НА КРАЈУ ЧЕВИ НАЛАЗИО СЕ РУПИЧАСТИ ДЕО КРОЗ КОЈИ ЈЕ ПРОЛАЗИО ГАС, НАРАВНО КАДА СЕ ОТВОРИ СЛАВИНА. ПЛИНСКА СВЕТЛОСТ БИЛА ЈЕ ЈАКА. НА ЖАЛОСТ, ЗА ОСВЕТЉАВАЊЕ ДОМОВА ОВО ЈЕ ЈОШ УВЕК БИЛО СКУПО.

ПЛИНСКО СВЕТЛО ЈЕ БОЉЕ ДА ЈЕ СВЕКА ЈЕФТИНИЈА!

НОВА БОЉКА, МИКРОМАНИЈА?

них уводних перипетија, све је, најзад, на свом месту, и чудо би требало да почне... Следи прво разочарање. Компјутер је нем, чека инструкције (на, рецимо BASIC-у) које власник још не уме да му да. У том тренутку, сви, без разлике, постају убеђени да је рачунар веома, веома промашена инвестиција, и окрећу се, за неко време, спасоносним компјутерским играма.

варијанта чувених „Space Invaders”. Све се даље развија стреловито. Нижу се све бољи и употребљивији програми, знање власника расте, стрпљење околине опада, и полако у „рачунцији” почиње да клија кључна мисао – у којој лежи објашњење невероватне експанзије Hardware и Software индустрије: прерастао је свој компјутер (или мисли да га је прерастао)!

За куповину трећег рачунара већ се одлучује знатно мање купаца, а њих је још мање када је реч о даљим куповинама, већим издацима (њих би већ требало сликати).

Што се тиче нас и ове приче о компјутерском сазревању, ми смо, и поред очигледног напретка, на периферији светске револуције у информатици. Извесни проблеми просечног Југословена (његовог

масовну опседнутост рачунарима?

Компјутер или половни „голф”

Следећи дијалог се води између два Енглеца, у једном од бројних клубова програмера (из књиге – МИКРОМАНИЈА, Цела истина о кућним компјутерима, аутора Чарлса Плата; имена јунацима дали смо ми):

СУДБОНОСНИ КОРАЦИ

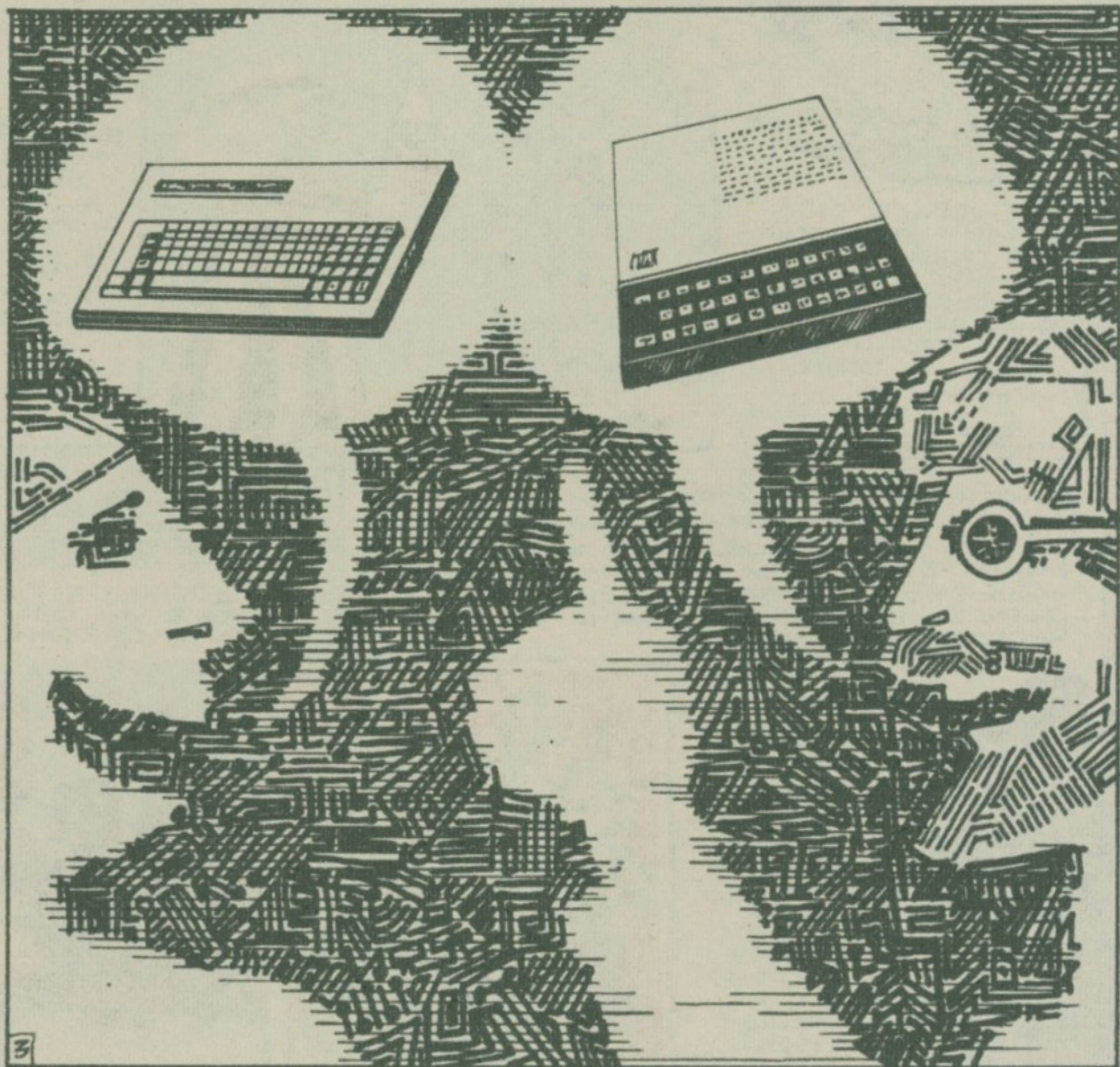
Како се човек заглибио у компјутере? Колико ће то трајати? Питање остаје, док муж, отац, син, брат... одсутног погледа, мрмљајући извињења, нестају у суседној соби. Оданде допире, неко тихо зујање и, некад нежан, некад љутити шапат. Он је сада сам са машином. Са компјутером је! Узгред да се примети, реч је о „њему”. Микрокомпјутероманија је, за сад, по свему судећи, и с ретким изузецима, мушког рода.

Ако вам се овај, скраћени, опис понашања једног „hackera” (hacker – особа опседнута компјутерима и набавком периферних јединица за њих) чини као опис човека који има „тицу” или „подстанара”, бубе у глави и сл. – немојте се чудити. Баш је о томе и реч. Социолози се већ дуже време баве питањем, нимало занемарљивим за савремену цивилизацију: који су узроци (компјутерске) микроманије? Опседнутост рачунаром омиљена је тема и психијатријских радова.

Први, судбоносни корак

Особа „х” (то сутра можете бити ви), одлучила је да набави неки јефтинији (можда и половни) кућни компјутер. У нашим условима, то практично значи да је та особа одвојила 40.000 д. за куповину „Sinclair ZX-Spectrum, 48 Kb” компјутера, преко огласа. Незванични статистички подаци (званичних у нашој земљи нема) кажу да се на овај судбоносни корак одлучило око 30.000 Југословена.

Рачунар је, дакле, у кући. Особа „х”, пуна одушевљења, седа испред тог малог чуда. После обавез-

Илустровао Зоран Јовановић

Оне, као врхунац знања, траже познавање абецедне (да бисте знали којим се тастером ваш свемирски брод покреће лево, а којим десно).

Ипак, 99 одсто власника компјутера врло брзо на влада ове почетне тешкоће уз помоћ добрих приручника за рад са рачунарима, а уз сопствену упорност и радозналост.

После неколико месеци упорног рада (за то време околина врло често понавља питање: Колико то све има смисла, колико се исплати), особа „х” пише (уноси у рачунар) свој први употребљиви програм. најчешће је то нека игра, још прецизније, нека

Овај део приче односи се на неких 90 одсто свих власника првог компјутера. Они се убрзо после „сазревања” одлучују за куповину бољег, „паметнијег”, система. У нашим условима то су или Commodore-64 или, нешто ређе BBC-модел „Б”, и, уз њега „обавезни” принтер (штампач), диск-јединица (условно – проширивач меморије), и нешто мање „обавезни” плотер и модем. Окорели „hacker”, упустиће се и у куповину периферних додатака који су чист луксуз („light-pen” – оловка за цртање по екрану, додатни генератори звука, итд.).

Овакве разговоре за дуже време остављају на нивоу теоријских наклапања. Ми смо уосталом једна од ретких преосталих земаља, у коју је ЗАБРАЊЕН приватни увоз кућних компјутера (чак не постоји ни могућност плаћања царине)! Очигледно је неко помешао рачунаре и дрогу.

Пошто смо, дакле, силом прилика (и финансијских неприлика) унапред ослобођени „компјутерског сазревања”, пређимо на тренутак, у једну од постојбина кућних компјутера (и малих пословних система) – Велику Британију.

Како Енглези гледају на

КАКО СУ СЕ ЈЕДАН МИКА И ЈЕДАН ЖИКА, У ЕНГЛЕСКОМ КЛУБУ ПРОГРАМЕРА, УБЕЂИВАЛИ КОЈИ СЕ КОМПЈУТЕР ВИШЕ ИСПЛАТИ

„Жика” је новајлија у клубу програмера и има компјутер Commodore – 64, који је платио око 230 фунти (50.000 д). „Мика” је један од старијих чланова клуба. Има рачунар IBM-PC, који га је коштао нешто више од 2.500 фунти (550.000 д, као половни „голф”), и који је нешто „професионалнија” машина од Жикиног Commodore-а 64.

– Па, како напредујеш са шездесет-четворком? – пита Мика Жика. Овакав „очински” наступ, као и то што је Жикин компјутер назвао само по броју модела, наговештава његов статус ауторитета, човека чије се мишљење цени у клубу.

– Па, иде некако. У ствари, баш сам синоћ направио нову видео-игру, за своје клинце – вели, скромно, Жика и покушава да звучи технички образованије него што јесте. (Права прича била би да је протраћио четири викенда програмирајући бедну имитацију „Space Invaders”, која чак и не ради како је он замислио, и коју не сме да покаже деци.)

– Написао си игру на BASICU?

Упозоравајућим тоном Мика покушава да да на знање Жики да је BASIC у круговима искусних програмера заувек презрен, као дечја играчка.

– Да, на BASIC-у. На Commodore-у 64 се може доста тога урадити BASIC-ом – каже Жика.

– Хммм. Мислио сам да

Commodore још употребљава онај ужасни „Pet BASIC“. Нису се баш помучили око њега.

— Па он је упознат са сваком ситуацијом! — Жика сада мора да опроба нову тактику:

— Па, можда си у праву. Али, знаш, графичке могућности су му невероватне. Графика Commodore-а је доиста изврсна, али...

— Колико ја знам, Commodore нема графичке наредбе, као нпр. „PLOT“ или „DRAW“, већ сваку наредбу мораш да позиваш из меморије компјутера са „POKE“. То мора да је страшно споро и компликовано.

Жика сад прелази у противнапад, и то тешким оружјем, не чекајући нову Микину циничну примедбу:

— Све то стоји, али за 200 фунти Commodore је врло добра противвредност.

Мика, међутим, не одустаје да је Commodore рачунар за децу, па, тако, 200 фунти и није много за компјутер-играчку.

Жика избацује свој последњи адут:

— Нисам баш сигуран да је играчка. Знаш, Commodore има 64 килобајта меморије. Ту има доста места и за озбиљније примене од видео-игара.

— Чини ми се да сам негде видео план меморије Commodore-а; лепо је објашњено да кориснику остаје за употребу мање од половине те импозантне меморије. Наравно, то је више него доста за игре. Мораш да донесеш ту своју игру на следећи састанак, да нам је покажеш.

Мика зна да је победио у овом двобоју техничким подацима и ценама.

Жика тек сада види какву је грешку направио када је покушао да уштеди на компјутеру (од „само“ 50.000 д.). Пробаће већ сутра да га прода, свом суседу. Његова деца су „залуђена“ играма. А он ће свакако морати да набави „IBM-PC“ или бар „Epson Computer“. Или неки други „професионални“ компјутер. Јуца, његова жена, неће мирно примити нови издатак од 2.500 фунти (550.000 д.). Али, то ће бити права инвестиција. Компјутери су врата у сутрашњицу, неопходан део савременог домаћинства... Тако кажу.

* * *

Па, да ли је микроманија, болест, а „hackeri“ људи за „посматрање“, или је „Микроманија“ последица необавештености и природне одбојности човека према „памятној“ машини? О томе још разговарају неки други „Мика“ и „Жика“. Не наши, овдашњи.

И. Ст.

Маја 1876. године, осамдесетдогодишњи краљ америчке железнице и финансија Корнелијус Вандербилт лежао је смртно болестан у својој њујоршкој вили.

Осам месеци је стари комодор, како су га звали, био везан за постељу и осам месеци није престајао да се свађа с лекарима о чије се савете тврдоглаво оглушивао тражећи утеху и помоћ од „духова“ чији су овоземаљски представници у свитама пристизали у његову болесничку собу.

Шта фали обичној води?

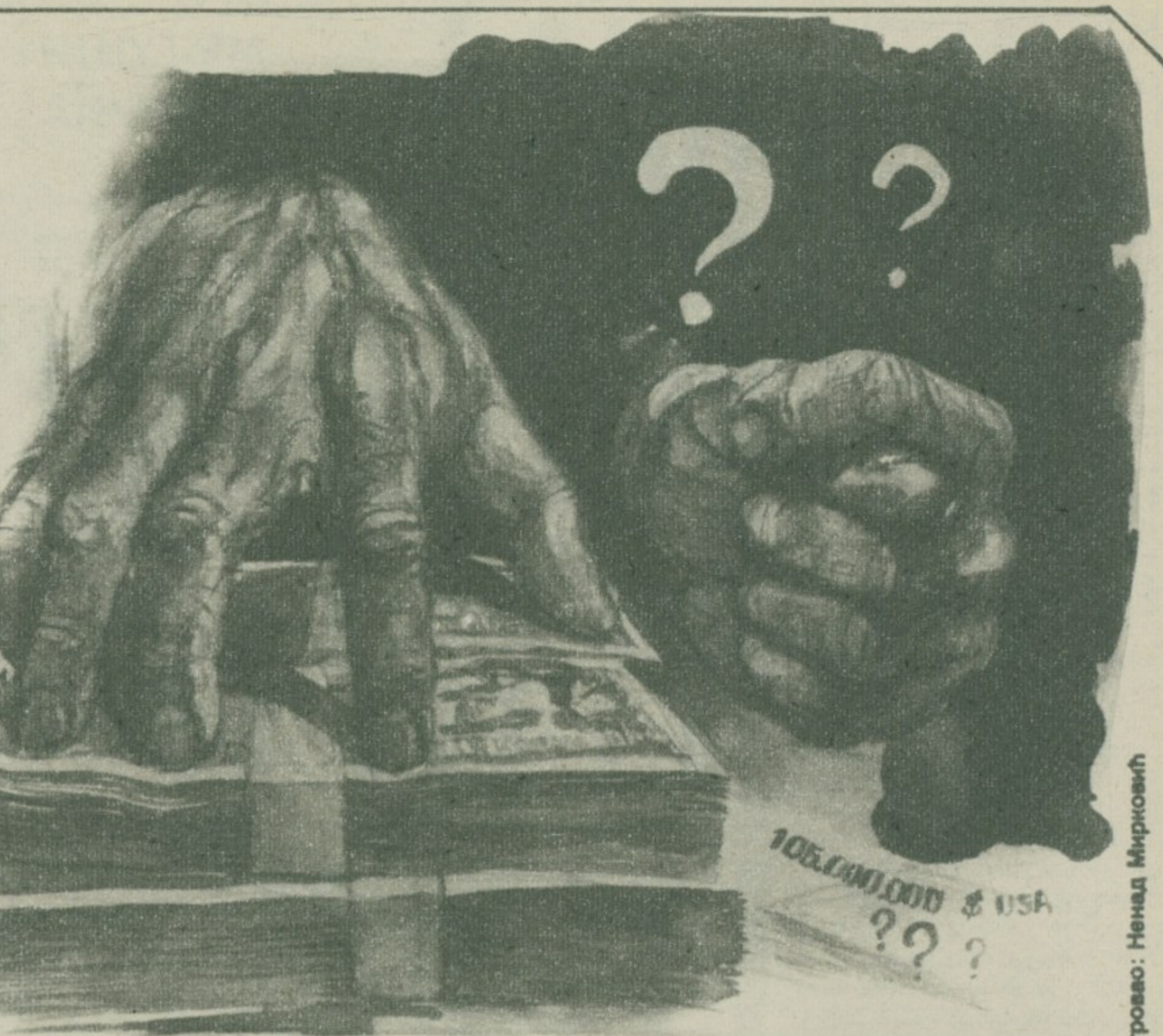
Како се болест отезала, тако су и нагађања о томе шта ће бити са богатством мушичавог. милионера бивала све омиљенија врста забаве у јавности. Стари је одувек био на своју руку и непредвидљив, зашто би се сада изменио? Пошао је од нуле и, потпуно необразован, створио запањујуће богатство. Говорило се да је сиров и непојмљиво прост, али нико није могао да оспори да му у пословима нема равна.

Још нешто се никако није могло ставити под знак питања: Корнелијус Вандербилт био је неизлечива циција. Штедео је чак и на лековима одбијајући да на њих улудо расипа новац. Кад су му лекари пред смрт препоручили да стамачне тегобе ублажи пијуцкањем шампањца, разрежао је на њих: „Шта фали обичној води?“ Неколико дана касније, 4. јануара 1877, умро је оставивши за собом богатство од 105 милиона долара.

Вандербилтову смрт оплакивало је његово десеторо деце, два сина и осам ћерки, и друга жена. Уз пут су се питали и колики ће део баснословног богатства коме припасти. Мада о способностима првенца, Вилијама Хенрија, није имао нарочито сјајно мишљење, у недостатку прикладније личности, комодор је Вилијама изабрао за ортака.

Други син Корнелијус Церемаја није долазио у обзир: коцкање у татин новац било је неупоредиво занимљивије од послова. На крају су ствари дотле догурале да га је комодор избацио из куће у коју је у следећих двадесет година Церемаја крочио свега неколико пута.

Појединости о тестаменту Корнелијуса Вандербилта доспеле су на насловне стране новина 9. јануара 1877. Комодор је педесетпетогодишњем Вилијама Хенрију оставио 90 милио-

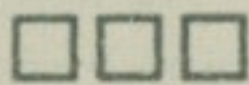

Илустровао: Ненад Мирковић

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА ВАНДЕРБИЛТ:

ТАТА ЈЕ БИО ЛУД

**У СВОЈЕ ВРЕМЕ БИО
ЈЕ ЈЕДАН ОД
НАЈБОГАТИЈИХ ЉУДИ
НА СВЕТУ И
ОТПРИЛИКЕ ИСТО
ТОЛИКО МУШИЧАВ.
НИКАКВО ЧУДО ШТО
ЈЕ ТЕСТАМЕНТОМ
ПОРОДИЦУ УТЕРАО У
СУДСКИ СПОР КОЈИ
ЈЕ УЗБУЂИВАО
АМЕРИЧКУ НАЦИЈУ
ДВЕ ГОДИНЕ**

на долара, четворици његових синова по 7,5 милиона. Заблудели син Церемаја имао је да се задовољи „бедним“ приходом фонда од 200 хиљада долара. Удовица је добила пола милиона у готовини, две хиљаде акција железничке компаније и кућу у Њујорку. Пет ћерки добило је по 250 хиљада долара и за њих би се могло рећи да

су још добро прошле: преосталим трима тата Корнелијус оставио је у наслеђе само камате на неке мање фондове.

Колико да ни после смрти ништа не препусти случају, стари Вандербилт је у тестамент унео клаузулу по којој грешни Церемаја губи и оно мало што је добио покуша ли да оспори тестамент. Са две ојађене сестре Церемаја је учинио управо то: повео поступак за обарање тестамена на основу тата — Вандербилтове неурачунљивости.

Пресуда је пала, хајде да се нагодимо!

Тако је, новембра 1877, почео судски спор који је нацију узбуђивао скоро две године. Кроз судску дворану продефиловали су силни призивачи духовва, покојникова родбина, ћерке и жена, а закључак свих ових сведочења био је: ван сваке је сумње да се Корнелијус Вандербилт ослањао на савете „оноземаљског света“ које су му преносили многобројни медијуми и „магнетски исцелитељи“.

Марта 1879. коначно је

пала пресуда: „веровање у духове и натприродне појаве није само по себи доказ поремећеног ума“. Тестамент старог комодора био је пуноважан.

Уместо да се даље повлачи по судовима, ожалошћена породица се нагодила. Церемаја је од Вилијама добио приход од акција у вредности од милион долара, сестре менице у вредности од пола милиона.

Мада је Корнелијус Вандербилт најозбиљније веровао у духове, његов сопствени није се овом приликом огласио, мада се може претпоставити шта би имао да каже. Такође је извесно да би био врло задовољан да је којим случајем могао да зна како је Вилијам Хенри, који га је надживео свега осам година, синовима у наслеђе оставио 200 милиона долара и да је 1889. укупно богатство Вандербилтових процењено на 300 милиона долара.

Шта би тек дух старог комодора рекао на вест да се априла 1882. „заблудели“ Церемаја убио из пиштоља?

М. И.

Каже се да се мода увек караћа. Нешто се, вероватно, никада неће вратити у моду: корсет.

Заиста је мало вероватно да ће жена поново прихватити модну линију с краја деветнаестог века по којој је била елегантна само под условом да јој је тело неприродно изувијано у облику слова „С”: истурене груди, спљоштен стомак, преузак струк, а све то уз помоћ справе за мучење зване корсет (на француском), односно стезник (по нашим).

Стотина измишљотина

У старој Грчкој и Риму жене, додуше, нису носиле стезнике, али су се зато испод или преко хаљине стезале појасевима, тракама и узицама, а у истом циљу: да обликују тело.

Све до тринаестог века оне нису смислиле ништа сличније корсету од једног широког појаса који се крвнички затезао око струка, што је имало за последицу да су се држале равно и укочено као свеће и да, све и да су хтеле, никако нису могле да се, сагну

МОДА КОЈУ СУ КИТОВИ ПЛАТИЛИ ЦЕЛОВОМ

НЕШТО
МЕ ГУШИ
ОКО СТРУКА

„краља Сунца”, Луја XIV (1638–1715) где је претворен у непојмљиво луксузан

лично обављали, јер су даме, у немогућности да честито дишу, падале у несвест, на шта им је по утврђеном сценарију притрчавала свита пажева са миришљавим солима за придизање из обамрлости. (У критичним случајевима,

записано је, на сцену су ступале маказе спаса.)

Корсет је суверено владао женским телом све до француске револуције, када су га уз остале наказности револуционари одлучно, али накратко, свргли. За његов тријумфални (осветнички) повратак заслужни су мода грчких туника и, посредно, супруге двојице истакнутих чланова Директоријума, г-ђа Талиен и г-ђа Амлен. Ове даме су заразиле стотине париских монденки не само модом грчких

КОРСЕТ ЈОШ НИЈЕ БИО ЧЕСТИТО НИ ИЗМИШЉЕН, А ЦРКВА ЈЕ ВЕЋ НА ЊЕГА БАЦИЛА АНАТЕМУ. О ЊЕМУ ЈЕ 1894. РАСПРАВЉАО ФРАНЦУСКИ ПАРЛАМЕНТ, А МНОГЕ СЛАВНЕ ЛИЧНОСТИ СУ СЕ ИЗЈАШЊАВАЛЕ О ОВОМ ВАЖНОМ ПИТАЊУ. НАЈЈАСНИЈИ ЈЕ БИО АЛЕКСАНДАР ДИМА: „СТЕЗНИЦИ? ФУЈ!” ПРЕМА НЕКИМ ИСТОРИЈСКИМ ИЗВОРИМА, СТЕЗНИК СУ ИЗМИСЛИЛИ – ЗА СЕБЕ – МУШКАРЦИ, А ЖЕНЕ СУ ИМ САМО ПРЕОТЕЛЕ ИДЕЈУ

ни за милиметар. Мода описаног држања освојила је за тили час Француску, Енглеску и друге земље европског запада и разгневила цркву која је лудорију одмах забранила назвавши је делом самог Сотоне. Време ће показати да је Сотона тек почињао да се поиграва.

Највећи део женског рода наставио је и даље да обликује тело утежући горњи део хаљине многобројним везицама од чега је тело можда било лепше, али хаљина нипошто. Чему толике везице, зар не би било боље да се у саму тканину ушију неки тврди материјали који би тело вајали – на пример, комадићи дрвета или метала. На крају се из свега изродила разумна замисао да се ти тврди делови споје у засебну справу која ће се носити испод хаљине: рођен је корсет, живео корсет!

Први прави корсети, настали у 15. веку, били су, у ствари, оклопи који су се

од оних војничких разликовали по томе што су се носили испод хаљина. Баш као и војнички, и ови су се састојали од металних делова са зглобним спојевима, те је сасвим разумљиво што су жене дословце одахнуле када су половином 17. века Французи почели да ушивају (мекане) јастучиће у шавове корсета и да уместо метала као појачање користе шипке од китове кости.

Чекрк за утезање и падање у несвест

Жене су одахнуле, али почео је помор китова. У 18. веку на тржишту китове кости завладала је таква несташица да је Холандија, један од главних снабдевача, 1722. била принуђена да потражи нова ловишта у арктичким водама и да у ту сврху издвоји фантастичну суму од 600 хиљада гулдена за повећање своје флоте китоловаца.

Своје златно доба корсет је доживео на двору

предмет. Било да је имао нарамнице или не, везивао се са стране или отага, од свиле или броката, украшавали су га чипчицама, машиницама и обавезно прошивали златним нитима уместо обичним концем. Очигледно, било је важних тренутака када је невидљиви корсет требало да остави одређени утисак.

Мода је налагала тако узак струк да се многе Лујеве даме за утезање нису задовољавале снагом људских руку, већ су користиле чекрке конструисане специјално у ту сврху. Чекрци су, биће, посао од-

туника, него и обичајем да испод туника не носе ни стезнике ни поткошуље што је за последицу имало силне назебе, кијавице, тешке прехладе и упале плућа. Једног дана, док су се одевене „по грчки“ у кочијама продуцирале по Паризу две прве даме замало нису линчовали гневни мужеви „настрадалих“. Корсет се, тако у неку руку, потврдио као лек против кијавице.

Доле стеге!

Залуд су лекари упозоравали да је корсет, иако је с њим и топлије него без њега – штетан по здравље, што су показивали бројни случајеви „испремештаних“ ребара и много ређи, али ипак забележени случајеви дама које су се до словце насмрт утегле – и издахнуле.

Жене за све то нису хтеле ни да чују. Хтеле су струк као у осице и све су га, пред крај деветнаестог века, мање-више и имале. На руку су им ишли и женски часописи који су се у то доба први пут појавили, као и трговци који су се досетили да није сваки корсет за сваку прилику, па су тако нудили чак и корсете за јахање.

Нови, двадесети век се озбиљно примицао, а корсет није показивао ни најмање знаке узмицања. У понечему се додуше мењао, рецимо у томе што се продужио све до бокова јер је нова модна линија налагала да се ти делови женског тела „стешу“.

На прелазу из века у век корсет је још био исти, али жене нису. Почеле су да са себе збацују потчињеност, а с њом и корсете. Китове шипчице и узице за затезање дефинитивно су поражене у првом светском рату, ослобођене и напађене жене их више нису хтеле.

Двадесетих година овог века дефинитивно су их замениле скривене, тако рећи конспиративне справице које су и даље вајале тело, али на далеко безболнији начин: грудњаци, лаки појасеви за чарапе, еластични појасеви за стомаке. Данас су чак и они на добром путу да потпуно ишчезну из употребе. Женама је доста мучења зарад (мушког) појма лепоте.

Погледај мој струк, драга!

Тек колико да се зна, утезали су се и мушкарци и то од давнина! У старој Атини некакав примитивни облик корсета носили су сујетни старци који никако нису могли да се помире са губитком мужевног

држања што је њиховог суграђанина Аристофана навело да их беспоштедно исмеје у комедији „Птице“.

Историја није забележила шта се тачно у међувремену догађало, али се поуздано зна да су почетком 15. века мушкарци стрпљиво утезали везице на стезницима које су носили испод капута или прслука. Мода је потрајала све до краја владавине Луја XI (1483) када су се појавили тзв. „ракови од баршуна“. Баршун је био преко, а челична ребра од којих је струк на силу био витак – испод.

Познати француски историчар моде Кишера отишао је тако далеко да устврди: корсет је, у ствари, измислио мушкарца за мушкарце, жене су идеју само позајмиле! ...На руку овом мишљењу могла би да иде чињеница да су се на дворовима француских краљева Шарла IX и Анрија III мушкарци буквално такмичили са женама у томе ко ће имати виткији струк услед чега се у то доба на израду мушких корсета трошило исто толико китове кости колико и на израду женских стезника.

У 18. веку корсети су још били саставни део мушке гардеробе, с тим што су их носили углавном младићи. Око 1840. у моду је ушао тип жакета с врло уско кројењем струком те је корсет поново постао обавезан за све помодаре.

У одбрану мушког рода треба рећи да су најватренији противници стезника одувек били мушкарци. У крсташки поход против „нездраве справе“ први су кренули лекари, али су се њима придружили и многи други.

Још 1792. Француз Кристоф Фауст затражио је да се производња корсета законом забрани, јер је то „предмет штетан и опасан по нацију“. Нешто умеренији, али ипак непријатељски расположен био је и народни посланик Плањол који је 1894. предложио француском парламенту да удари велики порез на корсете.

Наполеону се, то је историјски доказано, „справица за стезање“ лично веома допала, али је за јавност изјавио да је корсет „оруђе презира вредне кокетерије“. За великог пријатеља природе и природности Жан-Жака Русоа бар је извесно да по овом питању није био дволичан: „... непријатељ човечанства!“ Писац Александар Дима био је још језгровитији: „Корсети? Фуј!“

Па, шта велите, другарице и другови?

М. Илић

Са међународног аеродрома у Брунеју два пута годишње полеће владин „боинг 707“. Лети у Аргентину одакле се враћа с товаром од двадесетак коња – за игру поло.

Тек што су их истоварили у коњушнице клуба Џерудинг (са клима-уређајима), стиже султан Хасан ал Балкиах Нуизадин, Вадаулах, шеф државе, уз то и премијер, министар финансија и министар унутрашњих послова. Долази својим „поршеом 944“ да види и помилује неку од ових племенитих животиња. Понекад се појављује у „ламборгинију“, „масератију“ или једном од својих седам „ролс-ројсева“. Султан подједнако воли коње и моторне коњске снаге.

Султана у шетњама често прати његов брат Џефри, министар културе који обожава modele авиона. За њега ради један изванредан британски конструктор који му прави modele верне оригиналу до најситнијих детаља. Уграђује им уређај за летење и телекоманде, па министар културе на крову краљевске палате може да се игра авионима до миле воље. Ова његова страст годишње кошта по стотинак милиона долара!

То у Брунеју никоме не пада у очи. Није ни чудо. Ова, званично најмања држава на свету, на северозападу острва Борнео, која је добила независност почетком ове године, уједно је и најбогатија. Има 220 хиљада становника и до 23. фебруара била је под британским протекторатом. Добијање независности слави се и данас.

Нису му равни ни Париз ни Рим

Доходак по глави становника у Брунеју износи 13.700 долара годишње (поређења ради, доходак у Шведској, једној од најразвијенијих европских земаља, износи исто толико). Штошта, за разлику од Шведске, у Брунеју изгледа као пресликано из „Прича из 1001 ноћи“.

Брунеј је ипак стварност. Стварни су и торњевеви са постројењима за вађење нафте из мора, као и огромни резервоари који гледани из ваздуха, подсећају на сребрне кутије за накит. Брунеј буквално лежи на огромном бурету нафте. Мултинационална енглеско-холандска компанија „Шел“ црпи нафту и то дебело плаћа. Деведесет осам одсто укупног дохотка државе – око три милијарде долара годишње – доноси управо продаја нафте и метана. Није онда ни чудо што су новчане резерве ове мини државе веће од резерви

БРУНЕЈ НА БУРЕТУ НАФТЕ

СЛЕЋЕМО!

Велике Британије и приближно једнаке резервама Сједињених Америчких Држава.

Главни град Брунеја Бандар Сери Бегаван ноћу тако светли да с њим не може да се упоређи ни Рим, ни Париз, ни Бон, ни ти било која друга метропола, чак ни у време новогодишњих празника. Град има два дела. Постоји насеље подигнуто на води са пространим, али не баш нарочито чистим, сојеницама у којима су фрижидери и телевизори у боји обавезни. Ту је и нови град, мешавина разних архитектонских стилова, нешто налик на Дизниленд.

У подне и увече у Бундар Сери Бегавану ври као у лонцу. Око шест часова по подне саобраћај је жив као у Петој авенији у Њујорку или на Јелисејским пољима у Паризу. Само педесетак километара јужније почиње густа прашума; прадедови домородаца који у њој живе били су ловци на људске главе.

У Брунеју се не плаћају никакви порези, а школе и универзитети похађају се бесплатно. Не плаћа се ни медицинска помоћ. За сваког има посла. Пензије су огромне, а кредити бескалатни. Ипак има и неких супротности. На пример, млади никако не успевају да помире западни начин живота са строгим законима ислама који ту владају. Уколико се некоме омакне да се пољуби на јавном месту, може да очекује затвор и од неколико година.

Султан је за свој народ, који је углавном исламске

вероисповести, изнајмио у северној Аустралији фарму говеда на којој се узгаја 40 хиљада грла. Ранч Брунејаца у Аустралији већи је један и по пут од њихове земље.

Резиденција од 1788 соба

Готово све своје време султан проводи у новој краљевској палати која ће се сигурно наћи у Гинисовој књизи рекорда јер надмашује све што је досад изграђено. Његова резиденција има 1788 соба (Ба-

кингемска палата у Лондону има 614). Девет стотина соба намењено је султановој породици и његовим рођацима.

Где год се погледа, блешти злато. Две куполе палате имају златне кровове. Материјал за њену изградњу и уређење донет је из целог света. Мермер је, на пример, из Италије, кристал за 650 лампи из Аустралије, санитарни уређаји од порцулана са позлаћеним металним деловима из Француске. Американци су овде заступљени својим постројењима за прихватање хеликоптера, а Јапанци најмодернијим електронским алармним уређајима. Кухиње су Немци опремили прибором за јело и машинама за прање посуђа.

Тако је Брунеј ових дана видео задивљени репортер италијанског магазина „Еуропео“.

С. И.

УЗАЛУДНО ЧЕКАЊЕ (WAITING IN VAIN)

Музика и текст: Боб Марли
Изводе: Боб Марли и Wailers

*I don't wanna wait in vain for
your love
I don't wanna wait in vain for
your love
From the very first time I blessed
my eyes on you girl
My heart says follow through
But I know now that I am way
down on your line
But the waiting feel is fine
So don't treat me like a puppet on
a string
'Couse I know how to do my
thing
Don't talk to me as if you think
I'm dumb
I wanna know when you're gonna
come
See I don't wanna wait in vain for
your love
I don't wanna wait in vain for
your love
Couse if summer is here I'm still
waiting there
Winter is here and I'm still
waiting there
Like I say
It's been three years since I'm
knocking on your door
And I still can knock some more
Ooh girl, ooh girl
Is it feasible I wanna know now
for I have to knock some more
Ya seen in life I know there's lots
of grief
But your love is my relief
Tears in my eyes burn tears in my
eyes burn
While I'm waiting while I'm
waiting for my turn
See I don't wanna wait in vain for
your love*

ТАЛЕНТИ И ОБОЖАВАОЦИ

Данашње звезде светске сцене које обарају све рекорде по броју продатих плоча и изазивају право одушевљење младе публике тешко можемо да замислимо као тинејџере који купују плоче својих идола. Ипак, свако од њих имао је „своје“ певаче који су,

ЛЕГЕНДА ЖИВИ

Захваљујући пословној брзини загребачке диско-куће Југотон, на нашем тржишту појавила се једна од тренутно најпопуларнијих плоча у свету – заједнички албум Боба Марлија и групе The Wailers који се зове „Legend“. Албум је веома успешан пресек каријере краља јамајчанског регеја – Боба Марлија. Музика коју су свирали Марли и његови верни сарадници није била намењена само забави већ је носила и поруке једног народа, једног животног схватања и филозофије која је управо преко њиховог дела и рада бројних следбеника многим постала блиска. Марлијева прерана смрт никако није значила и заборав за његово дело. Светски успех албума „Legend“ довољан је доказ за то.

ФРЕНКИ КАЖЕ ДОЛАЗИМ

После невероватног успеха који су постигли њихови синглови „Relax“ и „Two Tribes“ момци из групе Frankie Goes To Hollywood су у овом тренутку вероватно, најпопуларнија британска група. Њихов дебитантски албум „Welcome To The Pleasure Dome“ који се на тржишту појавио 29. октобра дочекан је са великим занимањем. Поред већ познатих Frankie-тема албум садржи и нову верзију класике Бруса Спрингстина, „Born To Run“. Предстоји му пут у Америку где слава екипе, коју из сенке зналачки воде продуцент Тревор Хорн и бивши новинар Пол Морли, ни случајно није велика као у домовини. У Холивуду ће играти у новом филму режисера Брајана де Палме који се, замислите зове „Holly Goes To Hollywood“ (Холи иде у Холивуд).

можда, пресудно утицали на њих. Модерни идоли признају (само за вас!) чију су плочу прву купили.
Ник Кершоу: „Your Song“ – Елтон Џон
Холи Џонсон (Frankie Goes To Hollywood): „Blackberry Way“ – група Мове
Мерилин: „I Got You Babe“ – Сони и Шер

Мик Талбот (Style Council): „Baby Love“ – The Supremes
Џони Мер (The Smiths): „Jeepster“ – Т. Рех
Стјуарт Адамсон (Big Country): „Death Of A Clown“ – Дејв Дејвис

Џорџ Мајкл (Wham): „The Right Thing To Do“ – Карли Цајмон

И најзад, Пол Јанг (кога видите на фотографији) каже да је то била плоча „Riders On The Storm“ – The Doors

МУЗИЧКИ ПОЈМОВНИК

САКСОФОН

дувачки инструмент на језичак у који спадају: сопранино, сопран, алт, тенор, баритон, бас и контрабас. У широкој употреби, мада све врсте нису подједнако заступљене.

СЕКЦИЈА

група музичара који у оквиру једног оркестра свирају на истом инструменту или инструментима исте породице.

СИНГЛ

плоча пречника 17 центиметара предвиђена за брзину од 45 обртаја у минуту. Појавила се педесетих година и заменила некадашње стандардне плоче од 78 обртаја. Обично садржи по једну композицију на обе стране, свака траје 3–4 минута. Сингл је основни производ дискографске индустрије.

СЕВДАЛИНКА

народна песма из Босне и Херцеговине, лирског карактера, претежно љубавне садржине. Обележена је осећајношћу, распеваним мелодијским линијама у којима има мелизама и призвука источњачке музике.

СЛУХ

способност уха да запажа различите надражаје из области акустичних и физичких појава. Музички, дар чула да региструје и реагује и тако постане основа за примање музичко-естетских утисака. Обично се подразумева разликовање тонова по висини.

СОЛО

написана или импровизирана деоница коју изводи један музичар оркестра или групе.

МАМА И СИН

Знате ли ко је најмлађи продуцент чије је име забележено на некој плочи рок музике? Један осмогодишњи дечак! Све ће вам бити јасније када чујете да се зове Шон Оно Ленон и да је син Џона Ленона и Јоко Оно. Свој продуцентски деби Шон је остварио у песми „It's Alright“ са соло албумом своје мајке „Every Man Has A Woman“. У овој нумери дечак и пева.

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ

1. A. M. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕР ПАМЋЕЊЕ“

— V изд. Програмирани приручник технике памћења и учења, којим можете вишеструко повећати своје памћење и способност учења. I књига: „МЕТОДЕ И ТЕХНИКЕ ПАМЋЕЊА“ (202 стр.) — дин. 600.— II Књига: „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА“ (228 стр.) дин. 600.—

ПРАКТИЧНЕ, ЛАКО СХВАТЉИВЕ И СВИМА ПРИСТУПАЧНЕ МЕТОДЕ БРЗОГ, ЛАКОГ И ТРАЈНОГ УЧЕЊА И ПАМЋЕЊА свих врста података и знања.

Комплет (обе књиге заједно) дин. 1100
формат 17 x 24 cm. 430 стр. преко 150 илустрација, 15 самотестова.

3. S. Yesudian: „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“

— Виши курс ХАТХА ЈОГЕ, наставак књиге „ЈОГА И СПОРТ“. Програмирани приручник примене најбољих метода Хатха Јоге за сваку седмицу у години. СПЕЦИЈАЛНИ РЕГИСТАР И ДИЈАГНОСТИЧКИ ИНДЕКС за преко 140 обољења омогућају ефикасну примену најбољих метода за поједине органе и обољења. Цена дин. 600.— цени формат, 220 стр. преко 250 илустрација. Комплет (обе књиге „ЈОГА И СПОРТ“ и „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“ заједно) дин. 1100.

Све су књиге штампане латиницом, на фином офсет папиру са корицама у више боја.
ГАРАНЦИЈА: Сваком незадовољном читаоцу наших књига одмах враћамо новац, ако неопштећену књигу врати у року од пет дана након пријема.
Код испоруке за иностранство зарачунавамо поштарину и паковање.

БИБЛИОТЕКА
САЗНАЊА

НАРУЧБЕНИЦА — ЗАБ.

1. СУПЕР ПАМЋЕЊЕ	КОМ.
2. ЈОГА И СПОРТ	КОМ.
3. ЈОГА И ЗДРАВЉЕ	КОМ.

Име и презиме

АДРЕСА НАРУЧИОЦА (испунити читко, ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)

Улица и број

Пошт. бр. и место:

КЊИГЕ ПЛАЋАТЕ ПОУЗЕТЕМ — ПОШТАРУ КОД ПРЕУЗИМАЊА
Наручите на адресу:
„БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА“, п. п. 20/70, 11031 БЕОГРАД

Поштовани читаоци,
Љубитељи добре и узбудљиве књиге.
Представљамо вам прве четири књиге
из библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“
које су изашле из штампе. То су:

1. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА

Књига о највећим светским катастрофама у којима су изгубили животе милиони људи — од природних, као што су земљотреси, ерупције вулкана, поплаве и оркани — па све до авионских несрећа, бродолома, пожара и свемирских катастрофа.

2. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И ЗАБЛУДЕ

Познате су грешке које су измениле историју човечанства, заблуде које су коштали много новца, људских чести и људских живота. Пуста свика који су правили монументалне грешке је толико велика да јој нема краја. Књига доноси избор од 160 најневероватнијих прича о великим светским погрешкама и заблудама.

3. НАЈЗЛОГЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ

Ужасавајуће приче о најзлогласнијим злочинима који су икада извршени. Најкрвочиније убице из целог света нашле су своје место у овој књизи, а њихови језиви „подвизи“, од којих се људима леђи крв у жилама, остаће заувек забележени као опомена свим генерацијама.

4. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ И ЛОПОВИ

Читава галерија најразличитијих ликова може се срести на страницама ове књиге — од симпатичних ситних превараната и скитница, па до криминалаца светског калибра. Овде ћете срести највеће светске лупеже, плачкаше, варалице, хоштаплере, фалсификаторе, авантуриста...

Књиге су превод са оригиналних енглеских издања и можете их имати у својој библиотеци одмах након њиховог огромног успеха у Великој Британији, Америци и Аустралији. Књиге су луксузно опремљене, тврд повез, пластифициране корице у боји, 200 страница, латиница, формат 15 x 21 cm. Обиле аутентичних фотографија и илустрација.

Цена једне књиге 600.— динара.

Испорука одмах, поузећем

У припреми су и следеће књиге

из библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“:

- НАЈВЕЋИ СВЕТСКИ ЕКСЦЕНТРИЦИ И ОСОБЕЊАЦИ
- НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ САБЛАСТИ И ДУХОВИ
- НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ
- НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ ЛЕТЕЋИХ ТАЊИРА
- НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НАКАЗЕ
- ЧУДНО АЛИ ИСТИНИТО — најневероватнији новински чланци из целог света

И ове књиге такође можете поручити сада, а добићете их и платити када изађу из штампе — којом ове и почетком следеће године.

НАРУЧБЕНИЦА — ЗАБАВНИК

Овим неопозиво наручујем поузећем следеће књиге:

1. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА	комада
2. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И ЗАБЛУДЕ	комада
3. НАЈЗЛОГЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ	комада
4. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ И ЛОПОВИ	комада

и књиге под редним бројем 5 6 7 8 9 10 (заокружити редни број)

(име и презиме)

(поштански број и место)

(улица и број)

Наручите на адресу: „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“ 34000 КРАГУЈЕВАЦ, Поле Рибара 8
Књиге можете наручити и директно телефоном 67-940 (034)

КО ТЕ БРЖЕ,
КО ТЕ БОЉЕ,
КО ТЕ ДАЉЕ...

ПАЖИЊА, НАПАСТ СКАЧЕ

**КАД БИ БИО ЈАК КАО
МРАВ, ЧОВЕК БИ
ДИЗАО ВИШЕ ОД ТРИ
И ПО ТОНЕ**

Атом-мрав, освајач златне медаље у дизању тегова.

**Како би то изгледало ка-
да би на олимпијадама
учествовале и животиње?
Спортисти не би освојили
ни једну једину медаљу!**

Да се на борилишту, као дизац тегова, појави сићушни мрав и подигне камичак од 0,1544 грама гледаоци би га извиждали ако не би знали да ово створење тешко само 0,0028 грама тежи.

Највећа измерена
брзина
кретања животиња
у километрима на сат.

да дечаки остану у колиби, а да чобани са стадом покушају пробој. Марку и Славку су обећали да ће по њих доћи још истог дана, предвече, а дотле има довољно хране и дрва.

Торови су отворени. Животиње су, жестоко се опирајући, полако полазиле у снег, као да нешто зло предосећају.

Ноћ, вукови...

Тог јутра у селу је дигнута узбуна. Велебит и Пљешевци обавијени свежним облацима испунили су све живо страхом за судбину деце, чобана и стада.

Сељани су одлучили да пођу у помоћ. Најјачи мушкарци са стрепњом су кренули у сусрет својима. На челу колоне гazio је Марков отац Вујо.

Већ на пола пута Вујина група наишла је на неколико коза и оваца које су успеле да се пробију кроз мећаву и без помоћи чобана.

Сат касније сусрели су и прве чобане који су националистичким напором покушавали да спасу све козе и овце (после ће се видети да у томе нису успели; неколико десетина животиња остало је завејано у сметовима на Власи Ченгића).

Чобани су испричали шта се збива у планини. Кад је чуо да су дечаки остали сами у колиби, Марков отац се одвојио од скупине и потрчао спотичући се о сметове.

– Вујо, сачекај да се договоримо! Сви ћемо поћи! – повикали су остали.

Вујо ништа није чуо. Није осећао буру која му је сипала снег у лице.

У сутон, Вујо је успео да се пробије до колибе.

НАЈЕДНОМ СУ СЕ ОГЛАСИЛИ ВУКОВИ. ЗАВИЈАЛИ СУ У НЕПОСРЕДНОЈ БЛИЗИНИ...

Те далеке 1951. године на Власи Ченгића у подножју Велебита снег се појавио неуобичајено рано. Сточари из Буковице, једини становници овог подручја, нису се још били спустили са својим стадима у ниже, топлије пределе.

На испаши је било више од 1500 оваца и коза. Са десетином чобана који су чували ово стадо била су и два десетогодишња дечака Марко и Славко.

Прве пахуљине снега које су почеле да промичу увече 17. новембра нису узнемириле чобане. Вишегодишње искуство их је учило да опасност од већих снегова долази тек с почетком децембра, а они ће у то време већ бити код куће.

Уз ватру, Марко и Славко су слушали причу старих, искусних чобана о њиховим сусретима с вуковима.

Пред поноћ, снежна олуја је постала тако снажна да се више није могло изићи из колибе. Безбрижне приче су замукле. Како се са стадом извући из мећаве?

Јутро су дочекали на ногама. Снежна олуја није јењавала. Дан који је свитао није обећавао ништа добро.

Стоку у торовима већ су биле прекриле дебеле наслаге снега. Хране коју чобани у јесен припремају стаду за овакве прилике још није било. Ни чобани у колиби нису имали никаквих залиха. Требало је брзо потражити излаз из ове ситуације: пробити се кроз снежни „обруч“ у правцу југа? Изгledi за извлачење целог стада нису били велики. И, шта с дечацима? Повести дечаке било би исувише ризично. Сметови су већ били и виши од њих... Одлучили су

КРОЗ МЕТАВУ

Ови кенгури немају ни ринг ни рукавице, а ипак пљуште прави боксерски ударци.

ма диже терет који је 52 пута тежи од њега самог. То је исто као да човек од седамдесет килограма диже више од три и по тоне! Чак ни најснажнији дизајнер не могу да подигну више од двеста до триста килограма.

Ако бисмо на стадион довели афричког скочимаша, аустралијског гербила или америчког кенгур-пацова, стадион би морао да буде у полумраку, осветљен само црвеном светлошћу. Под њом једино можемо посматрати ове ноћне животиње, а да им не сметамо. Тада бисмо их видели како усправљене стоје на задњим ногама док су им предње приљубљене уз груди. Наш сићушни атлета би се у чуду неколико пута осврнуо око себе, а онда би преплашено скочио. Афрички скочимаш би се приземљио тек после једног метра, а сам је дугачак свега десетак центиметара. Скок кенгур-

-пацова био би дужи од четири метра иако је од свога рођака са црног континента само нешто мало већи.

Џиновски црвени кенгур, висок готово као човек (око 160 cm) као од шале може да скочи три метра у висину, а девет у дужину. Рекордер је велики сиви кенгур, висок око метар и по. Он је по тврђењу директора франкфуртског зоолошког врта Бернарда Грзимека, скочио удаљ тридесет метара и педесет центиметара!

Спринтери у савани

А антилопе! Када беже од непријатеља оне скачу и по три метра у висину и десет у дужину. А тек мајмуни! Наши најближи рођаци, човеколики мајмуни гориле, шимпанзе и орангутани с лакоћом скачу с једне крошње на другу и прелазе раздаљину од двадесет и више метара.

Све то није ништа у поређењу с једним малим досадним инсектом – бубом. Најновија истраживања израелских научника показала су да је ова напасница, пошто је временом изгубила крила, довела до савршенства „технику“ скакања. Бувица од један до два милиметра која најрадије „станује“ на пацову, може да скочи и 180 милиметара. Она због које се ми понекад чешемо (дугачка 2-3 милиметра) скаче увис и по 33 центиметра.

Човекови резултати који у скоковима увис износе 2,39 метара, с мотком 5,94, удаљ 8,90 – у поређењу са овим бубиним доиста су више него скромни.

Ни у трчању човек не стоји баш славно. Сетимо се само гепарда који у финишу свог „спринта“ у савани за пленом постиже брзину од 120 километара на сат. Он би свакако освојио златну медаљу. Сребро би припало газели која, преплашена, бежи од непријатеља брзином од 100 километара на сат. Бронзану медаљу би добио ној, највећа данашња птица која не може да лети, али зато трчи брзином од 80 и више километара на сат. За њим много не заостају ни антилопе и козорози. Жирафа која смешно трчи подижући истовремено две ноге са исте стране и стално се клати, достиже брзину од 65 километара на сат. Педесет километара је највећа брзина зебре, а тигрова и

лавова четрдесет пет. Нико не би рекао да на изглед трапави и лењи мрки медвед може да трчи истом том брзином. А сви они надмашују најбрже људе – спринтере које ноге могу да понесу највише 36 километара на сат и то само стотинак метара.

Водени револвераш

У животињском свету постоје и непогрешиви шампиони у стрељаштву. То је риба – стрелац која настањује слатке и слане воде југоисточне Азије и Аустралије. Ова рибица од својих 15-20 центиметара доплива до саме површине воде и чим угледа неког инсекта једним погледом оцени на којој је удаљености плен и онда избаци снажан млаз који бубу зачас збаци у воду. Откуд риби овај водени пиштољ? Два америчка научника Џорџ Мејерс и Хју Смит, установили су да се у непцу рибе налази један уздужни жљеб који се претвара у цевчицу пречника два милиметра када риба приљуби свој меснати језик. Врх језика има улогу вентила који подешава проток воде. Дизањем и спуштањем поклопаца шкрга риба убацује воду у цев свог „револвера“ и подешавањем притиска одређује дomet и убојитост „воденог метка“. Усна шупљина служи јој као резервоар за воду и комора за компресију. Овим својим оружјем риба-стрелац у стању је да погоди плен

на удаљености од метар и по – десет пута већој даљини него што је она сама дугачка.

Посматрање стрелачког надметања ових рибица представља уживање, али то се никако не би могло рећи када је реч о змијама, а и оне су извршни стрелци. То су пре свега афричка црноврота кобра, јужноафричка змија *Naemachatus haemachatus* и једна азијска рођака кобре наочарке. Све три змије су веома агресивне. Када се нађу пред човеком или пред неком другом животињом оне избаце јак млаз ваздуха, а с њим заједно и отровну пљувачку и то на удаљеност од два до три метра. С милиметарском тачношћу погађају очи жртве која од отрова ослепи.

Животиње рекордери, за разлику од човека, припадају различитим врстама, а „дисциплине“ у којима су се усавршили у ствари им омогућавају да преживе. Њихове „спортске могућности“ резултат су еволуције која је трајала стотинама милиона година. Човек, *Homo sapiens* појавио се на земљи „недавно“ у поређењу са неким животињским врстама или инсектима који постоје већ 300 милиона година.

Можда ће, кад „остари“ још којих стотинак милиона година, и човек скакати по 50 метара, и трчати као антилопа, што „Забавник“ неће пропустити да забележи.

Весна Минић

Срце му је тукло, више од стрепње него од напора кад је грунуо на шкрипава дрвена врата.

Марко и Славко су седели поред ватре мирно очекујући помоћ.

Шта предузети даље? Снежна олуја се није смиривала. Хране је било још за један оброк. Дрва су била при крају. Ноћ се полако спуштала.

Вујо је решио: морају кренути истог часа ка најближем насељу, седам километара у правцу северо-запада.

На брзину су појели оно мало хране што се још затекло у колиби, обукли све што су имали и кренули у ледену, олујну ноћ. На челу тројке корачао је Вујо. Скривајући се иза његових широких леђа Марко и Славко су лакше издржавали ударе ветра и снега. Сметови су на појединим местима били толико високи да се преко њих није могло! Морали су их заобилазити. Снег ношен буром отежавао је и дисање.

Више се није видео прст пред оком. Од завијања ветра ни сами себе нису чули. Вујо је узео дечаке за руке.

Наједном су се огласили вукови! Њихово завијање, у непосредној близини, уплашило је дечаке. Вујо их је храбрио.

Први је поклекнуо Славко. Тражио је да се одмори. Вујо је добро знао шта то значи. Узео је Славка у наручје и наставили су даље. Нису прешли ни десетак корака, а посустао је и Марко. И он је тражио одмор. Вујо је и њега подигао и понео.

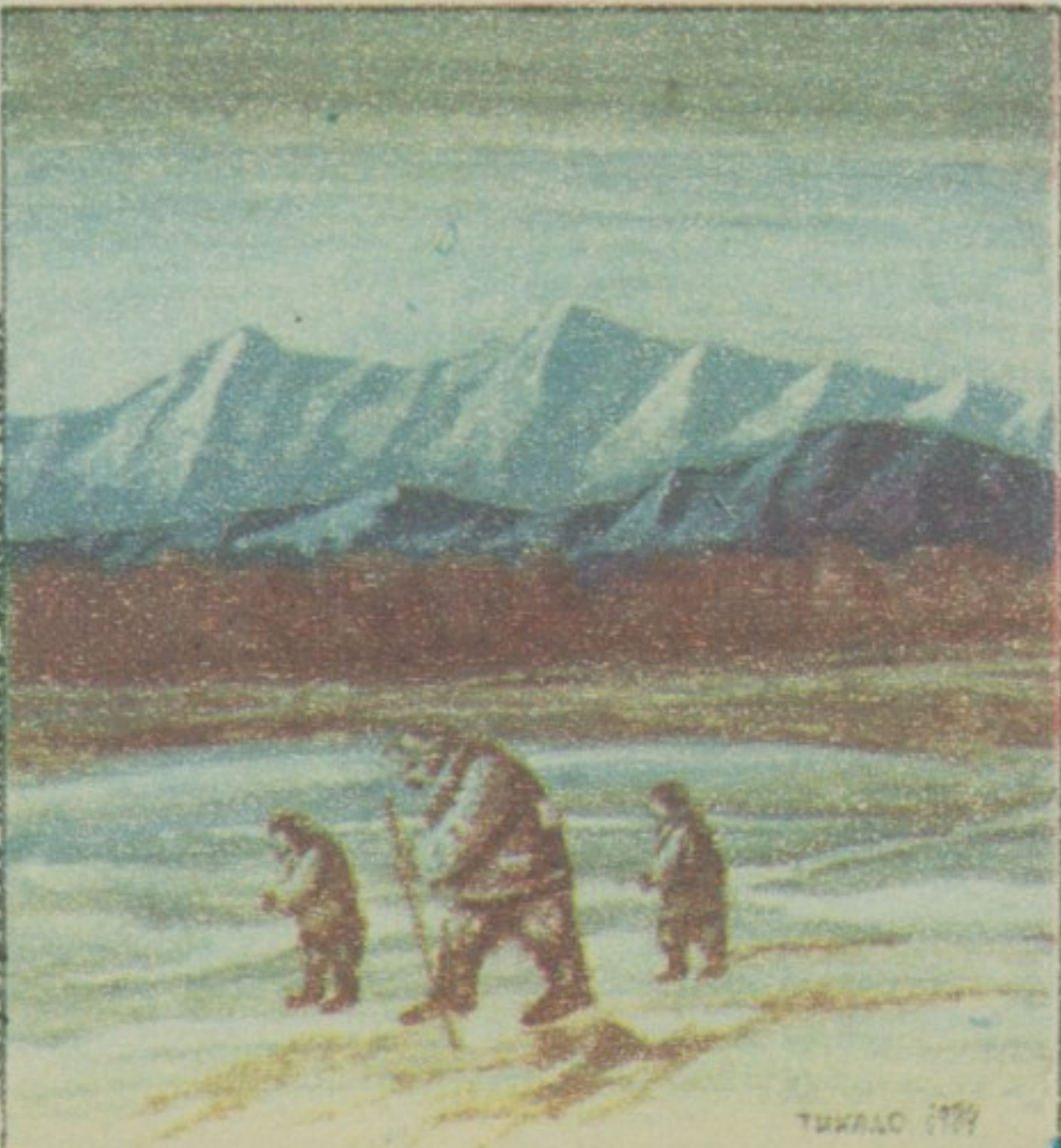
У једном тренутку Славко је завапио:

– Вујо, молим те, остави ме, а ви идите. Хоћу да спавам!

То је улило нову снагу Вују. Шта би комшија Никола о њему мислио да остави његовог сина! Не, то не, као у бунилу понављао је Вујо наглас.

Упомоћ!

Колико је још до првих кућа? Колико је сати? У нормалним условима прелазно је тај пут за нешто више од једног сата, а сад? По својој рачуници, кренуо је пре три сата отприлике. Споро напредује али ипак се креће, куће Перића би морале бити ту негде, близу...

Илустровао Миканло Баковић Тикало

Дечаки су углас цвилели да их барем за тренутак спусти да се мало одморе. Када би наишао на погодан заклон, спуштао их је тек толико да мало одмори руке, да се издува и прикупи снагу за даље. Да није, можда, кренуо у погрешном правцу? Та мисао га је разједала. По оваквом невремену то се лако могло догодити. Ако је тако – изгубљени су!

Изненада се појавио трачак наде. Као да је назрео светлост? Осетио је да не може даље. Спустио је дечаке, протрљао руке, удахнуо и последњом снагом повикао:

– Упоомоооооо... Пооомоооооо...

У међувремену, група која је кренула из села нашла је празну колибу. До јутра су тражили и дозвали Вују и дечаке. Узалуд. Вратили су се у село.

Пролазили су сати, прошао је цео тај дан. Забринуте погледе пут планине заменили су лелечи.

Четвртог дана од нестанка Вује и дечака време се смирило. Негде око подне – ето њих! Вујо и дечаки стигли су у село!

Како су се извукли?

Када је, оне ноћи, повикао у помоћ, Вујо није знао да су надомак кућа Перића. Учинио му се да чује гласове, а онда је вика људи допрла из непосредне близине. Мало затим четворо људи се нашло крај њих. Узели су изнемогле и промрзле дечаке у наручје и кренули најближој кући. Вујо је имао још снаге да сам корача.

Код Перића су остали три дана, а четвртог, кад се разведрило, и када су се дечаки опоравили, кренули су у своје село.

Тодор Ђук

Прикочио је и отворио врата црног мерцедеса.

– Знаш шта треба да радиш? – упитао је Џо.

– Треба да идем полако улицом све док ми неко од вас не каже да је доста. Имате ли у овој улици своје чуваре?

– Да. Гледају шта радиш, не покушавај поново да бежиш!

– Не волим то што радим!

– Па то је одличан посао. Само шеташ улицом.

– Јесте, али ви ми наређујете којом улицом треба да идем, где да скренем, где да гледам. Не могу то више да поднесем! Раније сам могао да живим по својој вољи!

– Зато сада редовно једеш, имаш где да спаваш, имаш новац. А поред тога већ смо ти објаснили да помажеш људима. Болесним људима!

– Откуд ја знам да је то што ви кажете истина! Ви и тај из Вашингтона. Ја се у то не разумем. Чак нисам разумео ни шта ми је објашњавао!

– Идеш или треба да те избацим из кола?

Угледао је месингану плочицу: Лавсон – Крамер адвокат. Скренуо је

ГЛИФОРД Д. СИМАК

нагло у капију и потрчао уз степенице.

– Морам одмах видети адвоката! Имам новац, погледајте...

– Имате ли заказано? – упита секретарица.

– Ништа нисам заказао, али ми треба адвокат. И то одмах.

Врата су се отворила а на прагу је стајао црни мушкарац.

– Ви сте адвокат? Хоћете ли ми помоћи?

– Пробаћу. Седите. Ваше презиме?

– Фос, Ернест Фос. Али то није важно...

– Адреса?

– Немам адресу, некада сам имао, имао сам и пријатеље Сузи, Јосипа Павиана, Џека...

– Шта је ваш проблем?

– Они ме држе, контролишу, нигде ме не пуштају... Џо Чарли, Роси и ови из Вашингтона, из владе. Не дају ми да се вратим кући!

– Како то мислите, држе вас и не пуштају? Шта сте урадили?

– Ништа, ... они кажу да имам ту ... ЕМАНАЦИЈУ ...

– Шта имате? Не разумем!

– Еманацију, лечим људе!

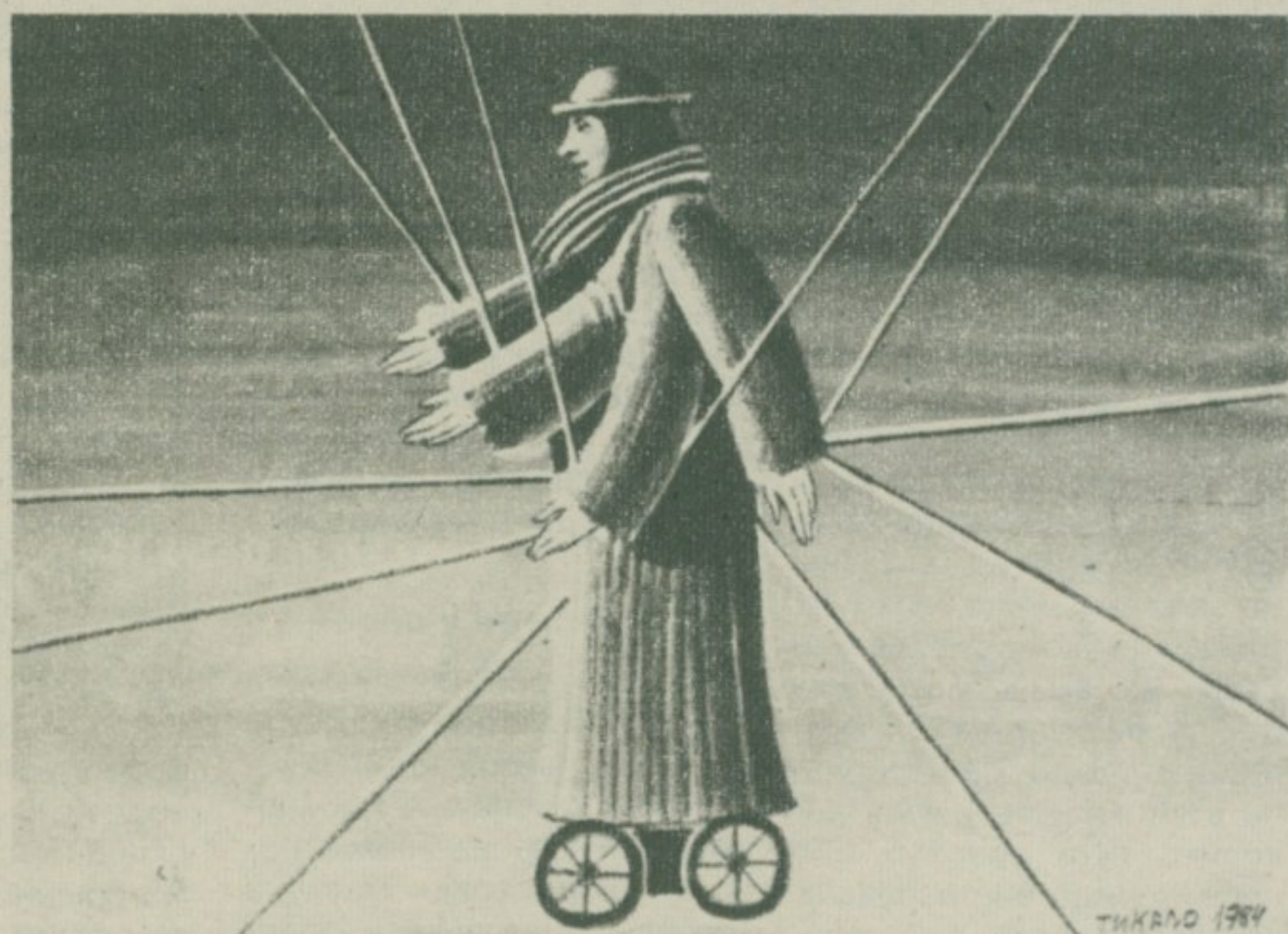
– Ви сте лекар?

– Нисам лекар? То је нешто у мени, када прођем поред некога он одмах оздрави! Ако имате кијавицу... или нешто друго... ја вас могу...

– Хвала, нисам болестан! Знате

ШЕТИЊА

УЛИЦОМ ГРАДА

Илустровао Михаило Ђоковић Тикало

шта, изађите у чекаоницу, позваћу вас.

Ернест је видео како адвокат диже телефонску слушалицу. Отворио је улазна врата и потрчао степеништем

доле. Ту су га већ чекала двојица стражара.

– То је било врло глупо Ернесте. За што си то урадио?

– Није ми поверовао. Хтео је да те-

КИКУЋИ КАН

КОПЉЕ НАКАМУРА

Накамура Шинбеи, генерал у служби Мацујама Шинсукеа, господара земље Сецухан, био је велики ратник који се прочуо у Пет централних провинција. Међу људима кнезова који су у то доба владали покрајинама Цуцуија, Мацунаге, Аракија, Ваде и Бешјао био је познат као „Копље Накамура“ и не беше никога ко за њега није чуо. Толико је Шинбеи, с тешким копљем у руци, на челу или у позадини, ређао подвиге један за другим.

Када је излазио на бојно поље, његова појава била је као диван цвет или раширени сунцобран. Имао је бујну црвену перјаницу од дуге длаке која му се спуштала низ рамена, као ватра, красећи му одећу, и носио је китњасте, златом украшене шлем. Не беше блиставије прилике ни међу

нама ни код непријатеља.

– Црвена перјаница! Златни шлем! – преплашено су викали непријатељски ратници бежећи од Шинбеијевог копља.

Када би наши били надвладани, стајао је чврсто, као што стена стоји пркосећи разбеснелим таласима и навалу непријатељске силе задржавала је тада његова црвена перјаница. Ко-

Илустровао НЕНАД МИРКОВИЋ

лико то беше охрабрење за нас! Опет, кад као олуја налетимо на непријатељске ровове, напред је сијао китњасте златне шлем. Тако су црвена перјаница и златни шлем „Копља Накамура“, као цвет на бојном пољу, били знак за опасност непријатељу, а за нас велики знак охрабрења.

Господине Шинбеи, имам велику молбу. – Пред Шинбеијем је стајао млад самурај који тек што је постао пунолетан.

– У чему је ствар? Какву молбу? – Ворника, ... никакве церемоније. Шинбеи заш...

Тај млади самурај био је син конкубине Шинбеијевог господара Мацујама Шинсукеа и Шинбеи се бринуо о њему од раног детињства као о свом детету.

– Само једно бих хтео да молим. Сутра је моја прва борба и хтео бих да се истакнем. Молим Ваше господство да ми позајми одећу са црвеном перјаницом и златом опточени шлем. Желим у томе да изађем пред непријатеља и да га уплашим.

– Ха, ха, ха, ха, безначајна ствар – насмеја се гласно Шинбеи. Годио му је детињаста жеља саговорника. – До-

лефонира полицији или можда психијатру? А ја имам своја права, зна-те, имам права!

– Сигурно да имаш! Све је то легално. Ти си запослен у државној установи. Имаш врло добар и лак посао. Само шеташ. Мало је људи који добијају добру плату за шетњу улицама града!

Џо је бесан ушао у собу.

– Опет је хтео да побегне!

– Требало би да имамо више разумевања за њега – приметио је Чарли – изолован је већ толико времена. Он покушава да се врати својој кући.

– Какој кући? Он никада није имао свој дом. Спавао је на улици или у прихваталишту. Крао је чим би му се указала прилика. Претресао је канте за ђубре да нађе храну.

– Не заборави, колико нам значи. Сваки његов корак лечи десетак људи.

– Знаш некада ме је страх, све то радимо напамет. Па та његова особина није још испитана. Није објашњено порекло...

– Резултати су очигледни! Он чак смирује и епидемије! А ми, који стално боравимо у његовој близини, треба да postanемо бесмртни!

Телефон је зазвонио. Џо се јавио. Слушао је пажљиво, а затим без речи спустио слушалицу и сео тупо гледајући у под.

– Шта ти је Џо? С ким си разговарао?

– Звао је Роси, хтео је да нас упозори, то је грешка, једна страшна грешка...

– Ми смо нешто погрешили?

– Нисмо ми, они, цела та владина акција, то је фатална грешка. Ерн не лечи људе, он их убија!

– Шта то причаш Џо! У свим местима у којима је боравио, људи су оздрављали, чак и они безнадежно болесни!

– Роси каже да су у граду, где је живео пре четири године, људи почели да умиру као муве. Здрави људи и то сви, са којима је био у контакту. То траје већ неколико недеља. Град је затворен, нико не може ни ући ни изаћи. Влада то држи у тајности.

– То мора да је нека грешка Џо!

– Роси каже да је Ерн носилац неког непознатог вируса, који убија све остале вирусе и бактерије, не трпи конкуренцију, хоће да има сваки организам за себе. Ту се усељава и почиње да се множи. Човек се једно време осећа потпуно здрав, имун је на све болести...

– Ако је то истина, помисли колико људи...

– Роси је много ризиковао да нама то јави, они га сигурно већ јуре... неће допустити да јавност сазна... замисли панику... Ако су сазнали за телефон...?

– Сигурно већ знају, сви наши разговори се снимају. Сада ће и нас покупити! Толико смо времена провели са Ернијем... сигурно смо и ми заражени, сигурно смо и ми носоци...

– Њима то није толико важно.

Важно је да ми знамо. Можемо проговорити. Они то неће допустити.

– Џо, кажеш да умиру после четири године... значи имамо толико времена, ти, ја и остали. Ако нас ухвате, те последње године ћемо провести у изолацији, ко зна где.

– Треба одмах побећи. Знам добро место. Никада никога тамо неће наћи. Тамо нико не живи.

– Узми мој ауто Џо и бежи! Ти имаш породицу.

– А ти?

Морам рећи осталима. Ја немам никога. После ћу се побринути за себе и за Ернија...

бро ме слушај. Ово одело и шлем, то је Накамура Шинбен. Ако ставиш на себе те ствари, можеш да нас предводиш и улијеш нам храброст – рече Шинбен и још једном се гласно засмеја.

Сутрадан, на једном делу поља Сецу, снаге Мацујама укрстише мачеве са плаћеницима Јаматоа. Као и увек, док му се китњасте златни шлем пресијавао на сунцу, гледајући постранице на непријатеља и обуздавајући коња уздама, блистави ратник налете на непријатељске редове. Као кад се веје жито, једно непријатељско крило се расу. Само што је ратник са црвеном перјаницом једном ударио копљем већ су тројица-четворица војника били прободени, а он се, лагано јашући, врати у наше редове.

Тог дана, у црном простом кожном оклопу, са гвозденим шлемом на глави, Накамура Шинбен је са изразом дивљења гледао за ратником с црвеном перјаницом. Осетио се поносним када је видео какву снагу у себи носи његова појава. Желећи да се и он огледа, попе се на коња и полете на непријатеља. Исти они редови који су се поколебали пред

црвеном перјаницом стајали су сад пред Шинбенјем спремни за борбу и без икаквог страха. Штавише, они које је црвена перјаница „Копља Накамура“ натерала у бекство, стајали су сад гневни, са жељом да се на овом ратнику у простом црном кожном оклопу освете за горко осећање кукавичлука.

Шинбен осети разлику између овога сада и онога на шта је био навикао. Увек је непријатеља пред њим обузимао страх као кад се стадо оваца узмува и укочи пред тигром. Толико би се ускомешали и изгубили контролу да их је тада без много труда пробадао копљем. Данас су, као прави борци, чврсто стајали и сваки од њих се супротставио с неизмерно већом снагом Шинбенју. Није му било лако чак ни са само двојицом-тројицом. Непријатељска копља су већ успела да га окрзну и Шинбен је све очајније размахивао мачем. Чак је уложио двоструко већу снагу него обично, али без успеха. Само за трен мисао му одлута и осети у срцу нешто нејасно, као кајање због тога што је шлем и перјаницу тако лако дао, и у том тренутку прободе га непријатељско копље.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор BeMak	ИЗДАТИ ПРОПИС	ВОЗНИЧКИ ИЗВЕШТАЈ	ЈЕЗЕРО У СССР-У	ДЕО ЖЕ- ЛЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ	БЕСКРАЈ- НО ДУГО	СИТАН НОВАЦ, СИТНИНА	ПРОИЗВОД ТКАЊА
ПРЕВИД							
РАЊЕНА ОСОБА							
МУЗИЧКО- СЦЕНСКО ДЕЛО							
ПРИКА- ДАН, ПО- ДЕСАН							
„СУМПОР“							
П						ОМЕЂИТИ, ОГРАДИТИ	
ИМЕ ДЕ БЕРЖЕ- РАКА			МЕХАНИ- ЗАМ ЗА ПРЕНОС ОБРАТНА КРЕТЊА	МУЗИЧКИ ИНСТРУ- МЕНТ			
СПЛИТ		РЕКА У СССР-У		ДЕМОТА- ВАТИ СЕ			
ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ		РАДНА ЗАЈЕДНИЦА					
СЕВЕРНО- АМЕРИЧ- КИ ЛОВАЦ ДИВЉАЧИ							ЧЛАНОВИ ПОРОДИЦЕ, УКУБА- НИ
ИЗРАЂЕ- ВИНА							
	ДЛАКА- ВОСТ, МАЛО- ВОСТ	ЗНАК ЗА ИСПИНА НАЈБОЉЕ ГВОЖДЕ			ОУЛАСНИК И САМОУЛАС		
НАШ КОМ- ПОЗИТОР СТАНОВ- ЛО					РАЗУМТИ ВАТРУ		
ДЕВОЈКА ЗА УДАЗУ							
ПРИПАДНИК НАРОДА У СССР-У							
„ЉУТИ“							
П							
ОБАВИТИ ОКО ЧЕТА							ГРАД У ЕТИОПИЈИ
ПРОБАВАТИ ХРАНУ							
ЛИМНА ЗА- МЕНИЦА			ЗНАК ЗА СИСАК			„АМПЕР“	
НУМА			СОЗ, ПАС- МИНА			ПРИВОР ЗА ШИБЕ	
П					КОНСКА СНАГА		
ХАРТУН		РАДН- ЈУС		РЕЧНА РИБА			
ТОНА		НАШЕ ОСТРВО		ЗВУК, ГЛАС			
ГРАД У СТАРОЈ КИКИКИЈИ	НЕПО- БИТНА ЧИЊЕ- НИЦА						
ИСКРЦАЈ РОВЕ							
ПОСТАЈА							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: шампион, оправка, страст, новинар, пилот, ЛО, шуме, ан, Тот, т, Киригин, узе, о, е, Ла, срам, Имотски, Н, Сакар, „Кантрида“, ров, „Вен“, Аким, Варајин, алинеја, нав, нар, ерата, и, Син, цст, Ахен, пи.

ЦЕО РОМАН - ЈЕДНА РЕЧЕНИЦА

КО СУ НАЈБОЉЕ
ПЛАЋЕНИ ПИСЦИ СВЕТА
САЗНАЈТЕ У ИДУЋЕМ
БРОЈУ „ПОЛИТИКИНОГ
ЗАБАВНИКА“

Жири наградне игре „Сва слова“ управо завршава рад. Стигло је више од 9000 ваших реченица међу којима ће бити одабране три најбоље. Имена најбоље плаћених писаца на свету објавићемо у следећем броју. До тада, ево још неколико прилога који, истина, не одговарају пропозицијама али су занимљиви на свој начин.

Еника Мађар из Зеленике поручује: „Забавнице, ти си мој друг“ а ми јој одговарамо: Еника, ти си наша другарица. Весна Обрадо-

вић из Ђурђина, очигледно није срочила реченицу по правилима, али је написала лепу мисао: „Слобода је живот“. Миленко Видовић из Сивца пише на купону за наградну игру: „Ова игра је лепа, баш је за неке мислиоце“.

Војислав Обрадовић из Београда је рекордер по броју послатих прилога – послао нам је 42 реченице. Можда је с толико труда могао да пошаље мање бољих реченица.

Ево дела писма Голуба Миладиновића, учитеља из Шњеготине Горње:

„Ово што ви називате новом игром и мене је одушевило. Каква дивна прилика за једног учитеља (који чак није ни то, него некакав наставник разредне наставе) да, трагајући за скривеним језичким благом, уз задовољство открића лепоте матерњег језика, поправи и свој материјални положај у друштву за читава три стара мили-

она. Шала на страну, али ја покушавам да и своје ђаке-основце увучем у језичка истраживања, у сваку игру која развија стваралачке способности...“

Учитељ Миладиновић нам је послао цео роман „ДЛЕ, ГЛЕ ЦВЈЕТИЛЕТ“ написан у једној јединој реченици! Роман има 75 страна а објавио га је Клуб стваралаца „Едо Блажек“ из Теслића. Роман је прича о девојци Данијели. Писац у овом роману-реченици користи сва слова (истина, не према правилима наше игре) али и силно богатство речи нашег језика. Роман се не уклапа у пропозиције наше игре, али ће га можда разматрати жири за књижевну награду „Политикиног забавника“.

Ево и неколико реченица које је жири одабрао за објављивање:

„Ницо, чежњиво гледаш фотељу, а Ђура и Мика хоће позицију себи“, пише Будимир Пуљаревић из Зенице: „Фијуче кошава над оцаима а Иља у гуњу журећи уђе у суху и топлу избу“, јавља Бранко Делић из Новог Београда, а реченица његове суседе Милеве Јовановић подсећа на већ познату несташницу црног напитка па каже: „Хаџи Ђера је заћутао и бацис чежњив поглед на шољу с кафом“. Ауторима ових реченица припада по 1000 динара нето, али као што смо раније рекли, и ове реченице улазе у шири избор за награде.

Које и чије реченице је жири наградио читајте у следећем броју „Политикиног забавника“ који излази 14. децембра ове године.

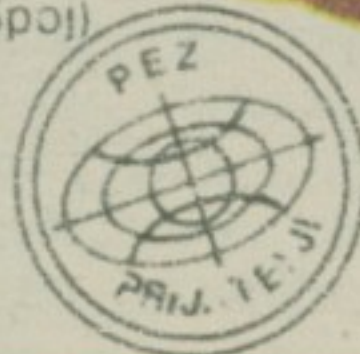
Код **PEZ**-а је увек нешто ново!

Ако радо узимаш **PEZ** бомбоне
и иди раш се **PEZ** фиџи урицама,
пошаљи нам 5 омотница
PEZ бомбона, а ми ћемо
ти послати лепо **PEZ** књижицу.
Као пријатељ **PEZ**-а користићеш
све погодности које ћемо ти
нудити из месеца у месец.
Читај свакој прилици
на овом месту о новостима
за пријатеље **PEZ**-а.

ХП КОЛИНСКА
ЉУБЉАНА

Омотнице шаљи на адресу:
„PEZ ПРИЈАТЕЉ“, 61111 — ЉУБЉАНА, п. п. 8 заједно са твојим
подацима. (Име и презиме, улица, кућни број, место и поштански број)

ЛУТКА ЈЕ ЛУТКА – НИЈЕ ДЕТЕ

✉ Редовно пратим „Политикин забавник“ и сакупљам луткице. Имам их око 150 па сам желела да ти пошаљем своју слику да ме направиш као луткицу. Увеличај ме и направи у другој позицији. Молим те нек се луткица зове Маја Швагер.

МАРИЈАНА ШВАГЕР,
Прерадовићева 58,
21131 Петроварадин

Маја се игра са лутком – Мајом, Јелена има Јелену, Ана – Ану... И тако унедоглед. Не чини ли ти се да би тако изгледало кад би почеле да се праве лутке према лику сваке девојчице која то пожели? Какве би то биле лутке? Ако су према лику Брук Шилдс направили лутку, то је сасвим нормално. Та млада америчка глумица давно је престала да буде „своја“, она припада својој мајци која вешто води рекламе са њеним ликом. Не знамо поуздано, али не верујемо да је Брук баш пресрећна што је иза сваког ћошка вреба нека њена велика или мала двојница. Где је она у читавој тој парадии?

Маријана, лепо је што сакупљаш лутке док су оне само лутке. Кад пожелиш да се играш са другарицом, сигурно не би волела да то буде само лутка са ликом те девојчице. Тако ни она вероватно не би била баш презадовољна да уместо тебе има лутку стакластог погледа. Лутка је лутка, а дете – дете. И нека тако остане.

ЧУВАРКЕ ВЕЧНЕ ВАТРЕ

✉ Занима ме шта значи реч весталка.

РАСИМА РЕЦЕПАГИЋ
Бањалука

Староримска богиња домаћег огњишта, мира и честитости била је Веста, заштитница живота, којој је био посвећен кружни храм у форуму. У њему се налазило огњиште са вечном ватром коју је чувало њених шест свештеница – весталки. За ову цењену службу, која је уз обавезно девичанство трајала 30 година, врховни свештеник pontifex maximus бирао је

девојке из најугледнијих породица. Уколико би се нека од њих огрешила о строга правила службе Вести била је жива закопана. Весталке су уживале велики углед: ако би злочинац којег су водили на погубљење срео весталку, био

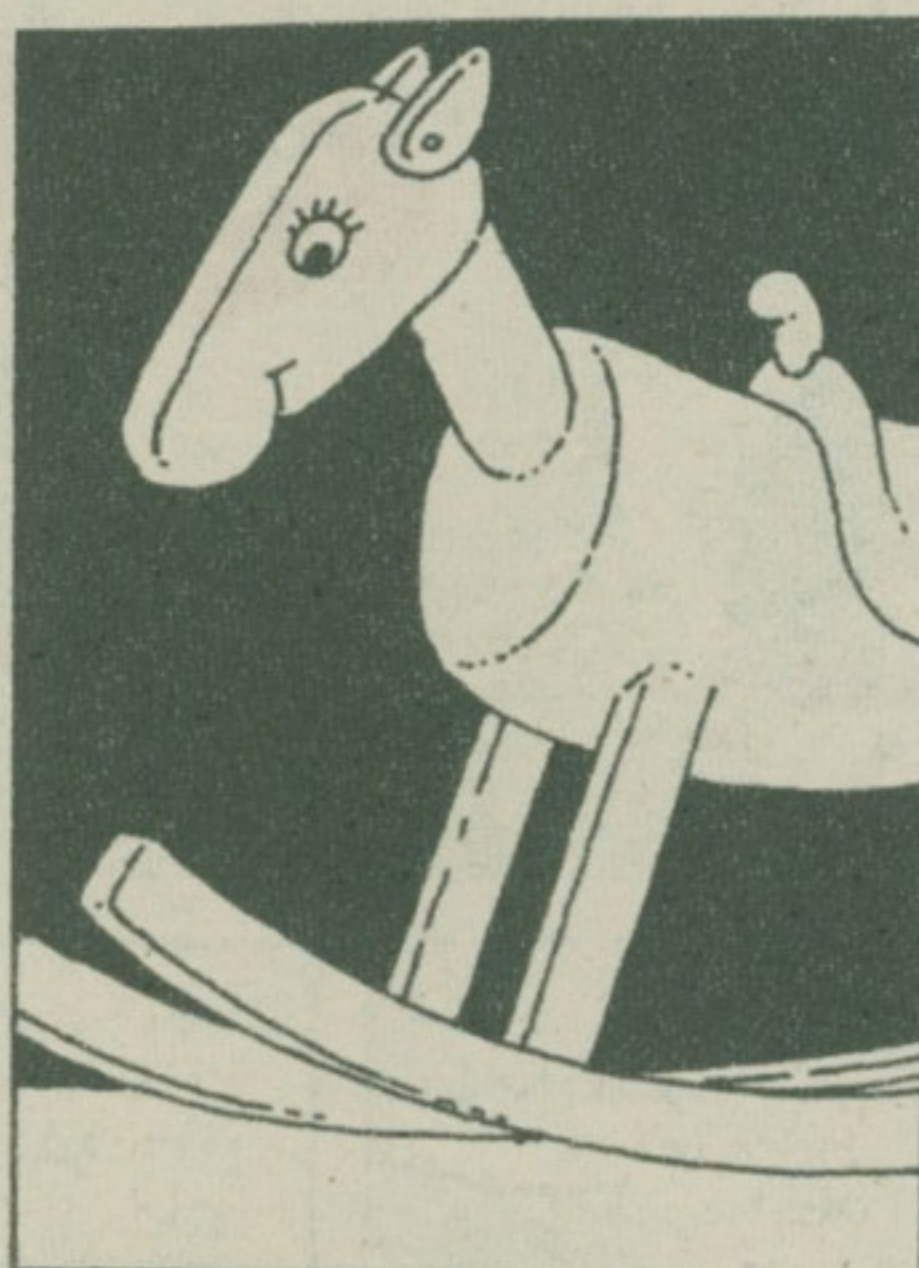
би ослобођен. Сваког јуна одржавале су се весталије, свечаности у част богиње Весте. Овај култ укинуо је тек цар Грацијан 382. године.

ПРВО ЉУБАВ, ПА ОНДА ЈАХАЊЕ

✉ Имам шеснаест година и желела бих да се учланам у коњички клуб у Београду, али не знам где се он налази. Молим те да ми помогнеш.

БОЈАНА СИМИЋ
Жарково код Београда

Коњички клуб „Београд“ налази се у Паштровићевој улици 2, код Хиподрома, и његов члан може да постане свако ко жели да јаше, ко има чизме и спортске панталоне и ко воли јахање. Наиме, чизме и панталоне неопходне су за јахање и рад око коња, а без љубави према овим племенитим животињама боље је и не ићи на хиподром. Суботом и недељом јаше се пре подне, а другим данима од 14 часова

до сумрака. Уколико има више заинтересованих, радним даном јаше се и пре подне. У почетку се похађа школа јахања, после које се постаје члан Коњичког клуба. И још нешто: чланови Клуба о коњима брину сами.

ПРИЈАТЕЉУ, ЈАВИ СЕ!

✉ Желео бих да објавиш ово моје писмо јер је за мене веома важно. Наиме, молим мог пријатеља Ивана Гудеља из Клуба пријатеља из Сиња да ми пошаље своју потпуну адресу јер сам је изгубио, а желим да наставим дописивање. Хвала ти на помоћи.

ДУШАН ПАЈТИЋ
Србијанска 23
26000 ПАНЧЕВО

ВОДЕНИ ЛЕТАЧИ

✉ Мој тата је изјавио да постоје летеће рибе, на шта смо се мама и ја насмејале. Нисмо му веровале, иако нас је дуго убеђивао да је у праву.

ЕХЛИМАНА МУСТАФИЋ
Пула

Сем што могу да пливају и роне, неке рибе су у стању и да искоче из воде, што постижу бочним савијањем тела и снажним одбацивањем од водене површине, при чему нарочито репом изводе нагле и снажне ударце. На овај начин многи лососи прескачу у рекама и горским потоцима велике препреке, водопаде и бране. Њихови скокови понекад су високи и по четири, а дуги шест метара. На сличном принципу искачу и морске такозване „летеће рибе“, при чему се онда врло развијеним и раширеним прсним перајама служе као непомичним крилима, па попут ваздушних једрилица или хитрим титрајима тих пераја лебде у залету изнад воде. Неке врсте показују у овом „летењу“ изузетну спретност и вештину. Тако полетуше могу да „прелете“ и 200 метара. По овој особини нарочито су познати морски кокот и морска ластавица, који живе и у Јадранском мору. Према томе, ко се последњи смеје...

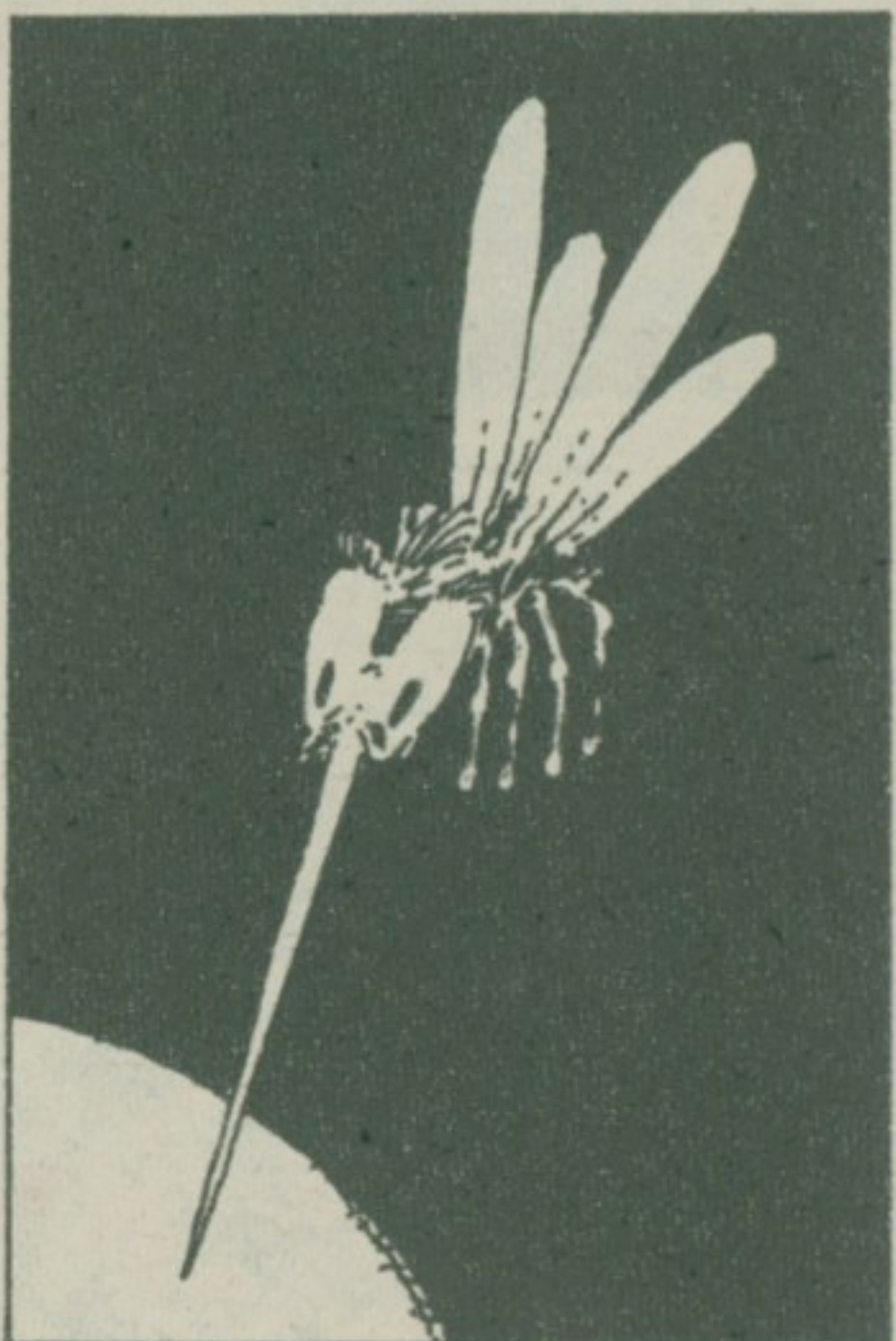
СМОКВИН РОЂАК ФИКУС

✉ Моја мама је недавно усадила лист фикуса у саксију са земљом и нада се да ће се он „примити“ и да ће израсти у велику лепу биљку. Ја не верујем да се од листа може добити велики фикус. Ко је у праву?

НЕБОЈША ВАСОВИЋ
Мајданска 65 а
31000 Титово Ужице

Ако је твоја мама правилно исекала лист заједно са делом стабла, онда ће се фикус највероватније „примити“. Али, те такозване резнице најбоље ће пустити жилице у влажном песку, под стаклом. Пре стављања у песак добро је да се неколико сати држе у млакој води како би се испрао млечни сок који омета оживљавање.

Ова биљка из породице смокве (и наша смоква спада у род фикуса) може да се размножи и из стабла које је изгубило неколико листова, па је остало голо и ружно.

УЈЕДАЈУ ЖЕНКЕ

✉ Волела бих да знам где комарци зимују. Да ли се и они селе на југ?

КАТАРИНА ТОДОРОВИЋ
18000 Ниш

Комарци су нам верни, па им не пада на памет да оду у јужне крајеве, али им ни хладноћа не смета много. Прве које изненади први мраз провешће зиму у родној бари, чак и испод дебелог леда. С правим лепим данима наставиће да се развијају, као да ништа није било, у праве комарце који ће нам зујати око главе целог лета.

Ни одрасли комарци неће зими угинути, само ће обамрли живети у некој пећини, гомили камења или шупљем деблу.

Уједају само женке. Оброк крви им је неопходан због протеина без којих се не би развијала јаја, а без њих, опет, не би било нових комараца.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Објављујемо адресе четири клуба (три из Велике Британије и једног из Јапана) за дописивање. Ако желите да се дописујете са друговима и другарицама из иностранства потребно је да на једну од наведених адреса пошаљите писмо на енглеском језику и сачекате, морате бити стрпљиви јер одговор може стићи и после неколико месеци.

CENTRAL BUREAU FOR EDUCATIONAL VISITS AND EXCHANGES (Pen Friends Section) Seymour Mens House, London, W1H 9PE, Great Britain

ANGLO YUGOSLAV SOCIETY, 121 Marsham st. London SWIP 4LX

INTERNATIONAL FRIENDSHIP LEAGUE, Pen Friends Section, Saltash, Cornwall

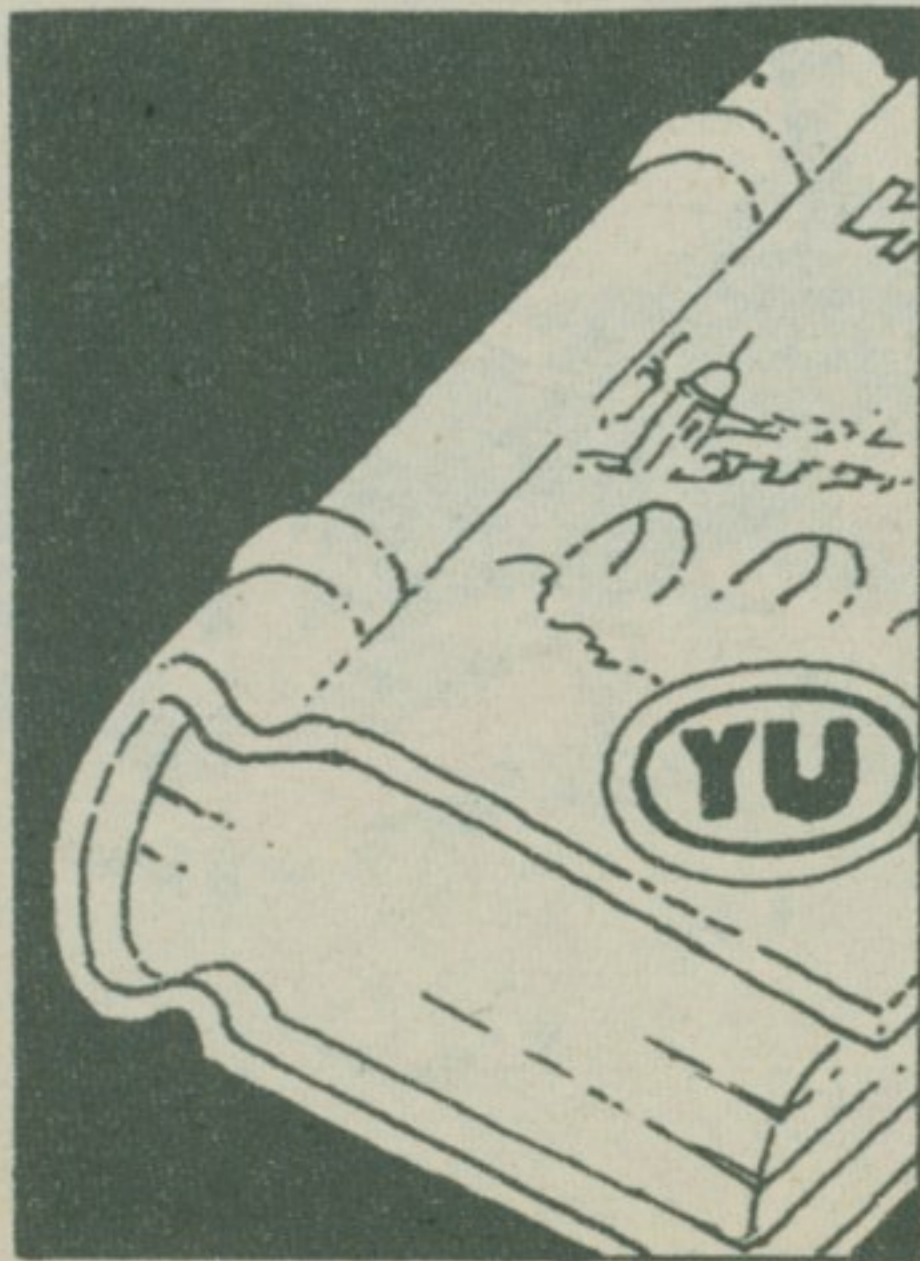
Association of Pen Friend Clubs of Japan, Azabu P.O. Box N1 Minato-ku, Tokyo, By Air Mail 106 Japan

НАШИ ПИСЦИ ЗА НОБЕЛОВУ НАГРАДУ

✉ Који су југословенски писци предлагани до сада за Нобелову награду?

ЈАСМИНА ВУЈКОВИЋ
Првомајски булевар Т-9
25000 Сомбор

Први наши књижевници предложени за Нобелову награду били су Иво Андрић и Мирослав Крлежа. Познато је да је Андрићу ово високо признање додељено 1961. године и он је до сада једини наш нобеловац у области књижевности. Поред ове двојице великана наше књижевности, предлагани су и Меша Селимовић,

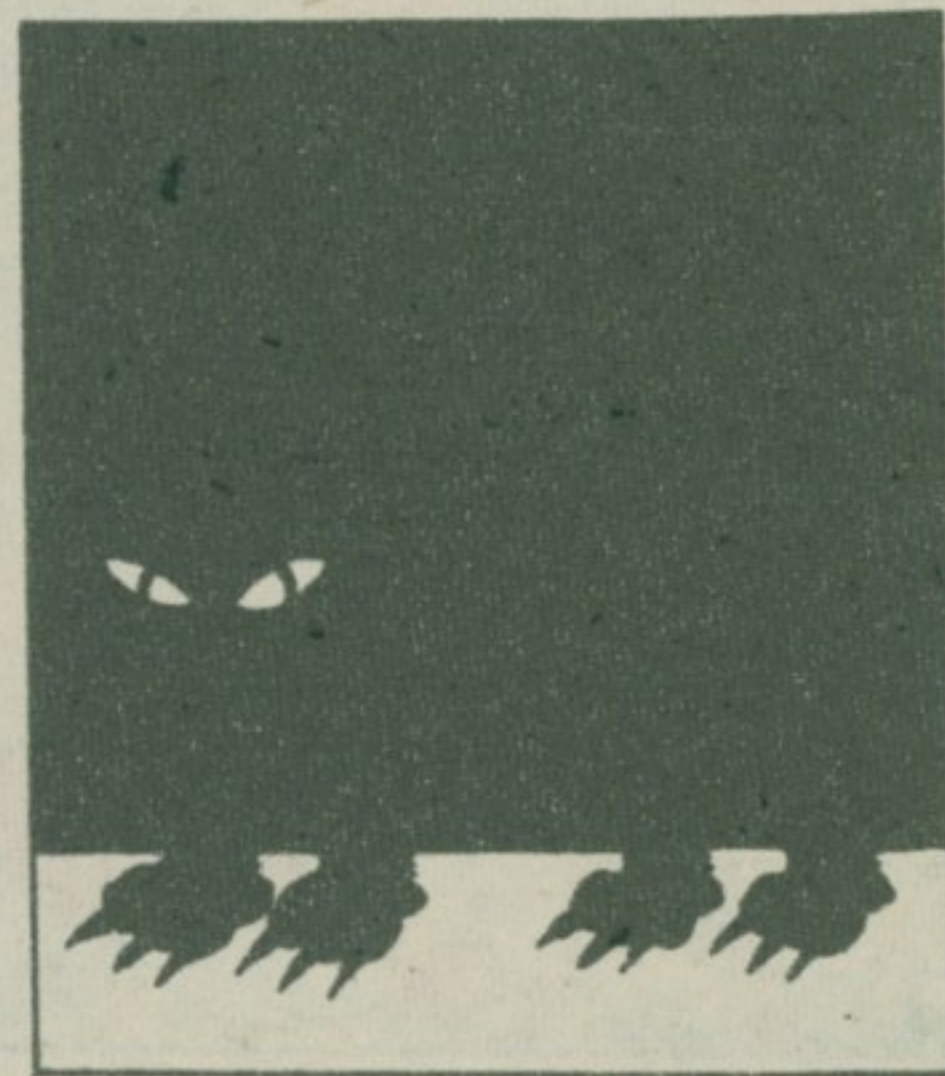
Михаило Лалић, Ранко Маринковић и Десанка Максимовић.

ЧУВАЈ СЕ ЦРНЕ МАЧКЕ!

✉ Често смо читали у новинама да се може постати невидљив ако се закоље црна мачка, из ње извади кост и кува три дана и три ноћи, а затим стави у џеп. Истог часа постаје се невидљив. Да ли је то истина?

СЕЛМИР И АДО
Бијељина

Иако још у новинама нисмо прочитали да се на овај начин може постати невидљив, можда ипак

вреди покушати. Само, мачка воли да огребе и те огреботине су врло болне, поготово ако је мачка црна. Мислимо да је ипак најбоље, уколико црна мачка прође испред вас, сачекати да неко пре вас пређе преко њеног трага. Тако ћете бити заштићени од разних незгода, па можда и од празноверја.

ПРИВЛАЧИ МЕ ОДБОЈКА

✉ Од свих спротова највише волим одбојку па бих волео да је тренирам и то у Одбојкашком клубу „Партизан“ у Београду. Међутим, не знам адресу овог клуба па те молим да ми помогнеш. Иначе, имам 14 година, висок сам 187 cm, а тежак 70 kg.

БРАНИСЛАВ ЂУРИЋ
Улица цркова 4
Београд

Адреса Одбојкашког клуба „Партизан“ је Стадион ЈНА, Хумска 1, Београд, а телефон 647-846.

БРЗ НА КОЦКИ

✉ Пошто брат и ја веома брзо намештамо мађарску коцку (брат то чини за тридесет секунди) молим те да ми кажеш колики је светски рекорд и да ли код нас постоје такмичења у слагању коцке?

ЈЕЛЕНА РАДОЈЕВИЋ
11070 Нови Београд

Твој брат је стварно брз. Светски рекордер, један Јапанац, сложи коцку само три пута брже од њега (11 секунди).

Мађарска коцка је разбигрига која је напречац освојила свет. „Харала“ је као нека зараза, годину-две, а онда је одједном (пре две године), интересовање за њу почело нагло да се смањује. Данаас се више ни код нас ни у свету не одржавају такмичења у брзом слагању.

НЕ СЕЦИ ДРВО!

✉ Да ли се може одредити старост дрвета, а да се дебло не сече?

СЛАВИША ШКИПИНА
Његошева 98
85340 Херцег-Нови

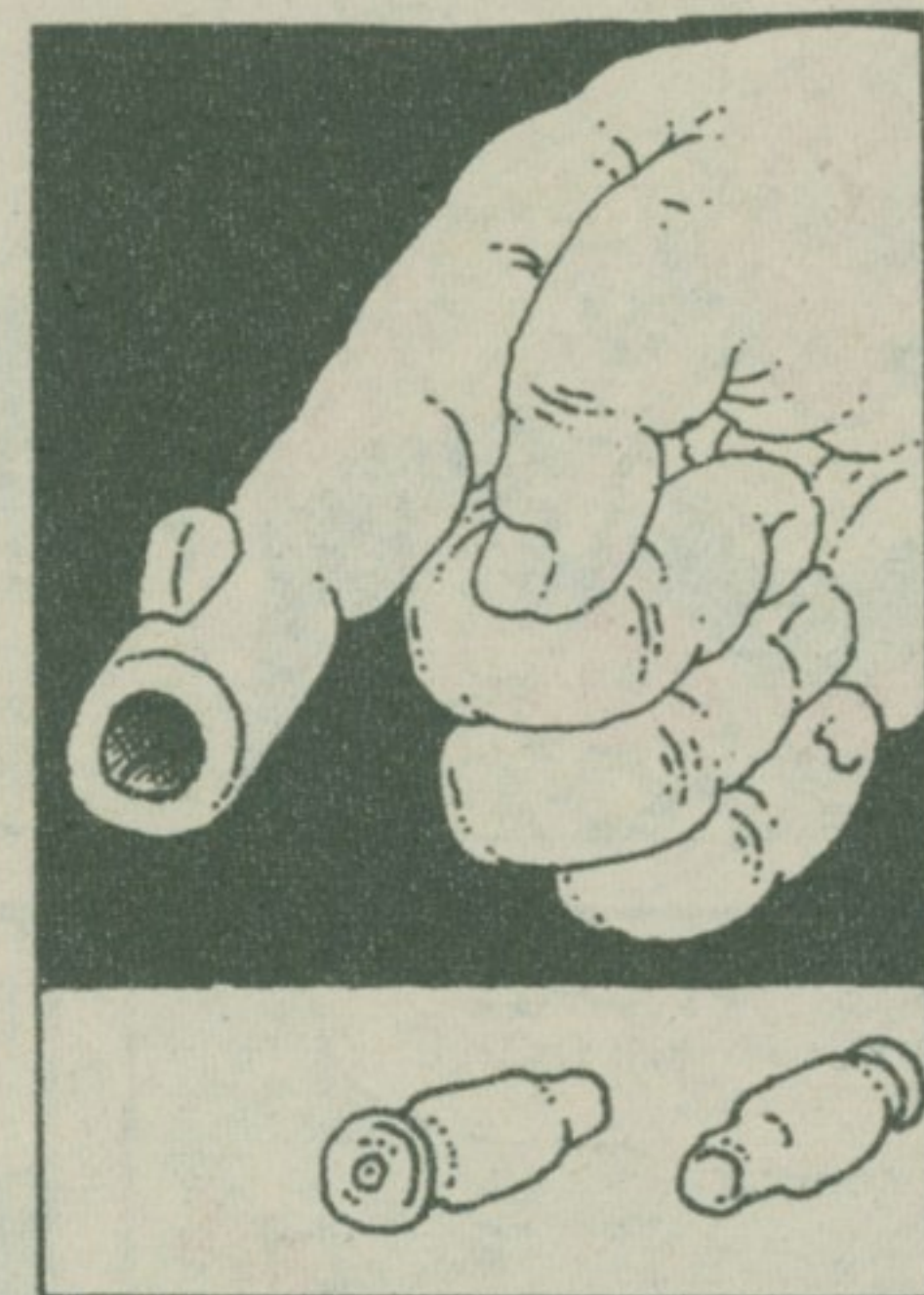
Да би се пребројали годови у дрвету, јер сваки од тих концентричних круга означава једну годину, није неопходно да се дебло сече. За то служи такозвано Преслерово саврло, цеваста бушилица пречника 2 центиметра. Њим се из дрвета извади ваљкасти узорак на којем се такође преброје годови и тако утврди старост дебела. После овог захвата дрво наставља нормално да живи.

ПУЦКЕТАЊЕ ПРСТИЈУ

✉ Знаш ли да ми објасниш зашто прсти пуцкетају?

ТЕА
74240 Теслић

Сви зглобови, па и зглобови прстију, налазе се у зглобним чаурама. У њима је нарочита течност која их подмазује. Када, рецимо,

притиснеш прсте надоле, ти на тај начин истежеш зглобну чауру и тако јој повећаваш запремину. Повећањем запремине притисак у чаури се смањује, па гасови који су били растворени у тој течности прелазе у гасовито стање. У том тренутку преласка из течност у гасовито стање чује се оно пуцкетање. Тако исто пуцкетање чује се, на пример, при отварању боце киселе воде када, такође због смањења притиска, угљендиоксид из течност прелази у гасовито стање.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Руководилац ООУР издања за младе
„Политикин забавник“
Раде Шошкић (в.д.)

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Вић (в.д.)

Заменик главног и одговорног уредника
Владимир Стефановић

Издавачки савет

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић, Чланови савета из редакције: Данко Полић, Светлана Ивановић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полу-годишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полу-годишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	\$ 29.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 76.-
ШВЕДСКА	Шкр. 225.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 231.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 61.-

Уплате из иностранства сла-ти на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ЗДРАВО, МИНИ! ДАНАС САМ ПУН СЛИКАРСКОГ НАДАХНУКА... ОДОХ ДА РАДИМ!

БАШ ЛЕПО...

... НАДАМ СЕ ДА КЕШ ОВИХ ДАНА БИТИ ПУН НАДАХНУКА ЗА СТАВЉАЊЕ ТАПЕТА!

КАКАВ ВЕЛИЧАЊСТВЕН ПРИЗОР...

БРЗО... ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ПОЧНЕМ...

ОВАКО ЈЕ ЧИТАВО ЈУТРО... НЕ МОГУ ДА РАДИМ КАД БУЉЕ У МЕНЕ...

НЕ ПИТАЈ МНОГО! САМО ДОНЕСИ ЈЕДАН ВЕЛИКИ И ЈЕДАН МАЛИ!

ШТА ЋЕ ТИ САД КОСТИМИ, МИКИ?

ДА ДРЖИМ НА ОДСТОЈАЊУ ЗНАТИЈЕЉНЕ ОСОБЕ! КУТИ И РЕЖИ!

ГРРРР! ЈЕ Л' ОВАКО ДОБРО? ГРРРР!